

Sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor prezentate de către părțile consultate la proiectul *Hotărârii privind modificarea Hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 396/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice*

Pct.	Participantul la avizare/expertizare	Text conform proiectului	Redacția propusă de instanța care a prezentat avizul	Argumentele privind acceptarea sau respingerea propunerii
	Consiliul Concurenței	Lipsa de propuneri și obiecții		
pct.2, sbp.1) pct.1..	SA "Termoelectrica" nr.79/1551 din 30.08.2023	<p>Titlul Metodologiei va avea următorul cuprins: „Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate de producere a energiei electrice de către centralele de termoficare urbane și tarifelor pentru producerea distribuția și furnizarea energiei termice”</p> <p>2) Pct. 1 va avea următorul cuprins: „1. Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate de producere a energiei electrice de către centralele de termoficare urbane și tarifelor pentru producerea distribuția și furnizarea energiei termice (în continuare Metodologia) stabilește metode unice de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate și tarifelor de către titularii de licență pentru producerea energiei electrice, producerea energiei termice, distribuția și/sau furnizarea energiei termice, inclusiv pentru apa caldă menajeră.”</p>	<p>Referitor la modificarea denumirii Metodologiei tarifare conform redacției punctului 1. și punctului 2. (punctele 1) și 2)) redacția propusă va fi în contradicție cu art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică, Agenția elaborează și aprobă „<i>metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru energia electrică și pentru energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane</i>”. În redacția propusă nu se regăsește sintagma de ”centrală electrică de termoficare”, or conform propunerilor din proiect rezultă că energia electrică este produsă de către centralele de termoficare urbane, fiind exclusă noțiunea de ”electrice”, ceea ce nu este corect.</p> <p>De asemenea modificările vor fi în contradicție și cu prevederile art. 86 alin. (2) lit. a) din Legea nr.107/2016 care prevede că ”<i>la categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie: a) prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane</i>”; fiind stabilite „prețurile” la energia termică produsă, dar nu „tarifele”. Or, în redacția propusă, la producerea energiei termice de centralele electrice de termoficare urbane urmează a fi stabilite tarife, dar nu prețuri după cum prevede Legea nr.107/2016.</p> <p>Respectiv, în corespundere cu prevederile legislative sus - indicate, propunem aducerea în concordanță a titlului Metodologiei tarifare</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>În conformitate cu art. 9 alin. (2), lit. a) din Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică (legea sectorială), Agenția elaborează și aprobă metodologiile de calcul, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru producerea energiei termice, pentru serviciul de distribuție a acesteia, pentru furnizarea energiei termice, precum și pentru energia termică livrată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră;</p> <p>Legea sectorială prevede expres, că Agenția aprobă <i>tarife reglementate pentru producerea energiei termice, pentru serviciul de distribuție a acesteia, pentru furnizarea energiei termice, pentru energia termică livrată consumatorilor</i> de către unitățile termoelectrice, precum și pentru apa caldă menajeră, calculate în conformitate cu metodologiile aprobate. În conformitate cu art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr.107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică Agenția elaborează și aprobă metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru energia electrică și pentru energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice, a tarifului</p>

			<p>indicate în pct.1, pct.2 subpct.1) și subpct.2) din proiect.</p>	<p>reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice, precum și a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, pentru energia electrică furnizată de furnizorul de ultimă opțiune și pentru energia electrică furnizată de furnizorul serviciului universal, inclusiv a tarifelor binome și a prețurilor diferențiate în funcție de orele de consum</p> <p>Natura economică a prețului și tarifului este identică și se aplică principiile și metode de determinare identice. Natura juridică a terminologiei acordate prețului și tarifului aferent activității de producere a energiei termice creează aparent unele divergențe dintre prevederile Legii nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării și Legii nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică. Aceste „<i>divergențe</i>” nu sunt de conținut și nici de limbaj utilizat în vorbirea curentă.</p> <p>Atât Legea nr. 107 din 27.05.2016, cât și Legea 92 din 29.05.2014, pe lângă alte aspecte sectoriale, au drept scop, inclusiv, stabilirea cadrului legal pentru producerea energiei electrice și a energiei termice la centralele electrice de termoficare în regim de cogenerare și promovarea cogenerării. Respectiv, Legea 92 din 29.05.2014 reglementează activitățile specifice sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică, instituie cadrul legal pentru funcționarea eficientă și reglementarea sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică.</p>
<p>pct.2, sbp.1) pct.1..</p>	<p>SA “CET-Nord” nr.310-08/0579 din 19.04.2023</p>	<p>Titlul Metodologiei va avea următorul cuprins: „<i>Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate de producere a energiei electrice de către centralele de termoficare urbane și tarifelor pentru</i></p>	<p>Cu privire la modificarea conținutului titlului Hotărârii Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 396/2019, pct. 1 din Hotărâre și în conținutul Metodologiei tarifare în partea ce vizează denumirea acesteia, cu următorul cuprins: „<i>Metodologia de calculare, aprobare și</i></p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct.2, sbp.1) pct.1., SA “Termoelectrica”</p>

		<p><i>producerea distribuția și furnizarea energiei termice”</i></p>	<p><i>aplicare a prețurilor reglementate de producere a energiei electrice de către centralele de termoficare urbane și tarifelor pentru producerea, distribuția și furnizarea energiei termice”, comunicăm următoarele.</i></p> <p>Redacția propusă nu corespunde prevederilor Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, deoarece conform prevederilor art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 107/2016 Agenția elaborează și aprobă „<i>metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru energia electrică și pentru energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane</i>”. Respectiv, din formularea propusă lipsește cuvântul „<i>electrice</i>” după cuvântul „<i>centralele</i>”, ceea ce reprezintă că Metodologia tarifară va reglementa prețurile la energia electrică produsă de centralele de termoficare, ceea ce nu corespunde realității. Suplimentar, din formularea propusă este exclusă sintagma „<i>și pentru energia termică</i>”, care stabilește clar că la producerea energiei termice de centralele electrice de termoficare urbane, în corespundere cu prevederile art. 86 alin. (2) lit. a) din Legea nr.107/2016 sunt stabilite „prețurile” la energia termică produsă, dar nu „tarifele”. Or, în redacția propusă, la producerea energiei termice de centralele electrice de termoficare urbane urmează a fi stabilite tarife, dar nu prețuri.</p> <p>Conform redacției actuale, Metodologia tarifară se referă la „prețurile și tarifele reglementate”. Totodată, în redacția nouă, conform denumirii, Metodologia tarifară va fi aplicată la toate tarifele pentru producerea, distribuția și furnizarea energiei termice, nu doar cele reglementate. Suplimentar, în art. 9 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, este stabilit că Agenția „<i>elaborează și aprobă metodologiile de calcul, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru producerea energiei termice, pentru</i></p>	
--	--	--	--	--

			<p><i>serviciul de distribuție a acesteia, pentru furnizarea energiei termice</i>”, respectiv redacția actuală a denumirii Metodologiei tarifare corespunde prevederilor actului normativ.</p> <p>Luând în considerare cele menționate mai sus, modificările propuse în redacția nouă la denumirea Metodologiei tarifare nu corespunde prevederilor cadrului legislativ care au forță juridică superioară și nu îmbunătățesc conținutul acestuia. Or, Nota informativă la Proiectul Hotărârii nu conține argumente care ar justifica necesitatea modificării denumirii actuale, contrar cadrului legislativ.</p>	
pct.2, sbp.3) pct.3	<p>SA “Termoelectrica ” nr.79/1551 din 30.08.2023</p>	<p>3) La pct. 3: sbp. 1) se exclud cuvintele „și energia termică”; sbp. 2) se completează cu cuvintele „de către centralele termice sau centralele electrice de termoficare;”.</p>	<p>Referitor la excluderea sintagmei „și energia termică” la pct. 3 sbp. 1) și completarea pct.3 sbp. 2) din Metodologia tarifară, considerăm necesar menținerea redacției actuale, deoarece după cum a fost menționat mai sus redacția în vigoare este în concordanță cu prevederile art. 86 alin. (2) lit. a) din Legea nr.107/2016, care prevede că la categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie <i>„prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane”</i>.</p> <p>Ca urmare, conform noțiunilor ce derivă din Legea 107/2016, se propune redactarea pct.3) din Proiect prin menținerea noțiunilor de preț reglementat pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare urbane și preț reglementat pentru energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, dat fiind faptul că ambele tipuri de energie se produce în cogenerare, astfel este neclar care va fi modalitatea de reglementare pentru energia electrică și tarif pentru energia termică care se produc și se determină prin calcul simultan.</p>	<p>Nu se acceptă. Art. 9 alin (2) lit. b) al Legii nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării prevede că Agenția aprobă <i>tarifele reglementate pentru producerea energiei termice</i>, pentru serviciul de distribuție a acesteia, pentru furnizarea energiei termice, pentru energia termică livrată consumatorilor de către unitățile termoelectrice, precum și pentru apa caldă menajeră, calculate în conformitate cu metodologiile aprobate. Legea nr. 92 din 29.05.2014 conține termenii <i>„centrale termice”</i> și <i>„centrale electrice de termoficare”</i>. Suplimentar, vezi comentariile de la la pct.2, sbp.1) pct.1., SA “Termoelectrica”.</p>
pct.2, sbp.3) pct.3	<p>SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23</p>	<p>1) La pct. 3: sbp. 1) se exclud cuvintele <i>„și energia termică”</i></p>	<p>Cu privire la excluderea sintagmei „și energia termică” la pct. 3 subpct. 1) din Metodologia tarifară, considerăm necesară menținerea prevederilor în redacția actuală.</p> <p>După cum a fost menționat mai sus, în corespundere cu prevederile art. 86 alin. (2) lit. a)</p>	<p>Nu se acceptă. Vezi comentariile de la la pct.2, sbp.3) pct.3, SA “Termoelectrica”.</p>

			din Legea nr.107/2016, la categoria de prețuri reglementate se atribuie „prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane”. Respectiv, redacția actuală a pct. 3 subpct. 1) din Metodologia tarifară este identică cu prevederile actului normativ superior, respectiv la producerea energiei termice de centralele electrice de termoficare urbane sunt determinate și aprobate „prețurile”, dar nu „tarifele”.	
pct.2, sbp.3) pct.3	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	sbp. 2) se completează cu cuvintele „de către centralele termice sau centralele electrice de termoficare;”.	3) Cu privire la completarea pct. 3 subpct. 2) din Metodologia tarifară, considerăm necesară menținerea prevederilor în redacția actuală. Argumentele privind utilizarea conformă cu Legile sectoriale a noțiunilor de „preț” și „tarif” la producerea energiei termice în dependență de sursa de producere au fost prezentate mai sus.	Nu se acceptă. Vezi comentariile de la la pct.2, sbp.3) pct.3, SA “Termoelectrica”.
pct.2, sbp.4) pct.5	SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023	Legea nr.74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transportului și serviciilor poștale.	Referitor la pct. 5 sbp. 5) denumirea Legii nr.74/2020 urmează a fi indicată identic denumirii actului normativ.	Se acceptă în următoarea redacție : <i>Legea nr.74/2020 din 21.05.2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale.</i>
pct.2, sbp.4) pct.5	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	La pct. 5 sbp. 5) textul „Regulamentul privind procedurile de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor utilizate în activitatea titularilor de licență din sectoarele electroenergetic, termoenergetic, gazelor naturale și a operatorilor care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare” se substituie cu textul „Legea nr.74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transportului și serviciilor poștale.”	Cu privire la pct. 4 din Proiectul de modificare, denumirea actului normativ la care se face referință urmează a fi indicată cu respectarea strictă a acesteia, după cum a fost aprobată. În acest sens, în denumirea Legii nr. 74/2020 cuvântul „transportului” urmează a fi indicat identic cu denumirea aprobată a actului normativ.	Se acceptă. Vezi comentariile pct. 2, sbp. 4) pct. 5, SA“Termoelectrica”.

<p>pct.2, sbp.5) pct.8</p>	<p>SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023</p>	<p>noțiunea: „prețurile pentru energia electrică și termică produsă de centralele electrice de termoficare” se substituie cu noțiunea: „prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare” care va avea următorul cuprins: „prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare – contravaloarea energiei electrice produsă de centrala electrică de termoficare urbană, stabilită pentru 1 kWh de energie electrică;”</p> <p>la noțiunea „componenta de corectare a venitului reglementat”: se exclud cuvintele „pentru anul precedent”;</p>	<p>Referitor la modificările la pct. 8 din Metodologia tarifară, considerăm oportun menținerea prevederilor în redacția actuală, și anume:</p> <p>4.1. Necesitatea menținerii redacției actuale a noțiunii „prețurile pentru energia electrică și termică produsă de centralele electrice de termoficare”, după cum a fost argumentat mai sus, derivă din respectarea prevederilor Legii nr. 107/2016.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul metodologiei modificate în redacția propusă definește prețurile pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare și tarifele pentru producerea energiei termice de către centralele termice sau centralele electrice de termoficare.</p> <p>Reieșind din prevederile legislației sectoriale Agenția a utilizat noțiunile și terminologia prevăzută în ambele legi.</p> <p>Atât Legea nr. 107 din 27.05.2016, cât și Legea 92 din 29.05.2014, pe lângă alte aspecte sectoriale, au drept scop, inclusiv stabilirea cadrului legal pentru producerea energiei electrice și a energiei termice la centralele electrice de termoficare în regim de cogenerare și promovarea cogenerării.</p> <p>În conformitate cu Legea 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, art. 9 alin. (2) lit. a) prevede că Agenția are atribuții cu privire la elaborarea și aprobarea metodologiilor de calcul, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru producerea energiei termice, pentru serviciul de distribuție a acesteia, pentru furnizarea energiei termice, precum și pentru energia termică livrată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră.</p> <p>Art. 9 alin. (2) lit. b) al legii nominalizate prevede că Agenția are atribuții cu privire la aprobarea <u>tarifelor reglementate pentru producerea energiei termice</u>, pentru serviciul de distribuție a acesteia, pentru furnizarea energiei termice, pentru energia termică livrată consumatorilor de către unitățile termoenergetice, precum și pentru apa caldă menajeră, calculate în conformitate cu metodologiile aprobate.</p> <p>Art. 45 alin. (1) utilizează sintagma - <u>tarifele reglementate pentru producerea energiei termice</u> și prevede, că tarifele reglementate pentru producerea energiei termice, pentru serviciul de distribuție a energiei termice,</p>
------------------------------------	--	---	---	---

			<p>Propunerea de excludere a sintagmei „<i>pentru anul precedent</i>” din noțiunea „componenta de corectare a venitului reglementat”, considerăm că nu este corectă, deoarece componenta de corectare a venitului reglementat poate fi determinată exact doar după încheierea anului calendaristic. Or, prețurile și tarifele reglementate pentru energia electrică produsă și pentru energia termică livrată consumatorilor sunt stabilite la nivel mediu pentru întreaga perioadă a anului calendaristic, dar nu sezonier pentru o perioadă anumită de timp în decursul anului, reieșind din volumele livrate și consumul de combustibil pentru o anumită perioadă în decursul anului.</p> <p>Din aceste considerente și noțiunea de componentă de corectare a venitului reglementat trebuie să fie menținută în redacția actuală și să fie determinată în dependență de valoarea rezultată din diferența dintre venitul reglementat actualizat pentru anul precedent de reglementare și cel efectiv calculat în aceeași perioadă (excedent sau deficit tarifar), respectiv perioada de calcul să fie păstrat anul calendaristic.</p> <p>Menționăm că, definiția propusă nu corespunde esenței determinării devierilor (componentei de corectare a venitului reglementat), din următoarele considerente:</p> <p>La ajustarea prețurilor/tarifelor, toate componentele sunt planificate, ceea ce nu permite cu exactitate stabilirea valorii finale a componentei de corectare a venitului reglementat. Or,</p>	<p>pentru furnizarea energiei termice și tarifele la energia termică livrată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră, se aprobă de Agenție conform metodologiilor tarifare prestabilite</p> <p>Suplimentar, vezi comentariile de la pct.2, sbp.3) pct.3, SA “Termoelectrica”.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Pevederi similare celor incluse în proiectul de modificare a Metodologiei tarifare 396/2019 din 01.11.2019 se regăsesc deja în metodologiile de determinare a tarifelor și prețurilor reglementate în sectorul energiei electrice, care au fost expertizate și avizate pozitiv de către experții cu o activitate vastă de reglementare în Uniunea Europeană care au fost contractați de oficiul UE pentru a supraveghea corespunderea metodologiilor elaborate de ANRE cu cele mai bune practici la nivel comunitar.</p> <p>Componenta de corectare a venitului reglementat poate fi estimată la orice etapă în cursul anului de gestiune. Mențiunea cu privire la faptul că componenta de corectare <i>poate fi</i> sau <i>să fie</i> determinată numai aferent perioadei precedente a anului calendaristic, denotă o abordare rigidă și restrictivă în procesul de ajustare a prețului și tarifului reglementat.</p> <p>Reglementarea tarifară este implementată prin calculul ex-ante și ex-post a prețurilor și tarifelor. Astfel, la începutul anului și pe parcursul acestuia are loc calcularea și aprobarea ex-ante a valorii prețurilor și tarifelor, în baza parametrilor planificați în așa mod ca valoarea veniturilor colectate de întreprindere prin aplicarea prețului ex-ante să nu difere cu mult de valoarea veniturilor în</p>
--	--	--	--	--

			<p>componenta de corectare a venitului reglementat trebuie să rămână o componentă stabilită cu exactitate după încheierea anului de reglementare, determinată reieșind din parametrii efectivi. În caz contrar, această componentă a prețului/tarifului reglementat va deveni un instrument de manevrare a prețurilor reglementate stabilite de către ANRE;</p> <p>Estimarea componentei de corectare a venitului reglementat în decursul anului și includerea valorii planificate, dar nu reală, spre recuperare până la sfârșitul anului, va conduce la amplificarea devierilor determinate pentru tot anul de gestiune, ceea ce nu poate fi considerat un factor pozitiv în reglementare. Or, practica anterioară de reglementare în anii 2011-2016 a demonstrat amplificarea valorii devierilor financiare, consecințele cărora sunt resimțite până în prezent de către "TERMOELECTRICA" S.A. fiind acumulate devieri financiare enorme (excedent tarifar) inclusiv și din cauza stabilirii tarifelor cu includerea devierilor financiare estimate în decursul anului și menținerea acestora în perioada ulterioară.</p> <p>Menționăm că, în condițiile în care ANRE va păstra redacția actuală a prevederilor punctului 146 din Metodologia tarifară conform cărora <i>„ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor, este efectuată doar în condițiile modificării tarifelor la gazele naturale procurate. În acest caz, Agenția va determina prețurile și tarifele aferente activității reglementate, în baza componentelor incluse în tariful în vigoare. Aprobarea extraordinară se efectuează fără solicitarea întreprinderii”</i>, devieri tarifare de la achiziția combustibilului primar pentru producerea energiei, <u>cu condiția aplicării prevederilor în redacția în vigoare</u>, vor fi minime. Respectiv, menținerea prevederilor pct. 146 din Metodologia tarifară soluționează integral problema devierilor tarifare aferente anului „j” și nu necesită a fi inclusă o componentă tarifară suplimentară, care nu oferă certitudine și transparență în procesul de</p>	<p>baza parametrilor efectivi prin aplicarea metodei ex-post.</p> <p>Acuratețea parametrilor prognozați incluși în calculul ex-ante este primordială pentru a permite titularului de licență să colecteze veniturile în aceeași perioadă în care sunt suportate costurile (și implicit consumatorii acoperă valoarea curentă a costurilor serviciului de care beneficiază) și pentru a minimiza valoarea devierilor financiare (mărimea excesivă a cărora nu aduce beneficii nici pentru titularul de licență nici pentru consumatori). De notat, că în condițiile variațiilor majore a prețului de procurare a gazelor naturale, cu un trend ascendent accentuat (situație atipică și fără precedent pe piața gazelor naturale), titularii de licență s-au confruntat cu un deficit de resurse financiare pentru achitarea plăților curente pentru gazele naturale consumate, fapt ce a pereclitat capacitatea de plată. Adoptarea acestor modificări la metodologie va permite regulatorului intervenția promptă și ajustarea prețurilor reglementate la noile realități ale pieței (situație imposibilă în condițiile metodologiei în vigoare).</p> <p>Prevederile actuale ale pct. 146 din Metodologia tarifară 396/2019 din 01.11.2019 nu au soluționat problema privind generarea devierilor tarifare aferente anului „j”.</p> <p>În condițiile majorării prețului reglementat al gazelor naturale pe parcursul anului de gestiune „j”, prețul mediu de procurare a gazelor inclus în tarif este inferior prețului reglementat și generează devieri financiare negative cu toate repercursiunile ulterioare pentru unitățile termoelectrice și pentru consumatori. Și invers, când are loc diminuarea prețului reglementat al gazelor naturale, prețul mediu de procurare a gazelor inclus în tarif este superior prețului</p>
--	--	--	--	---

		<p>la noțiunea „venit reglementat” cuvântul „recunoscut” se substitue cu cuvântul „estimat”;</p>	<p>ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate.</p> <p>Respectiv, excluderea prevederilor pct. 146 din Metodologia tarifară și estimarea unor valori planificate a devierilor financiare în decursul anului va avea drept efect acutizarea situațiilor economice precare a întreprinderilor din sectorul termoeenergetic și imposibilitatea onorării obligațiilor privind consumul gazelor naturale.</p> <p>Referitor la substituirea cuvântului „recunoscut” cu cuvântul „estimat” considerăm că modificarea nu este rațională, deoarece noțiunea de „venit reglementat” este utilizată atât la ajustarea prețului/tarifului reglementat, cât și la actualizarea tarifului/prețului, la determinarea componentei de corectare a venitului reglementat (devierile financiare). Astfel, estimarea venitului poate avea loc doar la etapa de ajustare a prețului/tarifului reglementat, însă la etapa de determinare a devierilor financiare, la actualizare se determină deja venitul reglementat efectiv recunoscut în scopuri tarifare, care trebuie să reprezinte o valoare clară care va fi prezentată tuturor utilizatorilor, inclusiv fondatorului și organelor de control, la cerere.</p>	<p>reglementat și generează devieri financiare pozitive pentru unitățile termoeenergetice.</p> <p>Dacă la o anumită etapă intermediară pe parcursul anului are loc majorarea prețului reglementat al gazelor naturale, acceptarea de către regulator a prețului reglementat majorat al gazelor naturale pentru întregul volum de gaze naturale planificat în Programului de producere aferent anului „j”, oricum generează devieri financiare pozitive pentru întreprinderile din sectorul termoeenergetic. Și invers, dacă la o anumită etapă intermediară pe parcursul anului are loc diminuarea prețului reglementat al gazelor naturale, acceptarea de către regulator a prețului reglementat diminuat al gazelor naturale pentru întregul volum de gaze naturale planificat în Programului de producere aferent anului „j”, generează devieri financiare negative pentru întreprinderi.</p> <p>Reieșind din cele expuse, propunerea de modificare a noțiunii indicatorului „<i>componenta de corectare a venitului reglementat</i>”, exclude restricțiile în vigoare aferente determinării componentei de corectare strict pentru anul precedent.</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p>La etapa de ajustare a prețului/tarifului reglementat venitul aferent anului calendaristic de reglementare este planificat (estimat) în corespundere cu prevederile metodologiei tarifare.</p> <p>La etapa de stabilire a devierilor financiare componenta de corectare a venitului reglementat reprezintă valoarea rezultată din diferența dintre venitul reglementat actualizat și cel efectiv înregistrat în aceeași</p>
--	--	--	---	--

		<p>la noțiunea „livrări utile” după textul „5 ani” se completează cu textul „livrările utile de la începutul anului „j” până la momentul ajustării, precum și prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării”.</p>	<p>Referitor la completarea noțiunii „livrări utile” după textul ”5 ani” cu textul „livrările utile de la începutul anului „j” până la momentul ajustării, precum și prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării”, menționăm următoarele:</p> <p>Prin completarea noțiunii „livrări utile” și în contextul modificărilor propuse la pct. 139 și excluderea pct. 151 din Metodologia tarifară, este evidentă excluderea procedurii de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate în baza Programului de producere prezentat de către titularul de licență pentru anul următor (la începutul anului de gestiune) și coordonat cu Agenția.</p> <p>Totodată, conform modificărilor propuse de Agenție, la fiecare ajustare a prețului/tarifului reglementat, titularul de licență urmează să determine programul de producere, reieșind din livrările utile până la momentul ajustării în decursul anului, precum și să argumenteze prognoza livrărilor pentru perioada ulterioară ajustării, ceea ce va conduce la tergiversarea aprobării prețului și tarifului reglementat.</p> <p>Astfel, se revine la procedura aplicată până la</p>	<p>perioadă de timp (excedent sau deficit tarifar).</p> <p>La pct. 8 al Metodologiei tarifare 396/2019 se propune modificarea noțiunii „venit reglementat” în următoarea redacție:</p> <p>venit reglementat – venitul aferent unui an calendaristic de reglementare, calculat de organul de reglementare ca fiind necesar și justificat pentru acoperirea tuturor cheltuielilor reglementate ale titularului de licență și pentru obținerea unui nivel rezonabil de rentabilitate.</p> <p>La pct. 8 al Metodologiei tarifare 396/2019 se propune excluderea noțiunii „venit calculat”. Venitul respectiv reprezintă venitul din vânzări efectiv înregistrat de către titularii de licență din vânzarea energiei electrice și energiei termice într-o anumită perioadă de timp și nu se impune necesitatea reformulării noțiunii unui indicator rezultativ cu caracter comercial prevăzut în legislație și înregistrat în cadrul funcției financiar-contabile a titularilor de licență.</p> <p>Nu se acceptă. În cazul ajustării prețului și tarifului reglementat în decursul anului de gestiune, livrările utile planificate în Programul de producere coordonat cu Agenția pot devia substanțial de la livrările utile prognozate pentru perioada imediat următoare și până la finele anului de gestiune. În cazul când este lesne de înțeles, că Programul de producere coordonat cu Agenția nu poate fi realizat efectiv, nu există raționamente de a determina tariful ajustat în baza unui volum al livrărilor și consumurilor de resurse primare de resurse, care în realitate nu vor avea loc.</p>
--	--	--	---	--

			<p>intrarea în vigoare a Metodologiei tarifare nr. 396/2019, care pe parcursul mai multor ani a demonstrat ineficiență și stabilirea unor impedimente artificiale în optimizarea termenului de examinare a cererii titularului de licență privind ajustarea prețurilor și tarifelor reglementate. De notat că, din cauza divergențelor dintre opinia ANRE și a titularilor de licență cu privire la „prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării”, anterior ajustarea prețurilor/tarifelor reglementate nu putea fi efectuată în termeni proximi, ceea ce avea drept efect acumularea suplimentară a devierilor financiare, neachitarea consumului de gaze naturale către S.A. ”Moldovagaz” din cauza neacoperirii costurilor prin intermediul tarifelor, mai ales în condițiile modificării prețului de achiziție a combustibilului necesar pentru producerea energiei, costul căruia constituie cca 85,6% din venitul reglementat. Astfel, deși în Nota informativă la proiect se menționează că modificările propuse sunt „în scopul facilitării intervenției reglementatorului privind stabilirea prețurilor și tarifelor care să acopere costurile minime și necesare în asigurarea prestării serviciilor în condiții de fiabilitate”, de facto aceste modificări vor conduce la tergiversarea și complicarea procesului de ajustare a prețului/tarifului, majorarea termenului de examinare a acestuia, care vor avea drept efect constituirea devierilor financiare și neachitarea resurselor energetice primare de către titularii de licență. Reiterăm că, această practică a fost aplicată anterior, iar rezultatele aplicării unei astfel de proceduri pot fi constatate prin devierile financiare formate în perioadele anterioare.</p> <p>Indiferent de tendința maximă de precizie a prognozelor, stabilirea exactă a cantității anuale a livrărilor utile de energie și a consumului de combustibil este imposibilă. Respectiv, riscul incertitudinii prognozelor anuale a cantității energiei livrate va fi menținut inclusiv în cazul procedurii propuse prin Proiectul de modificare,</p>	<p>Or, titularul de licență, exprimându-și opinia justificată orientată pe necesitatea stabilirii unui tarif ajustat care să nu genereze devieri financiare, este în contradicție cu propriile opțiuni formulate.</p> <p>Pentru a evita diferențele majore dintre sarcina prevăzută în Programul de producere planificat coordonat cu Agenția și sarcina revizuită, prognozată la etapa ajustării prețului și tarifului reglementat în decursul anului de gestiune, Agenția consideră argumentată propunerea de a ajusta Programul de producere în corespundere cu prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării.</p>
--	--	--	--	--

			<p>iar în unele cazuri riscul dat chiar va fi amplificat.</p> <p>Atragem atenție că, ajustarea prețurilor/tarifelor reglementate în sectorul termoelectric, având la bază un program de producere complex, este o procedură distinctă de alte sectoare energetice și nu poate fi efectuată o similitudine cu prevederile altor metodologii tarifare care nu au la bază producerea energiei, consum de gaze naturale și alți parametri tehnici care depind de foarte mulți factori. Respectiv, prin includerea modificărilor propuse, nu se ține cont de specificul și particularitățile activității de producere a energiei și a activităților de cogenerare, care este mai complexă de restul sectoarelor reglementate.</p> <p>Suplimentar, în condițiile în care, în prezent prevederile pct. 21, 139 și 151 din Metodologia tarifară, stabilesc expres procedura de coordonare a Programului de producere, prin modificările propuse, prezentarea de către titularul de licență a Programului de producere devine inutilă, urmare a modificării noțiunii „livrări utile” conform redacției propuse în Proiect. Or, scopul coordonării prealabile a Programului de producere pentru anul tarifar era elaborarea, examinarea și aprobarea prețurilor/tarifelor în cel mai scurt timp, pentru a nu admite acumularea devierilor financiare. În condițiile modificării Programului de producere, în dependență de perioada depunerii cererii de ajustare, iar ulterior și în perioada de examinare a cererii de către ANRE, acesta fiind modificat de nenumărate ori pe parcursul anului, va fi menținută o procedură inutilă de prezentare anticipată a Programului de producere, care își exclude oportunitatea concomitent cu includerea modificărilor propuse.</p> <p>Menționăm că, esența textului „livrările utile de la începutul anului „j” până la momentul ajustării” va conduce la tergiversarea și complicarea procesului de ajustare anuală a prețului/tarifului reglementat. Astfel, în corespundere cu prevederile art. 16 alin. (6) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, Consiliul de administrație este obligat să</p>	
--	--	--	--	--

			<p>examineze cererile privind prețurile reglementate, tarifele reglementate în termen de cel mult 180 zile calendaristice. Prin urmare, „momentul ajustării” prețurilor și tarifelor de către ANRE nu este echivalent cu momentul depunerii cererii titularului de licență cu calculele aferente, precum și „prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării”. Astfel, în timp ce Agenția va fi în proces de examinare a cererii titularului de licență, livrările utile până la momentul ajustării prețurilor și tarifelor, cât și livrările prognozate, esențial vor fi modificate. Or, în cadrul examinării, ANRE va solicita, în repetate rânduri, actualizarea cererii de ajustare reieșind din datele efective lunare pe parcursul anului de gestiune. Atragem atenție, că modificarea Programei de producere este un proces destul de laborios care necesită timp, cât și efort considerabil din partea specialiștilor pentru a fi permanent ajustate în termen restrâns, „reieșind din livrările efective și cele prognozate”, iar solicitările repetate ale ANRE cu privire la „actualizarea” „prognozei argumentate a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării” va extinde cu certitudine perioada examinării cererii titularului de licență și implicarea personalului întreprinderii nu în activitatea de bază, dar pentru modificarea Programelor de producere solicitate de către ANRE, fapt ce va conduce inevitabil la tergiversarea procesului de aprobare a prețului pentru energia electrică produsă și a tarifului pentru energia termică livrată consumatorilor.</p> <p><i>Se propune noțiunea livrări utile cu următorul conținut:</i> „livrări utile – pentru producătorii de energie electrică și/sau termică, este cantitatea energiei electrice și/sau energiei termice sau a apei de adaos, livrate de la liniile electrice de plecare, respectiv colectoarele centralei sau nodul de supliment. Pentru distribuitorii de energie termică, este cantitatea energiei termice livrate consumatorilor. La ajustarea tarifelor pentru anul „j” – livrările utile se determină luând în</p>	
--	--	--	--	--

			<p><i>considerare valoarea medie a livrărilor efective pe parcursul a ultimilor 5 ani compleți. La actualizarea anuală a tarifelor pentru anul „j-1” – livrările utile reprezintă livrările efective pentru anul „j-1” ”.</i></p> <p>Modificarea respectivă va exclude aplicarea diferită/greșită a perioadei de calcul la elaborarea și coordonarea programului de producere planificat pentru anul următor, care în conformitate cu pct.21 din <i>Metodologia tarifară nr. 396/2019</i> trebuie să fie prezentat Agenției de către titularii de licență până la data 31 decembrie.</p>	
pct.2, sbp.5) pct.8	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	<p>noțiunea: „prețurile pentru energia electrică și termică produsă de centralele electrice de termoficare” se substituie cu noțiunea „prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare” care va avea următorul cuprins: „prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare – contravaloarea energiei electrice produsă de centrala electrică de termoficare urbană, stabilită pentru 1 kWh de energie electrică;” la noțiunea tariful pentru producerea energiei termice, după cuvintele „centrală termică” se completează cu textul „sau de centrala electrică de termoficare urbană”;</p>	<p>Cu privire la modificările pct. 8 din Metodologia tarifară, considerăm necesară menținerea prevederilor în redacția actuală, or, argumentele privind utilizarea conformă cu Legile sectoriale a noțiunilor de „preț” și „tarif” la producerea energiei termice în dependență de sursa de producere au fost prezentate mai sus, respectiv modificarea noțiunii „prețurile pentru energia electrică și termică produsă de centralele electrice de termoficare” și completarea noțiunii „tariful pentru producerea energiei termice” contravine prevederilor actelor normative superioare.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. 2, sbp. 5) pct. 8 SA “Termoelectrica”</p>
pct.2, sbp.5) pct.8	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	<p>la noțiunea „componenta de corectare a venitului reglementat”: se exclud cuvintele „pentru anul precedent”;</p>	<p>a) Referitor la excluderea sintagmei „pentru anul precedent” din noțiunea „componenta de corectare a venitului reglementat”, considerăm că noțiunea de componentă de corectare a venitului reglementat trebuie să rămână în redacția actuală și să fie determinată în dependență de valoarea rezultată din diferența dintre venitul reglementat actualizat pentru anul precedent și cel efectiv calculat în aceeași perioadă (excedent sau deficit tarifar), respectiv perioada de calcul să fie păstrată anul calendaristic. De notat că, definiția propusă nu corespunde esenței determinării devierilor</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. 2, sbp. 5) pct. 8 SA “Termoelectrica”</p>

			<p>tarifare (componentei de corectare a venitului reglementat), din următoarele considerente:</p> <p>La ajustarea prețurilor/tarifelor, toate componentele sunt planificate, ceea ce nu permite cu exactitate stabilirea valorii finale a componentei de corectare a venitului reglementat. Or, componenta de corectare a venitului reglementat trebuie să rămână o componentă stabilită și exactă, determinată după încheierea anului de reglementare, reieșind din parametri efectivi. În caz contrar, această componentă a prețului/tarifului reglementat va deveni un instrument de manevrare a prețurilor reglementate stabilite de către ANRE;</p> <p>Componenta de corectare a venitului reglementat este determinată nu doar în baza valorilor de achiziție a combustibilului primar, dar și în baza altor cheltuieli reglementate, cât și profitului reglementat. În condițiile în care livrările utile sunt planificate, repartizarea celorlalte cheltuieli, cât și a profitului, până la încheierea perioadei de gestiune va aduce la amplificarea devierilor tarifare determinate pentru tot anul de gestiune, ceea ce nu poate fi considerat un factor pozitiv în reglementare. Or, în scopul asigurării eficiente a activității reglementate, devierile tarifare urmează a fi cât mai aproape de valoarea „zero” pentru a exclude influența acestora în perioadele ulterioare de reglementare și pentru asigurarea titularilor de licență cu capacitatea de ași onora toate obligațiile curente față de furnizorii de mărfuri și servicii în perioadele care urmează.</p> <p>Important de atras atenție că, în condițiile în care ANRE va menține prevederile pct. 146 din Metodologia tarifară în redacția actuală, conform căroră <i>„ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor, este efectuată doar în condițiile modificării tarifelor la gazele naturale procurate. În acest caz, Agenția va determina prețurile și tarifele aferente activității reglementate, în baza componentelor incluse în tariful în vigoare. Aprobarea extraordinară se efectuează fără solicitarea întreprinderii”</i>, devieri tarifare de la</p>	
--	--	--	---	--

			<p>achiziția combustibilului primar pentru producerea energiei, cu condiția respectării de către ANRE a prevederilor date, vor fi minime.</p> <p>Respectiv, menținerea prevederile pct. 146 din Metodologia tarifară soluționează integral problema devierilor tarifare aferente anului „j” și nu necesită a fi inclusă o componentă tarifară suplimentară, care nu oferă certitudine și transparență în procesul de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate. Or, astfel de experiență în stabilirea devierilor tarifare aferente anului „j” au fost aplicate anterior intrării în vigoare a Metodologiei tarifare și nu au avut efectul pozitiv asupra activității întreprinderilor. Anume din aceste considerente, la elaborarea Metodologiei nr. 396/2019 acest fapt a fost luat în considerare și soluționat prin stabilirea prevederilor actuale la pct. 146. În cazul nerespectării de către ANRE a prevederilor pct. 146 se formează devieri tarifare negative care urmează a fi recuperate într-un termen mai îndelungat. Respectiv excluderea prevederilor pct. 146 va avea drept efect acutizarea situațiilor economice precare a întreprinderilor din sectorul termoelectric.</p>	
pct.2, sbp.5) pct.8	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	după cuvântul „ <i>perioadă</i> ” se completează cu cuvintele „ <i>de timp</i> ”	<p>b) Referitor la completarea cu sintagma „de timp” după cuvântul „perioadă”. În corespundere cu prevederile art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative „<i>conținutul proiectului se expune cu respectarea strictă a regulilor gramaticale</i>”. Astfel, deoarece sintagma „perioadă de timp” reprezintă un pleonasm, includerea acestor modificări este inoportună. Or, în condițiile în care noțiunea de „perioadă” include integral sensul cuvântului „timp”, modificarea propusă nu corespunde regulilor gramaticale.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Sintagma „<i>perioadă de timp</i>” nu reprezintă o eroare de exprimare, un „<i>pleonasm</i>” și nu contravine Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>În legislația națională nu se interzice sintagma „perioadă de timp”. Metodologia de armonizare a legislației în Republica Moldova cu cerințele dreptului Uniunii Europene utilizează frecvent sintagma „perioadă de timp”, (https://www.justice.gov.md/public/files/publication/Centrul_de_armonizare/Metodologia</p>

				%20de%20armonizare%20a%20legislatiei%20RO.pdf).
		la noțiunea „venit reglementat” cuvântul „recunoscut” se substitue cu cuvântul „estimat”;	c) Referitor la substituirea cuvântului „recunoscut” cu cuvântul „estimat” considerăm că modificarea nu este rațională deoarece noțiunea „estimat” poate fi aplicată doar pentru procedura de ajustare a prețului/tarifului reglementat, dar nu și pentru procedura de actualizare. Or, determinarea venitului reglementat la etapa de actualizare reprezintă determinarea componentei de corectare a venitului pentru perioada precedentă de reglementare și urmează a fi o valoare clară, transparentă și recunoscută de instituția de reglementare, care poate fi prezentată de către titularul de licență atât fondatorului, cât și organelor de control, dar nu o valoare „estimată”, noțiune care exclude stabilirea valorii exacte și înlocuirea acesteia cu o valoare aproximativă. De notat că, cuvântul „recunoscut”, aplicat în prezent în Metodologia tarifară corespunde ambelor proceduri de ajustare și actualizare a prețurilor și tarifelor, respectiv condiția de bază fiind acceptarea de către ANRE a valorii venitului reglementat determinat în corespundere cu prevederile Metodologiei tarifare.	Se acceptă parțial. Vezi comentariile de la pct. 2, sbp. 5) pct. 8 SA “Termoelectrica”.
pct.2, sbp.5) pct.8	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	la noțiunea „livrări utile” după textul „5 ani” se completează cu textul „livrările utile de la începutul anului „j” până la momentul ajustării, precum și prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării”	d) Referitor la completarea noțiunii „ livrări utile ” cu textul „ <i>livrările utile de la începutul anului „j” până la momentul ajustării, precum și prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării</i> ”, menționăm că prin completarea noțiunii „livrări utile” și în contextul modificărilor propuse la pct. 139 și 151 din Metodologia tarifară, este evidentă excluderea procedurii de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate în baza Programului de producere prezentat de către titularul de licență până la începutul anului de gestiune. Totodată, conform modificărilor propuse, la fiecare ajustare a prețului/tarifului reglementat, titularul de licență urmează să determine Programul de producere, reieșind din livrările utile până la momentul	Nu se acceptă. Vezi comentariile de la pct. 2, sbp. 5) pct. 8 SA “Termoelectrica”

			<p>ajustării, precum și să argumenteze prognoza livrărilor pentru perioada ulterioară ajustării.</p> <p>Astfel, se revine la procedura aplicată până la intrarea în vigoare a Metodologiei nr. 396/2019, care pe parcursul mai multor ani a demonstrat ineficiență și stabilirea unor impedimente artificiale în optimizarea termenului de examinare a cererii titularului de licență privind ajustarea prețurilor și tarifelor reglementate. De notat că, din cauza divergențelor dintre opinia ANRE și titularilor de licență cu privire la „<i>prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării</i>”, anterior ajustarea prețurilor/tarifelor reglementate nu putea fi efectuată în termeni proximi, ceea ce avea drept efect acumularea suplimentară a devierilor tarifare, mai ales în condițiile modificării prețului de achiziție a combustibilului necesar pentru producerea energiei, costul căruia constituie până la 85% din venitul reglementat. Respectiv, deși în Nota informativă la proiect se declară că modificările propuse sunt cu scopul „<i>facilitării intervenției reglementatorului privind stabilirea prețurilor și tarifelor care să acopere costurile minime și necesare în asigurarea prestării serviciilor în condiții de fiabilitate</i>”, de facto aceste modificări dimpotrivă complică sau chiar blochează procesul de ajustare a prețului/tarifului, majorarea termenului de examinare a acestuia, care vor avea drept efect majorarea devierilor tarifare. Reiterăm că, această practică a fost aplicată anterior, iar rezultatele aplicării unei astfel de proceduri pot fi constatate prin devierile tarifare negative constituite în perioada respectivă, și generarea incapacității de plată a unităților termoelectrice față de furnizorul de gaze naturale, cu acumulare de penalități și dobânzi de întârziere care nu sunt acceptate în scopuri tarifare.</p> <p>De notat că, indiferent de tendința maximă de precizie a prognozelor, stabilirea exactă a cantității anuale a livrărilor utile de energie este imposibilă. Respectiv, riscul incertitudinii prognozelor anuale a cantității energiei livrate va fi menținut inclusiv</p>	
--	--	--	---	--

			<p>în cazul procedurii propuse prin Proiectul de modificare.</p> <p>Atragem atenție că, ajustarea prețurilor/tarifelor reglementate în sectorul termoelectric, având la bază un program de producere complex, este o procedură distinctă de alte sectoare energetice și nu poate fi efectuată o similitudine cu prevederile altor metodologii tarifare. Respectiv, prin includerea modificărilor propuse, este neglijată particularitatea organizării activității întreprinderilor reglementate prin Metodologia nr. 396/2019.</p> <p>Suplimentar, în condițiile în care, în prezent prevederile pct. 21, 139 și 151 din Metodologia tarifară, stabilesc expres procedura de coordonare a Programului de producere și nu lasă loc de interpretare, prin modificările propuse, prezentarea de către titularul de licență a Programului de producere până la începutul anului de gestiune, sau chiar și până la „31 ianuarie” (după cum este propus în Proiect) devine inutilă. Or, scopul coordonării prealabile a Programului de producere constă în elaborarea, examinarea și aprobarea prețurilor/tarifelor în cel mai redus timp. În condițiile modificării Programului de producere, <i>în dependență de perioada depunerii cererii de ajustare</i>, va fi menținută o procedură inutilă de prezentare anticipată a Programului, care își exclude oportunitatea concomitent cu includerea modificărilor propuse.</p> <p>Un subiect aparte reprezintă esența textului „<i>livrările utile de la începutul anului „j” până la momentul ajustării</i>”. În acest sens, atragem atenție că, în corespundere cu prevederile art. 16 alin. (6) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, Consiliul de administrație este obligat să examineze cererile privind prețurile și tarifele reglementate în termen de cel mult 180 zile. Respectiv, „<i>momentul ajustării</i>” prețurilor și tarifelor nu este echivalent cu momentul depunerii cererii titularului de licență, cu calculele aferente „<i>prognozei argumentate a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării</i>”. Astfel, în timp ce</p>	
--	--	--	---	--

			<p>Agenția va fi în proces de examinare a cererii titularului de licență, livrările utile până la momentul ajustării prețurilor și tarifelor, cât și livrările prognozate, esențial vor fi modificate. În acest sens, nu este clar unde are loc constituirea preciziei în prognoză. Or, în cadrul examinării, ANRE va fi în situația de a solicita, în repetate rânduri, actualizarea cererii de ajustare, reieșind din modificarea componentelor tarifare, conform practicii aplicate în anul 2022. Atragem atenție, că modificarea Programei de producere nu reprezintă modificarea IPC, și necesită timp și efort considerabil din partea specialiștilor pentru a fi permanent ajustate în termen restrâns, „reieșind din livrările efective și cele prognozate”, iar solicitările repetate ale ANRE cu privire la „actualizarea” „prognozei argumentate a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării” va extinde cu certitudine perioada examinării cererii titularului de licență și implicarea personalului întreprinderii nu în activitatea de bază, dar pentru modificarea Programelor de producere solicitate de către ANRE.</p>	
<p>pct.2, sbp.6) pct.10</p>	<p>SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023</p>	<p>cuvintele „cheltuielile alocate acestora” se substituie cu cuvintele „veniturile de la prestarea serviciilor respective”; cuvântul „costului” se substituie cu cuvântul „venitului”.</p>	<p>Referitor la modificările la pct. 10 din Metodologia tarifară considerăm modificarea inoportună din următoarele considerente:</p> <p>Redacția în vigoare a metodologiei prevede că „În cazul prestării de către producătorii de energie electrică și termică a serviciilor de sistem, cheltuielile alocate acestora sunt excluse din componența costului total reglementat repartizat producerii energiei electrice”, ceea ce corespunde prevederilor art. 7 alin. (2) lit. i) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, conform căreia Agenția asigură excluderea subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, de transport, de distribuție și de furnizare a energiei electrice, precum și între categoriile de consumatori, și monitorizează respectarea de către întreprinderile electroenergetice a principiului costurilor și al cheltuielilor necesare și justificate.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>La moment producătorii de energie electrică și termică în regim de cogenerare nu prestează servicii de sistem. În cazul prestării de către producătorii de energie electrică și termică a serviciilor de sistem, prețul energiei electrice va fi reglementat. Respectiv, în scopul asigurării excluderii subvențiilor încrucișate între activitățile desfășurate și recuperarea dublă a cheltuielilor reglementate, veniturile reglementate de la prestarea serviciilor respective se propun a fi excluse din componența venitului total reglementat repartizat producerii energiei electrice.</p>

			<p>Cheltuielile care nu sânt necesare și justificate nu se iau în calcul la aprobarea prețurilor și tarifelor reglementate.</p> <p>Astfel, în scopul excluderii recuperării repetate a unor cheltuieli și excluderii subvenționării încrucișate, cheltuielile aferente serviciilor de sistem urmează a fi excluse din costurile reglementate aferente producerii energiei electrice.</p> <p>Însă în redacția propusă în proiect, din costul total reglementat repartizat producerii energiei electrice vor fi excluse ”veniturile de la prestarea serviciilor respective”, ceea ce este lipsit de raționament, or noțiunea de ”cheltuieli” nu este egală cu noțiunea de ”venit”. În „veniturile de la prestarea serviciilor de sistem” vor fi incluse nu doar cheltuielile aferente serviciului dat, care ar putea avea tangență cu cheltuielile reglementate, dar și componente tarifare (cheltuieli sau venituri) care nu au nici o tangență cu costurile sau veniturile reglementate prin prevederile Metodologiei 396/2019. Respectiv, prin excluderea „veniturilor de la prestarea serviciilor respective” vor fi diminuate nejustificat, veniturile reglementate în valoarea totală a serviciilor de sistem.</p> <p>Similar, este inoportună substituirea cuvântului „cost” cu cuvântul „venit”.</p>	
pct.2, sbp.6) pct.10	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	cuvintele „cheltuielile alocate acestora” se substituie cu cuvintele „veniturile de la prestarea serviciilor respective”; cuvântul „costului” se substituie cu cuvântul „venitului”.	<p>Cu privire la modificările la pct. 10 din Metodologia tarifară considerăm modificarea inoportună din următoarele considerente.</p> <p>În redacția actuală, a Metodologiei este stabilit că „În cazul prestării de către producătorii de energie electrică și termică a serviciilor de sistem, cheltuielile alocate acestora sunt excluse din componența costului total reglementat repartizat producerii energiei electrice”, ceea ce corespunde prevederilor art. 7 alin. (2) lit. i) din Legea nr. 107/2016, conform căreia Agenția asigură excluderea subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, de transport, de distribuție și de furnizare a energiei electrice, precum și între categoriile de consumatori, și</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. pct.2, sbp.6) pct.10 SA “Termoelectrica”</p>

			<p>monitorizează respectarea de către întreprinderile electroenergetice a principiului costurilor și al cheltuielilor necesare și justificate. Cheltuielile care nu sînt necesare și justificate nu se iau în calcul la aprobarea prețurilor și tarifelor reglementate.</p> <p>Astfel, inclusiv în scopul excluderii recuperării repetate a unor cheltuieli și excluderii subvenționării încrucișate, cheltuielile aferente serviciilor din sistem urmează a fi excluse din costurile reglementate aferente producerii energiei electrice.</p> <p>Irelevanța modificărilor propuse se explică nu doar prin nerespectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. i) din Legea nr. 107/2016, dar și prin lipsa raționamentului economic. Or, în „veniturile de la prestarea serviciilor de sistem” vor fi incluse nu doar cheltuielile aferente serviciului dat, care ar putea avea tangență cu cheltuielile reglementate, dar și componente tarifare (cheltuieli sau venituri) care nu au nici o tangență cu costurile sau veniturile reglementate prin prevederile Metodologiei 396/2019. Respectiv, prin excluderea „veniturilor de la prestarea serviciilor respective” vor fi diminuate nejustificat, veniturile reglementate în valoarea componentelor tarifare aferente serviciilor de sistem care nu au nici o legătură cu activitatea reglementată și a priori nu se vor regăsi în veniturile aferente producerii energiei electrice.</p> <p>Același raționament, este aplicat și în cazul substituirii cuvântului „cost” cu cuvântul „venit”.</p>	
pct. 2, sbp.7) pct.21	Ministerul Energiei nr. 07-1230 din 25.08.2023	<p>La pct. 21 cuvântul „decembrie” se substituie cu cuvântul „ianuarie”</p> <p>(21. Pentru fiecare an calendaristic titularii de licență prezintă Agenției spre coordonare Programul de producere. Programul de producere efectiv realizat pentru anul precedent se prezintă concomitent cu Raportul anual de activitate al întreprinderii, iar programul de producere planificat pentru anul următor până la data de 31 decembrie)</p>	<p>La pct. 2, sbp. 7) din proiectul de Hotărâre, se propune completarea textului de la pct. 21 din Metodologie cu următorul conținut: „Programul de producere efectiv realizat pentru anul precedent se prezintă concomitent cu Raportul anual de activitate al întreprinderii, iar programul de producere planificat - până la data de 31 ianuarie a anului de planificare”</p>	<p>Prevederile în vigoare ale pct. 21 din Metodologia tarifară 396/2019 din 01.11.2019 nu se modifică.</p> <p>Termenul de prezentare a Programului de producere planificat pentru anul următor este 31 decembrie.</p>
pct.2, sbp.7)	SA “Termoelectrica”	<p>La pct. 21 cuvântul „decembrie” se substituie cu cuvântul „ianuarie”;</p>	<p>Referitor la modificările la pct. 21 din Metodologia tarifară, argumente exhaustive cu</p>	<p>Vezi argumentele de la pct. 2, sbp. 7) pct. 21 Ministerul Energiei.</p>

pct.21	nr.79/1551 din 30.08.2023		privire la oportunitatea prezentării Programului de producere la începutul anului de gestiune și elaborarea cererii de ajustare a prețurilor și tarifelor în baza Programului de producere coordonat din timp cu ANRE, au fost prezentate mai sus în subpunctul 4.4. din prezenta scrisoare. Suplimentar, menționăm că în scopul facilitării procesului de elaborare și coordonare a programului de producere ”TERMOELECTRICA” S.A. a înaintat propuneri cu privire la elaborarea proiectului de modificare a Metodologiei tarifare prin scrisoarea nr. 79/216dt din 21.04.2023, care cu părere de rău constatăm că propunerile înainte nu au fost luate în considerație de către Agenție în prezentul proiect.	
pct.2, sbp.7) pct.21	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	La pct. 21 cuvântul „decembrie” se substituie cu cuvântul „ianuarie”;	Cu privire la modificările la pct. 21 din Metodologia tarifară, considerăm oportună menținerea în redacția actuală a prevederilor. Argumente exhaustive cu privire la oportunitatea prezentării Programului de producere până la începutul anului de gestiune și elaborarea cererii de ajustare a prețurilor și tarifelor în baza Programului coordonat din timp cu ANRE, au fost prezentate mai sus în prezentul aviz.	Vezi argumentele de la pct. 2, sbp. 7) pct. 21 Ministerul Energiei.
pct.2, sbp.8) pct.28	SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023	Pct. 28 va avea următorul cuprins: „28. <i>Cheltuielile privind procurarea combustibilului se determină în baza consumului de combustibil în expresie naturală și prețurilor de procurare ale acestuia. La determinarea cheltuielilor, prețurile aplicate nu vor depăși prețurile reglementate de furnizare a gazelor naturale aprobate de Agenție.</i> ”	În redacția actuală, a Metodologiei este stabilit că „ <i>Cheltuielile privind procurarea combustibilului se determină în baza consumului de combustibil în expresie naturală și tarifelor/prețurilor de procurare ale acestuia. La determinarea cheltuielilor, se aplică tarifele/prețurile de procurare a gazelor naturale aprobate de Agenție, iar pentru alte tipuri de combustibil – prețurile minime de pe piață</i> ” considerăm oportună menținerea redacției în vigoare. Prin redacția propusă de Agenție precum că ” <i>La determinarea cheltuielilor, prețurile aplicate nu vor depăși prețurile reglementate de furnizare a gazelor naturale aprobate de Agenție, întreprinderea nu va acoperi integral costurile reale suportate de achiziție a combustibilului spre exemplu:</i> a) în cazul lipsei de gaze naturale (spre	Nu se acceptă. Prețurile de procurare a combustibilului alternativ de către unitățile termoelectrice nu sunt prețuri reglementate de către ANRE și sunt incluse în tariful și prețul reglementat reieșind din prețurile efective de achiziție a combustibilului alternativ înregistrat în evidența contabilă a întreprinderilor aferent perioadelor precedente de reglementare sau prețurile planificate de achiziție pentru perioadele viitoare. O piață distinctă a comerțului combustibilului alternativ existentă în economia națională a Republicii Moldova, nu există (ex. păcura). Este inutilă prevederea care stipulează noțiunea ”preț minim pe piață” în condițiile când piața respectivă nu există.

			<p>exemplu criza din an 2021/2022) poate fi necesară utilizarea combustibilului alternativ păcură prețul de piață al căruia poate fi mai mare decât prețul gazelor naturale;</p> <p>b) în cazul utilizării obligatorii a combustibilului ecologic (în condițiile când există careva HG, Directive, etc.) prețul acestora la fel poate fi mai mare.</p> <p>Astfel, pentru claritate, în propoziția a doua după sintagma "La determinarea cheltuielilor", propunem de a fi completat cu sintagma "de achiziție a gazelor naturale", și în final de completat cu următoarea sintagmă "iar pentru alte tipuri de combustibil-prețurile de achiziție, conform achizițiilor efectuate de către titularul de licență în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2020"</p>	<p>Redacția propusă de titularul de licență - "iar pentru alte tipuri de combustibil-prețurile de achiziție, conform achizițiilor efectuate de către titularul de licență în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2020", nu este acceptată.</p> <p>Condițiile și criteriile de încheiere a contractelor de achiziții de bunuri sau servicii în sectoarele eneregicii sunt obligatorii titularilor de licență în conformitate cu legea menționată, indiferent dacă prevederile date se conțin sau nu în textul Metodologiei tarifare 396 din 01.11.2019.</p> <p>Totodată, conform prevederilor art. 21 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, Agenția nu este în drept să intervină în raporturile juridice dintre entitățile economice, stabilite în baza unor relații contractuale în conformitate cu legislația în vigoare și condițiile stipulate în licență.</p>
<p>pct.2, sbp. 9,10,11 12) pct.38, 39,40, 41</p>	<p>SA "Termoelectrica" nr.79/1551 din 30.08.2023</p>	<p>La pct. 38: sbp. 1) va avea următorul cuprins: „1) baza de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (BC0) (în continuare baza de calcul) care reprezintă valoarea netă a activelor la începutul primului an de aplicare a Metodologiei cu excepția activelor date în exploatare în anul premergător primului an de aplicare a Metodologiei. Baza de calcul necesară pentru determinarea amortizării în scopuri tarifare este determinată în baza costului istoric al mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale și se aprobă de Agenție pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei.”</p> <p>sbp. 2) va avea următorul cuprins: „2) durata de utilizare aplicată la determinarea amortizării în scopuri tarifare se stabilește în conformitate cu</p>	<p>Referitor la modificările propuse la punctele 38, 39, 40 și 41 din Metodologia tarifară, considerăm necesar de a fi menținută redacția actuală a prevederilor Metodologiei tarifare și nu suntem de acord cu modificările propuse din următoarele considerente:</p> <p>Nu este clară necesitatea și oportunitatea modificării punctelor date după ce deja a fost aprobată baza de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale și când există o claritate și o transparență totală a determinării amortizării în scopuri tarifare, atât din partea titularului de licență, cât și din partea ANRE. Astfel, în condițiile în care baza de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale a fost deja aprobată de către ANRE prin Hotărâre separată în anul 2021 având la bază prevederile actuale ale punctelor 38-43 din Metodologia tarifară în vigoare și concomitent valorile investițiilor pe fiecare obiect</p>	<p>La pct. 38: sbp. 2) Agenția propune următoarea modificare:</p> <p>„ 2) durata de funcționare utilă (...)” în continuare conform textului.</p> <p>Modificarea se propune reieșind din prevederile Hotărârii Guvernului nr. 941 din 22.12.2020 cu privire la aprobarea Catalogului mijloacelor fixe.</p> <p>Nu se acceptă propunerile la pct. 38, 39, 40, 41</p> <p>Baza de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (BC0) necesară pentru determinarea amortizării în scopuri tarifare este determinată în baza costului istoric al mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale și se aprobă de Agenție. Propunerea de calculare a cheltuielilor de</p>

prevederile Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale (în continuare Catalog), aplicabil la momentul dării în exploatare a activului și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog.”; sbp. 3) se exclud cuvintele „pe fiecare obiect de inventar”.

10) Pct. 39 va avea următorul cuprins:”
39. Cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale se determină, pentru perioada de reglementare „j”, conform formulei:

$$CAI_j = \frac{BC_0}{DM_0} + \sum_{k=x-1}^{j-1} AI_k - \sum_{k=x-1}^{j-1} AE_k \quad (10)$$

unde: AI_k – amortizarea medie anuală a investițiilor date în exploatare în anul „k” și aprobate de Agenție; AE_k – amortizarea medie anuală a investițiilor aprobate de Agenție și date în exploatare începând cu anul „x-1” și care au fost integral recuperate tarifar până la finele anului „j-1”; x – primul an de aplicare a metodologiei tarifare. Pentru titularii de licență care vor obține licența mai târziu de intrarea în vigoare a metodologiei, primul an de aplicare a metodologiei va fi considerat anul obținerii. DM₀ – durata medie de utilizare a activelor incluse în baza de calcul.”

11) Pct. 40 va avea următorul cuprins: ”
40. Durata medie de utilizare a activelor incluse în baza de calcul (DM₀), este determinată în următorul mod:

$$DM_0 = \frac{BC_0}{AMI_0} \quad (11)$$

de inventar și amortizarea aferentă de asemenea au fost aprobate separat prin Hotărâri odată cu aprobarea investițiilor în scopuri tarifare, nu este rezonabil și economic de a fi modificată abordarea de determinare a amortizării.

Reamintim că prin Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 616 din 07.12.2021 privind rezultatele controlului planificat efectuat la titularul de licență ”TERMOELECTRICA” S.A. Consiliul de administrație al ANRE a constatat că ””Termoelectrica” S.A. nu dispune de o evidență managerială, desfășurată pe fiecare număr de inventar a imobilizărilor corporale și necorporale, aprobate prin hotărârile ANRE, care ar permite cu certitudine determinarea cheltuielilor de amortizare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale în scopuri tarifare”(pct.3 din Hotărâre) și a fost obligată ”să dispună de un sistem de evidență managerială a imobilizărilor necorporale și corporale, care ar permite cu certitudine determinarea cheltuielilor de amortizare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale în scopuri tarifare, în corespundere cu Hotărârile ANRE prin care au fost aprobate valoarea investițiilor realizate în conformitate cu planul aprobat” (pct. 2.2. din Hotărâre).

După aplicarea modificărilor propuse, evidența solicitată de către ANRE nu va putea fi aplicată în practică și decade necesitatea evidenței date. Astfel, pe de o parte, ANRE recunoaște și obligă necesitatea evidenței pentru fiecare obiect de inventar în scopuri tarifare conform HANRE nr. 616/2021, iar pe de altă parte creează condiții pentru imposibilitatea aplicării propriilor Hotărâri.

Modificările propuse nu vor conduce la îmbunătățirea cadrului de reglementare, dar îl readuc la lipsa totală de transparență în determinarea amortizării în scopuri tarifare, atât din partea ANRE, cât și din partea titularilor de licență, situație care a existat până în anul 2020, când nu exista o claritate privind acceptarea valorii amortizării în scopuri tarifare de către ANRE.

amortizare actualizate conform unei abordări simplificate este oportună, în condițiile când conceptul actual în vigoare este bazat pe microanaliză separată pe fiecare activ recunoscut în scopuri tarifare, care necesită un efort separat cu consum de resurse nejustificate pentru a actualiza, coordona, verifica și identifica unele erori tehnice care pot fi comise la determinarea cheltuielilor de amortizare aferente anului de reglementare.

Procedeul în vigoare de actualizare a bazei de calcul, în special pentru unitățile termoelectrice care produc energie în regim de cogenerare, impune un efort suplimentar și consum de resurse nejustificate.

Menționăm, sub aspect aplicativ și practic, evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în întreprinderi de foarte mult timp nu se mai efectuează manual, prin implicarea factorului uman în operațiuni de acest gen. Operațiunea dată este automatizată prin utilizarea soft-urilor de contabilitate pentru ținerea evidenței contabile și programelor informatice privind evidența activelor imobilizate.

Întreprinderea operează cu afirmații contradictorii, inițial afirmă că modificarea va reduce eforturile ANRE pentru determinarea cheltuielilor, iar ulterior afirmă că ANRE nu efectuează calculele, dar le verifică.

Titularul de licență propune recalcularea anuală de către ANRE a amortizării mijloacelor fixe pe fiecare număr de inventar în cadrul procesului de ajustare a tarifelor reglementate, fapt ce înseamnă o dublare a activității deja efectuate de întreprinderile reglementate. Aceasta nu aduce o plus valoare procesului de reglementare, majorează costurile întreprinderilor reglementate și a personalului ANRE pentru

		<p>unde: AMIO – amortizarea activelor incluse în baza de calcul, determinată pentru anul premergător primului an de aplicare a metodologiei. ” 12) Pct. 41 va avea următorul cuprins: ”</p> <p>41. Valoarea termenului $\left(\frac{BC_0}{DM_0}\right)$ din formula (10) va fi egală cu zero începând cu anul „j” în care se respectă relația:</p> $(j - x) \geq DM_0 \quad (12)$	<p>Totodată, determinarea amortizării după principiul „valorii medii a duratei de utilizare” nu permite analiza și monitorizarea fiecărui mijloc fix sub aspectul oportunității investiționale, ritmului de recuperare în scopuri tarifare, casării (derecunoașterii) mijloacelor fixe, îndeosebi a casării parțiale a mijlocului fix etc.. Unicul avantaj al modificării prevederilor existente reprezentând reducerea la minim a efortului ANRE pentru analiza cheltuielilor aferente amortizării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale în scopuri tarifare și lipsa transparenței.</p> <p>Or, în corespundere cu prevederile actelor normative în vigoare, Agenția doar examinează calculele prezentate de către titularii de licență, dar nu efectuează aceste calcule. Astfel, efectuarea calculelor detaliate este realizată de titularii de licență.</p> <p>Prin modificările propuse se face confuzie între prevederi aferente stabilirii bazei de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale și prevederi aferente determinării cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale. Astfel, în redacția în vigoare, prevederile pct. 38 se referă la determinarea cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe după determinarea bazei de calcul. Odată stabilită valoarea de intrare a activelor, la fiecare obiect de inventar, fiind stabilită și durata de utilizare individuală pe tot parcursul utilizării mijlocului fix sau imobilizării necorporale, are loc determinarea amortizării anuale aferentă fiecărui obiect de inventar. Metoda în vigoare de determinare a amortizării anuale corespunde integral metodei liniare de amortizare a obiectului de inventar și permite monitorizarea amortizării acumulate pe parcursul duratei de utilizare a activului.</p> <p>Totodată, modificările propuse se referă nemijlocit la modalitatea de determinare a bazei de calcul (BCo). Astfel, Agenția urmează să</p>	<p>analiza, prelucrarea și verificarea informațiilor care au mai fost analizate în cadrul a cel puțin 3 procese de verificare.</p> <p>Or investițiile sunt analizate pe fiecare obiect de inventar la momentul aprobării acestora, apoi la momentul aprobării bazei de calcul, iar ulterior sunt supuse și misiunii de control periodic efectuat de ANRE la întreprinderile reglementate. În esență titularul de licență propune regulatorului să se ocupe cu o activitate, care nu se intruchipează nici în limitele admisibile a unei analize microeconomice a unei întreprinderi.</p> <p>Suplimentar, cu privire la durata medie de utilizare a activelor incluse în baza de calcul, subliniem că obiectivul Metodologiei tarifare nu reprezintă asigurarea implementării Standerdelor Naționale (Internaționale) de Contabilitate, a prevederilor cu referire la evidența și constituirea costurilor în cadrul întreprinderilor. Obiectivul fundamental al metodologiei tarifare este aplicarea mecanismelor de reglementare, protecția intereselor legale ale consumatorilor, asigurarea alimentării fiabile a consumatorilor cu energie termică prin utilizarea eficientă a capacităților de producție, prestarea calitativă și fiabilă a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice, precum și a eficienței maxime cu cheltuieli minime la desfășurarea activităților reglementate.</p> <p>În context tarifar, datele din evidența contabilă sunt utilizate în scopul examinării, analizei acestora, prin prisma veridicității și criteriilor de constituire a cheltuielilor reglementate acceptate de ANRE în scopuri tarifare.</p> <p>Modificările propuse exclud echivocul în interpretarea prevederilor punctelor respective din metodologie astfel ca textul și</p>
--	--	--	--	---

			<p>stabilească nu valoarea de intrare a activului în baza căreia are loc determinarea anuală a amortizării, dar valoarea netă a tuturor activelor, care reprezintă valoarea de intrare recunoscută în scopuri tarifare diminuată cu amortizarea acumulată. În condițiile în care ANRE consideră oportun aprobarea valorii nete, este necesar de stabilit în Metodologie toate criteriile de determinare a acestei valori inclusiv determinarea amortizării acumulate. În caz contrar, există riscul că Agenția va stabili valoarea bazei de calcul și amortizarea acumulată netransparent, fără a avea careva argumente economice sau juridice.</p> <p>Mai mult, nu este clară necesitatea indicării la finalul punctului 38 a sintagmei ”pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei”. Conform propunerii date, baza de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor corporale urmează a fi aprobată de fiecare dată când va avea loc aprobarea unei noi Metodologii tarifare, ceea ce este lipsit de raționament, ori odată ce a fost stabilită și aprobată baza de calcul și valoarea investițiilor acceptate în scopuri tarifare și amortizarea aferentă, prin Hotărâri ale ANRE, acestea nu urmează a fi aprobate din nou în cazul în care nu va mai fi în vigoare prezenta Metodologie.</p> <p>Reamintim că, procesul de aprobare a bazei de calcul pentru ”TERMOELECTRICA” S.A. a fost foarte complex. Totodată, ANRE a aplicat diferite abordări la determinarea valorii acceptate în scopuri tarifare, specialiștii Agenției au modificat individual durata de funcționare a mijloacelor fixe utilizate în scopuri tarifare separat pentru fiecare mijloc fix și sursă reglementată. Astfel, au fost aplicate abordări total diferite la determinarea valorii mijlocului fix și a duratei de funcționare utile la CET-uri (activitatea de producere a energiei electrice și termice în regim de cogenerare) unde au fost înregistrate anterior câteva reevaluări a mijloacelor fixe și modificări a duratelor de funcționare utilă. În același timp a fost aplicată o cu totul altă abordare pentru</p>	<p>formulele expuse să coincidă cu acțiunile necesare a fi întreprinse de ANRE.</p> <p>Cu privire procedeuul „incorect” invocat de titularul de licență, precum că investițiile acceptate de regulator în scopuri tarifare se examinează inițial pe fiecare număr de inventar, iar ulterior valorle absolute aprobate sunt aplicate de regulator la actualizarea bazei de calcul, reafirmăm lipsa oportunității implementării procedeuului „microscopic” de actualizare a bazei de calcul,</p> <p>Aspectele oportunității investiționale sunt examinate la etapa de aprobare a planurilor de investiții și a rapoartelor de realizare a acestora și nu la etapa determinării tarifelor. Aducem la cunoștința întreprinderii că amortizarea investițiilor se determină în procesul de aprobarea a investițiilor realizate, când se analizează fiecare obiect de investiție în parte și respectiv durata de funcționare utilă pentru fiecare obiect de investiție în parte. Respectiv, se ține cont de amortizarea pentru fiecare obiect de investiții aplicând metoda liniară de amortizare.</p> <p>Totodată, la etapa de stabilire a bazei de calcul (la începutul perioadei de reglementare) amortizarea este calculată la fel pentru fiecare mijloc fix în parte. În acest sens, afirmațiile întreprinderii sunt tendențioase.</p> <p>Totodată, este necesar să delimităm etapa de determinare a amortizării mijloacelor fixe ale întreprinderii (procedură care nu are loc în cadrul etapei de aprobare a tarifelor) de etapa de reflectare a amortizării în tarif în scopul recuperării investițiilor.</p> <p>Referitor la afirmațiile precum că nu va fi posibilă intervenția ANRE pentru a exclude valoarea propusă de diminuare a amortizării activelor urmare a controlului ANRE sau a activelor conservate/neutilizate, reiterăm, că la etapa de aprobare a bazei de calcul și a investițiilor noi ANRE analizează fiecare</p>
--	--	--	--	---

			<p>subansamblul funcțional procurat în temeiul Legii nr. 188 din 28.09.2014 cu privire la unele măsuri referitor la procedura falimentului Societății pe Acțiuni "Termocom". Respectiv, nu poate fi aplicată o durată medie de utilizare a activelor incluse în baza de calcul, la fel nu poate fi aplicată nici amortizarea medie anuală a investițiilor date în exploatare, deoarece pragul de eroare va fi foarte mare în cazul dat.</p> <p>Excluderea principiului determinării amortizării anuale aferente fiecărui obiect de inventar, reprezintă o inițiativă a ANRE cu repercusiuni negative mari asupra activității întreprinderii, care va crea motive suplimentare de interpretare a cadrului normativ și aplicare a prevederilor Metodologiei în dependență de raționamentul profesional ale reprezentanților ANRE, care nu poate fi cunoscut de către titularii de licență fără descrierea acestuia în Metodologie. În condițiile în care amortizarea anuală nu va fi determinată pentru fiecare obiect de inventar, vor fi încălcate mai multe principii economice și vor fi create premise de interpretare a cadrului normativ, atât din partea titularilor de licență cât și din partea ANRE sau organelor de control cum ar fi Curtea de Conturi sau Inspekția Financiară.</p> <p>Astfel, vor fi neclarități sub următoarele aspecte:</p> <p>8.1.) Determinarea amortizării conform principiului „valorii medii a duratei de utilizare” a tuturor investițiilor efectuate într-un anumit an nu se încadrează sub nici un aspect în cerințele metodei liniare de determinare a amortizării. Or, însăși definiția amortizării reprezintă modalitatea prin care costul investițional aferent unui obiect de inventar este recuperat pe parcursul duratei de utilizare a acestuia în cadrul activităților reglementate. Iar metoda casării liniare reprezintă defalcarea uniformă a amortizării activelor pe toată durata de funcționare a acestui activ. Nerespectarea acestui principiu de fapt va conduce la situația în care:</p>	<p>mijloc fix în parte, respectiv va fi foarte posibil și simplu de efectuat toate operațiunile pe care titularul de licență le consideră imposibile.</p> <p>În contextul faptului că determinarea tarifelor este o procedură în primul rând matematică, la afirmațiile denaturate a întreprinderii referitor la faptul că modificările propuse vor majora cheltuielile de amortizare reflectate în tarif, prezentăm următoarele ecuații:</p> <p>1) $x/a + y/b + z/c = x + y + z$ 2) $(x + y + z) / ((x + y + z) / (x/a + y/b + z/c)) = x + y + z$</p> <p>unde: x, y, z – valoarea monetară a mijloacelor fixe; a, b, c - duratele de funcționare utilă a mijloacelor fixe; $((x + y + z) / (x/a + y/b + z/c))$ – durata medie de funcționare a mijloacelor fixe.</p> <p>Or, matematica elementară demonstrează că ecuația 1) are același rezultat ca ecuația 2) și combate în mod rațional și logic toate supozițiile pe acest subiect.</p> <p>Misiunea ANRE în domeniul reglementării tarifare este să asigure că tarife reglementate să fie justificate, rezonabile, transparente și nediscriminatorii, bazate pe performanță, să reflecte cheltuielile necesare și justificate, să permită efectuarea de investiții și recuperarea acestora.</p> <p>Scopul metodologiilor tarifare nu este să se ocupe cu micro-managementul întreprinderilor reglementate și să ducă reflectat evidența contabilă a activelor întreprinderii reglementate, ci să asigure o activitate previzibilă cu reflectarea în tarife a costurilor strict necesare desfășurării activității reglementate precum și recuperarea mijloacelor financiare investite în dezvoltarea unității termoelectrice.</p>
--	--	--	---	--

			<p>1) Va fi imposibil de determinat care este valoarea integrală a activului (obiectului de inventar) determinată în scopuri tarifare. Or, în condițiile în care au loc investiții capitale la un anumit număr de inventar, deoarece calculele nu vor fi efectuate pentru fiecare număr de inventar, nu va fi determinată valoarea totală a activului care urmează a fi recuperată prin prețuri/tarifele reglementate, respectiv nu vor fi monitorizate în scopuri tarifare toate reparațiile capitale aferente unui obiect de inventar;</p> <p>2) Va fi imposibil de determinat care este valoarea integrală a amortizării aferente unui obiect de inventar, în condițiile în care amortizarea anuală este determinată „prin metoda medie totală”, dar nu separat pe fiecare număr de inventar. În acest sens va fi constatată aceeași problemă reflectată mai sus în cazul reparațiilor capitale. De notat că, întreprinderile au mai puține posibilități financiare de a procura active noi și de cele mai dese ori, sunt efectuate anume reparații capitale a activelor existente, respectiv problema invocată nu va reprezenta o excepție, dar o dificultate constatată regulat;</p> <p>3) Va fi imposibil de determinat valoarea amortizării aferente activelor care au fost excluse în rezultatul controlului ANRE sau valoarea inițială a cărora a fost diminuată în rezultatul controlului.</p> <p>În corespundere cu prevederile pct. 131 sbp. 3) din Metodologia tarifară, Agenția nu va accepta în scopuri tarifare valoarea nejustificată a investițiilor, depistată în rezultatul controlului sau monitorizării activității reglementate.</p> <p>Respectiv, în condițiile în care în rezultatul controlului urmează a fi diminuată valoarea constatată conform datelor din evidența contabilă, care nu este identică cu valoarea recunoscută în scopuri tarifare, fără determinarea valorii în scopuri tarifare pentru fiecare obiect de inventar nu va fi posibil de determinat valoarea care urmează</p>	
--	--	--	--	--

			<p>a fi exclusă, mai ales în condițiile în care a avut loc amortizarea parțială a acestuia.</p> <p>Referitor la amortizarea parțială care urmează a fi exclusă în rezultatul controlului, nu poate fi exclusă decât valoarea care a fost inclusă în scopuri tarifare din anul aprobării de către ANRE și a avut impact asupra tarifului. În acest sens, atragem atenție că „durata medie anuală” aferentă investițiilor efectuate într-un anumit an nu reflectă durata pentru fiecare obiect de inventar.</p> <p>Astfel, dacă în rezultatul controlului au fost determinate investiții parțial sau integral ineficiente, la determinarea valorii ineficiente a amortizării parțiale sau totale a obiectului de inventar va fi aplicată „durata medie anuală” aferentă tuturor investițiilor efectuate în anul „n” . Respectiv, pentru obiectele de inventar care au un termen efectiv de utilizare mai mic decât „durata medie anuală”, va fi exclusă o valoare mai mare a amortizării acumulate decât valoarea totală a investiției „ineficiente” constatate în rezultatul controlului;</p> <p>Totodată, în cazul în care investiția respectivă nici nu a fost acceptată în scopuri tarifare ne fiind aprobată total sau a fost aprobată o valoare parțială, însă în cadrul controlului va fi considerată achiziția ineficientă va fi imposibil determinat care valoare exact urmează a fi exclusă în scopuri tarifare, deoarece nu va exista evidența separată pe fiecare mijloc fix în scopuri tarifare, iar în unele cazuri valoarea medie a investițiilor și amortizarea aferentă vor fi diminuate nejustificat, cu valoarea investițiilor care de fapt nici nu au fost incluse și acceptate în scopuri tarifare.</p> <p>4) Va fi imposibil de determinat amortizarea anuală aferentă mijloacelor fixe conservate/neutilizate. Or, mijloacele fixe conservate și/sau neutilizate sunt excluse doar pe perioada conservării acestora, iar după deconservarea/utilizarea acestora și includerea în activitatea reglementată, este necesară continuarea</p>	
--	--	--	---	--

			<p>includerii în scopuri tarifare a valorii amortizării aferente obiectului respectiv de inventar. În acest caz, apare întrebarea cum va fi determinată valoarea care a fost recuperată prin tarif și valoarea care urmează încă a fi recuperată prin tarif?</p> <p>În acest sens, o situație confuză poate fi constatată în condițiile în care, la analiza per obiect de inventar va fi determinat că, până în prezent, în rezultatul aplicării „duratei medii de utilizare” pentru obiectul de inventar deconservat și/sau neutilizat, a fost determinată o amortizare acumulată mai mare decât valoarea investită. Respectiv, nu este clar din care calcule și cum va avea loc excluderea valorii amortizării acumulate determinate suplimentar.</p> <p>Or, astfel de momente vor avea loc cu certitudine pentru investițiile durată de utilizare efectivă a cărora este mai mică decât „durata medie de utilizare”;</p> <p>Pe de altă parte, prin calcul direct, care este în vigoare la moment, amortizarea anuală totală aferentă investițiilor efectuate într-un anumit an, urmează să fie diminuată anual, dar nu menținută în aceeași valoare, din simplu motiv că o parte din obiectele de inventar pe parcursul utilizării se amortizează integral având durată de utilizare stabilită în dependență de caracterul investiției, specificul, modul de utilizare, documentele tehnice de exploatare, etc. și la aceste obiecte de inventar nu se mai calculează amortizarea.</p> <p>Respectiv, în mod corect, prin calculul direct pentru fiecare obiect de inventar, recuperarea prin tarif urmează a fi efectuată în termenul stabilit prin Hotărârile ANRE cu privire la aprobarea investițiilor efective.</p> <p>În concluzie la cele menționate mai sus, metoda propusă de către ANRE este eronată, deoarece prin metoda „generalizată” de aplicare a „duratei medii de utilizare” amortizarea anuală aferentă valorii totale a investițiilor efectuate într-un an, rămâne nemodificată pe tot parcursul acestei durate de</p>	
--	--	--	--	--

			<p>utilizare. Ceea ce reprezintă că, în tarifele reglementate, fără justificare vor fi incluse cheltuielile anuale majorate aferente amortizării mijloacelor fixe și redusă nejustificat rentabilitatea reglementată;</p> <p>5) Va fi imposibil de determinat amortizarea aferentă mijloacelor fixe ieșite din evidența contabilă (casate) valoarea cărora urmează a fi exclusă din calculele efectuate în scopuri tarifare în corespundere cu prevederile pct. 42 sbp. 12) din Metodologie. Or, decontarea amortizării acumulate a mijloacelor fixe ieșite din evidența contabilă are loc la valoarea reflectată în evidența contabilă, care este total diferită de valoarea amortizării anuale și amortizării acumulate în scopuri tarifare din următoarele considerente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valoarea inițială a activului în scopuri tarifare nu va fi identică cu valoarea reflectată în evidența contabilă, cel puțin din considerentele că în evidența contabilă la fiecare obiect de inventar valoarea capitalizărilor ulterioare au fost reflectate la obiectul de inventar respectiv. Prin metoda propusă de ANRE, valoarea inițială a obiectului de inventar va fi reflectată în anul „x”, iar capitalizările ulterioare în anul „y”, „z”, etc; - valoarea activelor incluse în baza de calcul au fost aprobate la cost istoric care presupune excluderea tuturor reevaluărilor; - multe mijloace fixe care au fost deja amortizate până la reevaluare nici nu au fost incluse valoric în baza de calcul, însă continuă a fi exploatate în scopuri tarifare, având valoare în evidența contabilă; respectiv deși la momentul derecunoașterii (casării) în evidența contabilă poate să existe valoare neamortizabilă, în scopuri tarifare la momentul derecunoașterii (casării) acestea nu au valoare, deoarece nici nu au fost incluse în scopuri tarifare; - amortizarea anuală în evidența contabilă este determinată reieșind din valoarea inițială a mijlocului fix cu capitalizările ulterioare la care se 	
--	--	--	---	--

			<p>aplică o durată de utilizare. Conform abordărilor ANRE, capitalizările ulterioare executate la același număr de inventar vor avea durată de utilizare diferită, iar amortizarea acumulată nu va fi sistematizată pentru fiecare număr de inventar, nefiind cunoscută, deoarece a fost divizată în diferite perioade de reglementare conform capitalizărilor aprobate prin Hotărârile ANRE privind realizarea planurilor investiționale;</p> <p>- pentru derecunoașterea (casarea parțială) a mijloacelor fixe, situația devine și mai complicată, în condițiile în care derecunoașterea părții înlocuite a obiectului (casarea parțială) presupune diminuarea parțială a valorii inițiale, care la fel, în condițiile lipsei monitorizării pentru fiecare obiect de inventar nu va permite determinarea valorii care urmează a fi excluse în scopuri tarifare. În aceste condiții, deși întreprinderea va efectua investiții capitale care urmau să aibă impact inclusiv prin excluderea elementelor de mijloace fixe care au fost înlocuite cu investiții noi, acest lucru nu va fi posibil din considerentele descrise mai sus. De notat că, pentru întreprinderile în cadrul cărora a avut loc reevaluarea activelor, derecunoașterea (casarea) obiectelor de inventar va avea loc la valoarea reevaluată a acestuia, respectiv valoarea obiectelor casate în evidența contabilă poate depăși esențial valoarea activului reflectată în scopuri tarifare.</p> <p>Astfel, deciziile ANRE vor fi imprevizibile din considerentele lipsei de reglementări pentru diverse situații.</p> <p>ANRE va diminua valoarea investiției în mărimea reflectată în evidența contabilă, care cu certitudine va fi mai mare decât valoarea stabilită în scopuri tarifare, inclusiv și din considerentele reevaluărilor efectuate în evidența contabilă ceea ce va aduce prejudicii întreprinderii. Or, în condițiile în care lipsește procedura de determinare a amortizării în scopuri tarifare pentru fiecare obiect de inventar, valoarea aferentă casării nu poate fi determinată. De notat că, derecunoașterea mijloacelor fixe are</p>	
--	--	--	--	--

			<p>loc nu doar în situațiile amortizării integrale a activelor, dar și în situațiile amortizării parțiale, când gradul de amortizare este redus.</p> <p>8.2.) În scopul determinării amortizării anuale, „durata medie” de utilizare a tuturor investițiilor efectuate într-un an nu poate fi identică/egală pentru aplicare cu durata de utilizare a fiecărui obiect de inventar în parte aferent investițiilor anului în care au fost aprobate;</p> <p>8.3.) Vor fi situații în care ANRE nu va respecta propriile Hotărâri aferente aprobării investițiilor, deoarece valoarea finală a valorii investițiilor anuale care urmează a fi recuperate prin tarife și amortizarea totală aferentă acestor investiții indicată în Hotărârile ANRE este determinată prin metoda directă în baza duratei de utilizare stabilite de către ANRE pentru fiecare obiect de inventar și urmează în continuare a fi inclusă în scopuri tarifare conform valorii aprobate conform Hotărârii.</p> <p>Astfel, aplicarea „duratei medii” calculată ca raportul dintre valoarea totală investițională și amortizarea anuală aferentă tuturor investițiilor acceptate pentru perioada respectivă de reglementare anulează integral amortizarea anuală reflectată în Hotărârea ANRE care a fost determinată reieșind din durata de utilizare stabilită pentru fiecare obiect de inventar.</p> <p>8.4.) În corespundere cu pct. 94, 95, 120, 122 din Metodologia tarifară, pentru fiecare proiect de investiții, evaluat ca eficient, inclus în planul anual de investiții, titularul de licență prezintă suma efectelor economice medii anuale estimate de-a lungul duratei de utilizare a obiectului de investiții. Astfel, în condițiile în care nu este efectuată monitorizarea formării valorii totale a obiectului de inventar în scopuri tarifare (valoarea inițială și toate capitalizările ulterioare) și amortizării aferente acestui obiect de inventar, efectele economice nu pot fi determinate deoarece fără sistematizarea informației pentru fiecare obiect de</p>	
--	--	--	---	--

			<p>inventar, nu este cunoscută durata de utilizare a acestuia. Reiterăm că modificările propuse de către ANRE exclud determinarea amortizării pentru fiecare obiect de inventar. Suplimentar, fără determinarea valorii și amortizării fiecărui obiect de inventar nu este posibilă luarea deciziei privind eficiența investițiilor. Or, în luarea deciziei de investiții este necesară informația cu privire la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - durata de utilizare a obiectului de investiții; - valoarea totală a obiectului de inventar în scopuri tarifare; - numerele de inventar ale mijloacelor fixe, pentru cazurile în care valoarea investițiilor noi urmează să fie reflectată în valoarea contabilă a activelor existente; - amortizarea anuală estimată ce ar rezulta în urma realizării proiectului de investiții. <p>Concluzionând cele menționate mai sus, modificarea metodei de determinare a amortizării anuale, în special prin excluderea calculului anual pentru fiecare obiect de inventar va avea drept consecință:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) excluderea integrală a transparenței în determinarea amortizării anuale a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale; 2) lipsa monitorizării recuperării investițiilor efectuate pentru obiectele investiționale; 3) recuperarea accelerată a valorilor investiționale prin amortizarea activelor determinată în rezultatul „duratei de utilizare medii anuale”, ceea ce va avea drept efect majorarea tarifelor reglementate; 4) Lipsa reglementărilor aferente determinării cheltuielilor de amortizare a mijloacelor fixe pentru situațiile în care valoarea investițională și amortizarea anuală/acumulată urmează a fi excluse din tarif ca rezultat al efectuării controlului de către ANRE, 5) Lipsa reglementărilor aferente determinării 	
--	--	--	--	--

			<p>cheltuielilor de amortizare a mijloacelor fixe pentru situațiile în care valoarea investițională și amortizarea anuală/acumulată urmează a fi excluse din tarif ca rezultat al casării parțiale în evidența contabilă sau a casării integrale a mijloacelor fixe, conservării/neutilizării temporare a mijloacelor fixe, etc.;</p> <p>6) Diminuarea rentabilității reglementate la investițiile efectuate de către titularul de licență, inclusiv celor efectuate în baza Acordului internațional.</p> <p>Astfel, în corespundere cu art. 89 (5) din Legea nr.107/2016, "Întreprinderile electroenergetice vor preciza în politicile lor de contabilitate regulile de alocare a activelor și pasivelor, a cheltuielilor și veniturilor, precum și a pierderilor, pe care le aplică la separarea contabilității pe tipuri de activitate practicate, în conformitate cu prezenta lege, cu standardele de contabilitate și actele normative de reglementare aprobate de Agenție". De asemenea și art.33 (2) din Legea 92/2014, "Unitățile termoelectrice care desfășoară mai multe tipuri de activități ce țin de producerea, distribuția și furnizarea energiei termice și/sau dacă desfășoară și alte activități vor ține o evidență contabilă separată pentru fiecare activitate economică, în conformitate cu prezenta lege și cu standardele de contabilitate".</p> <p>Totodată, indicăm faptul că, în corespundere cu pct.22 din SNC "Imobilizări necorporale și corporale" „La calcularea amortizării <u>unei imobilizări</u> pot fi aplicate următoarele metode: metoda liniară, metoda unităților de producție, metoda de diminuare a soldului. Similar și IAS 16 indică că "Pot fi folosite diverse metode de amortizare pentru alocarea sistematică a valorii amortizabile a <u>unui activ</u> de-a lungul duratei sale de viață utilă. Aceste metode includ metoda liniară, metoda amortizării degresive și metoda unităților de producție.</p> <p>Metoda propusă în proiectul Metodologiei tarifare</p>	
--	--	--	--	--

			<p>nu este conformă cu acestea, din ce considerente titularii de licențe din start nu vor asigura respectarea principiului de separare a contabilității din lipsa metodei date în practica internațională de determinare a amortizării imobilizărilor corporale și necorporale.</p> <p>Totodată, pentru a evita discrepanțele în aplicarea duratei de funcționare a obiectelor în cazul extinderii duratei de utilizare a mijloacelor fixe în rezultatul investițiilor efectuate în obiective existente, solicităm modificarea sbp. 2 al pct.38 în următoarea redacție: ”durata de utilizare aplicată la determinarea amortizării în scopuri tarifare pentru obiectele de inventar noi se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe (în continuare Catalog), și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog. În cazul extinderii duratei de utilizare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale existente, pe termen stabilit de către titularul de licență la durata de funcționare utilă rămasă în evidența contabilă a întreprinderii, ca rezultat al investițiilor efectuate, similar va fi extinsă și durata de utilizare a investiției acceptate în scopuri tarifare, cu condiția că investițiile au fost aprobate de Agenție”.</p> <p>Prin acceptarea propunerii Agenției precum că ”durata de utilizare aplicată la determinarea amortizării în scopuri tarifare se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale (în continuare Catalog), aplicabil la momentul dării în exploatare a activului și nu poate fi mai mică decât <u>durata de utilizare stabilită în Catalog.</u>” întreprinderea nu va recupera integral investițiile efectuate în mijloace fixe existente spre exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Datorită faptului că majoritatea rețelelor sunt amortizate integral în evidența contabilă oricare investiție în rețelele menționate urmează a fi capitalizate în scopuri financiare/fiscale. Ca urmare, în cazul efectuării reparațiilor pe un segment minor al rețelei, Agenția stabilește durata 	
--	--	--	---	--

			<p>de funcționare în conformitate cu durata de utilizare stabilită în Catalog, ca pentru un mijloc fix nou, iar în cazul casării obiectivului integral menționat la care a fost efectuată o investiție minoră care doar a prelungit durata cu cca 2-3 ani, recuperarea investiției efectuate va fi imposibilă;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Datorită abordării Agenției pentru anumite obiective (spre exemplu clădiri) termenul de recuperare a investiției ca urmare a reparațiilor capitale efectuate a fost extins până la 88 ani, ca rezultat termenul stabilit nu va permite recuperarea investițiilor în termenul real al exploatării mijloacelor fixe. 	
<p>pct.2, sbp.9), 10), 11), 12) pct.38,39,40, 41</p>	<p>SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23</p>	<p>La pct. 38: sbp. 1) va avea următorul cuprins: „1) baza de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (BC0) (în continuare baza de calcul) care reprezintă valoarea netă a activelor la începutul primului an de aplicare a Metodologiei cu excepția activelor date în exploatare în anul premergător primului an de aplicare a Metodologiei. Baza de calcul necesară pentru determinarea amortizării în scopuri tarifare este determinată în baza costului istoric al mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale și se aprobă de Agenție pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei.”</p> <p>sbp. 2) va avea următorul cuprins: „2) durata de utilizare aplicată la determinarea amortizării în scopuri tarifare se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale (în continuare Catalog), aplicabil la momentul dării în exploatare a activului și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog.”; sbp. 3) se exclud cuvintele „pe fiecare obiect de inventar”.</p>	<p>8) Cu privire la modificările la pct. 38, 39, 40 și 41 din Metodologia tarifară, considerăm oportună menținerea în redacția actuală a prevederilor.</p> <p>Modificările propuse nu îmbunătățesc cadrul de reglementare, dar îl readuc la lipsa totală de transparență în determinarea amortizării în scopuri tarifare. Totodată, determinarea amortizării după principiul „valorii medii a duratei de utilizare” nu permite analiza și monitorizarea fiecărui mijloc fix sub aspectul oportunității investiționale, ritmului de recuperare în scopuri tarifare, derecunoașterii valorii mijloacelor fixe, etc. Unicul avantaj al modificării prevederilor existente reprezentând reducerea la minim a efortului ANRE pentru analiza cheltuielilor aferente amortizării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale în scopuri tarifare.</p> <p>Or, în corespundere cu prevederile actelor normative în vigoare, Agenția doar examinează calculele prezentate de către titularii de licență, dar nu efectuează aceste calcule. Astfel, responsabilitatea efectuării calculelor detaliate aparține titularilor de licență.</p> <p>Prin modificările propuse se face confuzie între prevederi aferente stabilirii bazei de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale și</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct.2, sbp. 9, 10 , 11 12) pct.38, 39, 40, 41 ale SA “Termoelectrica”</p>

10) Pct. 39 va avea următorul cuprins: ” 39. Cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale se determină, pentru perioada de reglementare „j”, conform formulei:

$$CAI_j = \frac{BC_0}{DM_0} + \sum_{k=x-1}^{j-1} AI_k - \sum_{k=x-1}^{j-1} AE_k \quad (10)$$

unde: AI_k – amortizarea medie anuală a investițiilor date în exploatare în anul „k” și aprobate de Agenție; AE_k – amortizarea medie anuală a investițiilor aprobate de Agenție și date în exploatare începând cu anul „x-1” și care au fost integral recuperate tarifar până la finele anului „j-1”; x – primul an de aplicare a metodologiei tarifare. Pentru titularii de licență care vor obține licența mai târziu de intrarea în vigoare a metodologiei, primul an de aplicare a metodologiei va fi considerat anul obținerii. DM_0 – durata medie de utilizare a activelor incluse în baza de calcul.”

11) Pct. 40 va avea următorul cuprins: ” 40. Durata medie de utilizare a activelor incluse în baza de calcul (DM_0), este determinată în următorul mod:

$$DM_0 = \frac{BC_0}{AMI_0} \quad (11)$$

unde: AMI_0 – amortizarea activelor incluse în baza de calcul, determinată pentru anul premergător primului an de aplicare a metodologiei. ” 12) Pct. 41 va avea următorul cuprins: ”

prevederi aferente determinării cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale. Astfel, în redacția în vigoare, prevederile pct. 38 se referă la determinarea cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe după determinarea bazei de calcul. Odată stabilită valoarea de intrare a activelor, la fiecare obiect de inventar, aplicând aceeași durată de utilizare pe tot parcursul utilizării mijlocului fix sau activului nematerial, are loc determinarea amortizării anuale aferentă fiecărui obiect de inventar. Metoda în vigoare de determinare a amortizării anuale corespunde integral metodei liniare de amortizare a obiectului de inventar și permite monitorizarea amortizării acumulate pe parcursul duratei de utilizare a activului.

Totodată, modificările propuse se referă nemijlocit la modalitatea de determinare a bazei de calcul (BC_0). Astfel, Agenția urmează să stabilească nu valoarea de intrare a activului în baza căreia are loc determinarea anuală a amortizării, dar valoarea netă a tuturor activelor, care reprezintă valoarea de intrare recunoscută în scopuri tarifare diminuată cu amortizarea acumulată. În condițiile în care ANRE consideră oportun aprobarea valorii nete, este necesar de stabilit în Metodologie toate criteriile de determinare a acestei valori inclusiv determinarea amortizării acumulate. În caz contrar, există riscul stabilirii valorii bazei de calcul și amortizării acumulate netransparent, fără a avea careva argumente economice sau juridice. Or, în practică deja există situații în care în scopul determinării amortizării acumulate de către ANRE se aplică o anumită durată de utilizare, iar ulterior după stabilirea bazei de calcul, durata de utilizare este modificată de către ANRE după principii inexplicabile, netransparente, reieșind din propriile raționamente, ceea ce influențează radical asupra valorii cheltuielilor anuale aferente amortizării și contravine metodei liniare de determinare a amortizării anuale a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale.

		<p>41. Valoarea termenului $\left(\frac{BC_0}{DM_0}\right)$ din formula (10) va fi egală cu zero începând cu anul „j” în care se respectă relația:</p> $(j - x) \geq DM_0 \quad (12)$	<p>Excluderea principiului determinării amortizării anuale aferente fiecărui obiect de inventar, reprezintă o inițiativă a ANRE cu repercusiuni negative mari asupra activității întreprinderii, care va crea motive suplimentare de interpretare a cadrului normativ și aplicare a prevederilor Metodologiei în dependență de raționamentul subiectiv al reprezentanților ANRE, care nu poate fi cunoscut de către titularii de licență fără descrierea acestuia în Metodologie. Astfel, în condițiile în care amortizarea anuală nu va fi determinată pentru fiecare obiect de inventar, vor fi încălcate mai multe principii economice și vor fi create premise de interpretare a cadrului normativ și neclarități sub următoarele aspecte:</p> <p>a) Determinarea amortizării conform principiului „valorii medii a duratei de utilizare” a tuturor investițiilor efectuate într-un anumit an nu se încadrează sub nici un aspect în cerințele metodei liniare de determinare a amortizării. Or, însăși definiția amortizării reprezintă modalitatea prin care costul investițional aferent unui obiect de inventar este recuperat pe parcursul duratei de utilizare a acestuia. Iar metoda casării liniare reprezintă defalcarea uniformă a amortizării activelor pe toată durata de funcționare a acestui activ. Nerespectarea acestui principiu de fapt va conduce la situația în care:</p> <p>a1) Va fi imposibil de determinat care este valoarea integrală a activului (obiectului de inventar) determinată în scopuri tarifare. Or, în condițiile în care au loc investiții capitale la un anumit număr de inventar, deoarece calculele nu vor fi efectuate pentru fiecare număr de inventar, nu va fi determinată valoarea totală a activului care urmează a fi recuperată prin tarifele reglementate, respectiv nu vor fi monitorizate în scopuri tarifare toate reparațiile capitale aferente unui obiect de inventar;</p> <p>a2) Va fi imposibil de determinat care este valoarea integrală a amortizării aferente unui obiect de inventar, în condițiile în care amortizarea anuală este determinată „prin metoda colectivă”,</p>	
--	--	--	--	--

			<p>dar nu separat pe fiecare număr de inventar. În acest sens va fi constatată aceeași problemă reflectată mai sus în cazul reparațiilor capitale. De notat că, întreprinderile au mai puține posibilități financiare de a procura active noi și de cele mai dese ori, sunt efectuate anume reparații capitale a activelor existente, respectiv problema invocată nu va reprezenta o excepție, dar o dificultate constatată regulat;</p> <p>a3) Va fi imposibil de determinat valoarea amortizării aferente activelor care au fost excluse în rezultatul controlului ANRE sau valoarea inițială a cărora a fost diminuată în rezultatul controlului. De notat că, în corespundere cu prevederile pct. 131 subpct. 3) din Metodologia tarifară, Agenția nu va accepta în scopuri tarifare valoarea nejustificată a investițiilor, depistată în rezultatul controlului sau monitorizării activității reglementate. Respectiv, în condițiile în care în rezultatul controlului urmează a fi diminuată valoarea constatată conform datelor din evidența contabilă, care nu este identică cu valoarea recunoscută în scopuri tarifare, fără determinarea valorii în scopuri tarifare pentru fiecare obiect de inventar nu va fi posibil de determinat valoarea care urmează a fi exclusă, mai ales în condițiile în care a avut loc amortizarea parțială a acestuia.</p> <p>Referitor la amortizarea parțială care urmează a fi exclusă în rezultatul controlului, nu poate fi exclusă decât valoarea care a fost inclusă în scopuri tarifare din anul aprobării de către ANRE și care a avut impact asupra tarifului. În acest sens, atragem atenție că „durata medie anuală” aferentă investițiilor efectuate într-un anumit an nu reflectă durata pentru fiecare obiect de inventar.</p> <p>Astfel, dacă în rezultatul controlului au fost determinate investiții parțial sau integral ineficiente, la determinarea valorii ineficiente a amortizării parțiale sau totale a obiectului de inventar va fi aplicată „durata medie anuală” aferentă tuturor investițiilor efectuate în anul „n”. Respectiv, pentru obiectele de inventar care au un termen efectiv de utilizare mai mic decât „durata</p>	
--	--	--	--	--

			<p>medie anuală”, va fi exclusă o valoare mai mare a amortizării acumulate decât valoarea totală a investiției „ineficiente” constatate în rezultatul controlului;</p> <p>a4) Va fi imposibil de determinat amortizarea anuală aferentă mijloacelor fixe conservate/neutilizate. Or, mijloacele fixe conservate/neutilizate sunt excluse doar pe perioada conservării acestora, iar după deconservarea/utilizarea acestora și includerea în activitatea reglementată, este necesară continuarea includerii în scopuri tarifare a valorii amortizării aferente obiectului respectiv de inventar. În acest caz, este imperativă întrebarea cum va fi determinată valoarea care a fost recuperată prin tarif și valoarea care urmează încă a fi recuperată prin tarif.</p> <p>În acest sens, o situație confuză poate fi constatată în condițiile în care, la analiza per obiect de inventar va fi determinat că, până în prezent, în rezultatul aplicării „duratei medii de utilizare” pentru obiectul de inventar deconservat/neutilizat, a fost determinată o amortizare acumulată mai mare decât valoarea investită. Respectiv, este imperativă întrebarea din care calcule și cum va avea loc excluderea valorii amortizării acumulate determinate suplimentar.</p> <p>Or, astfel de momente vor avea loc cu certitudine pentru investițiile durată de utilizare efectivă a cărora este mai mică decât „durata medie de utilizare”;</p> <p>a5) Va fi majorată nejustificat amortizarea anuală totală spre recuperare, care va majora nejustificat prețurile reglementate pentru o anumită perioadă. Or, în condițiile în care amortizarea anuală va fi determinată în baza „duratei medii”, ANRE va include în tarifele reglementate și amortizarea anuală a activelor care deja au fost amortizate integral. Spre exemplu, la determinarea amortizării anuale în cadrul examinării și aprobării investițiilor durată de utilizare a obiectului de inventar „x” constituie 5 ani. Totodată, „durata medie” aferentă tuturor</p>	
--	--	--	---	--

		<p>investițiilor efectuate în acest an constituie 10 ani. Astfel, după 5 ani de calcul a amortizării, din considerentele că amortizarea anuală totală nu va fi calculată reieșind din fiecare obiect de inventar și luând în considerare respectarea principiului conform căruia valoarea totală a amortizării acumulate aferente investițiilor unui an nu poate fi mai mare decât valoarea inițială totală aferentă acestor investiții, amortizarea aferentă obiectelor investiționale cu o durată de utilizare mai mare de 5 ani, va include și valoarea amortizării aferentă obiectului de inventar care de facto a fost amortizat. Astfel, prin această metodă de fapt are loc amortizarea accelerată a investițiilor, dar nu amortizarea liniară. Or, prin calculul amortizării anuale în baza „duratei medii”, pentru obiectele de inventar, care la aprobarea investițiilor au avut o durată de utilizare stabilită de către ANRE mai mare decât „durata medie” amortizarea anuală aferentă acestora va fi majorată proporțional cu valoarea amortizării anuale aferente mijloacelor fixe amortizate.</p> <p>Pe de altă parte, prin calcul direct, care este în vigoare la moment, amortizarea anuală totală aferentă investițiilor efectuate într-un anumit an, urmează să fie diminuată anual, dar nu menținută în aceeași valoare, din simplu considerent că o parte din obiectele de inventar pe parcursul utilizării se amortizează integral având durata de utilizare stabilită în dependență de caracterul investiției, specificul, modul de utilizare, documentele tehnice de exploatare, etc. și la aceste obiecte de inventar nu se mai calculează amortizarea.</p> <p>Respectiv, în mod corect, prin calculul direct pentru fiecare obiect de inventar, recuperarea prin tarif urmează a fi efectuată în termenul stabilit prin Hotărârile ANRE cu privire la aprobarea investițiilor efective.</p> <p>În concluzie la cele menționate mai sus, considerăm că metoda propusă de către ANRE este eronată, deoarece prin metoda „generalizată” de aplicare a „duratei medii de utilizare” amortizarea</p>	
--	--	---	--

			<p>anuală aferentă valorii totale a investițiilor efectuate într-un an, rămâne nemodificată pe tot parcursul acestei durate de utilizare, ceea ce semnifică că, în tarifele reglementate, fără justificare vor fi incluse cheltuielile anuale majorate aferente amortizării mijloacelor fixe și redusă nejustificat rentabilitatea reglementată;</p> <p>a6) Va fi imposibil de determinat amortizarea aferentă mijloacelor fixe derecunoscute valoarea cărora urmează a fi exclusă din calculele efectuate în scopuri tarifare în corespundere cu prevederile pct. 42 subpct. 12) din Metodologie. Or, derecunoașterea amortizării acumulate a mijloacelor fixe ieșite din evidența contabilă are loc la valoarea reflectată în evidența contabilă, care este total diferită de valoarea amortizării anuale și amortizării acumulate în scopuri tarifare din următoarele considerente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valoarea inițială a activului în scopuri tarifare nu va fi identică cu valoarea reflectată în evidența contabilă, cel puțin din considerentele că în evidența contabilă la fiecare obiect de inventar valoarea capitalizărilor ulterioare au fost reflectate la obiectul de inventar respectiv. Prin metoda propusă de ANRE, valoarea inițială a obiectului de inventar va fi reflectată în anul „x”, iar capitalizările ulterioare în anul „y”, „z”, etc; - amortizarea anuală în evidența contabilă este determinată reieșind din valoarea inițială a mijlocului fix cu capitalizările ulterioare la care se aplică o singură durată de utilizare. Prin modificările formulate constatăm că capitalizările ulterioare executate la același număr de inventar vor avea durată de utilizare diferită, iar amortizarea acumulată nu va fi sistematizată pentru fiecare număr de inventar, nefiind cunoscută, deoarece a fost divizată în diferite perioade de reglementare conform capitalizărilor aprobate prin Hotărârile ANRE privind realizarea planurilor investiționale; <p>pentru derecunoașterea parțială a valorii mijloacelor fixe, situația devine și mai complicată, în condițiile în care se presupune diminuarea parțială a valorii inițiale, care la fel, în condițiile</p>	
--	--	--	---	--

			<p>lipsei monitorizării pentru fiecare obiect de inventar nu va permite determinarea valorii care urmează a fi excluse în scopuri tarifare. În aceste condiții, deși întreprinderea va efectua investiții capitale care urmau să aibă impact inclusiv prin excluderea elementelor de mijloace fixe care au fost înlocuite cu investiții noi, acest lucru nu va fi posibil din considerentele descrise mai sus. De notat că, pentru întreprinderile în cadrul cărora a avut loc reevaluarea activelor, derecunoașterea valorii obiectelor de inventar va avea loc la valoarea reevaluată a acestuia, respectiv valoarea derecunoașterilor în evidența contabilă poate depăși esențial valoarea activului reflectată în scopuri tarifare.</p> <p>Astfel, din considerentele lipsei de reglementări pentru diverse situații, ANRE va fi în situația de a promova unele decizii imprevizibile.</p> <p>Totodată, ANRE va diminua valoarea investiției în mărimea reflectată în evidența contabilă, care cu certitudine va fi mai mare decât valoarea stabilită în scopuri tarifare, ceea ce va aduce prejudicii întreprinderii. Or, în condițiile în care lipsește procedura de determinare a amortizării în scopuri tarifare pentru fiecare obiect de inventar, valoarea aferentă derecunoașterii nu poate fi determinată. De notat că, derecunoașterea valorii mijloacelor fixe are loc nu doar în situațiile amortizării integrale a activelor, dar și în situațiile amortizării parțiale, când gradul de amortizare este redus.</p> <p>b) În scopul determinării amortizării anuale, „durata medie” de utilizare a tuturor investițiilor efectuate într-un an nu poate fi identică/egală pentru aplicare cu durata de utilizare a fiecărui obiect de inventar în parte aferent investițiilor anului în care au fost aprobate;</p> <p>c) Prin promovarea modificărilor propuse însăși ANRE nu-și va respecta propriile Hotărâri aferente aprobării investițiilor, deoarece valoarea finală a valorii investițiilor anuale care urmează a fi recuperate prin tarife și amortizarea totală aferentă acestor investiții indicată în Hotărârile ANRE este determinată prin metoda directă în baza duratei de</p>	
--	--	--	--	--

			<p>utilizare stabilite pentru fiecare obiect de inventar și urmează în continuare a fi reflectate ca atare. Or, toate calculele care au stat la baza determinării valorilor indicate în Hotărârile ANRE privind aprobarea investițiilor sunt parte integrantă a actului administrativ individual și urmează să producă efectele economice conform Hotărârii vizate.</p> <p>Astfel, aplicarea „duratei medii” calculată ca raportul dintre valoarea totală investițională și amortizarea anuală aferentă tuturor investițiilor acceptate pentru perioada respectivă de reglementare anulează integral amortizarea anuală reflectată în Hotărârea ANRE care a fost determinată reieșind din durata de utilizare stabilită pentru fiecare obiect de inventar.</p> <p>d) În corespundere cu pct. 94, 95, 120, 122 din Metodologia tarifară, pentru fiecare proiect de investiții, evaluat ca eficient, inclus în planul anual de investiții, titularul de licență prezintă suma efectelor economice medii anuale estimate de-a lungul duratei de utilizare a obiectului de investiții. Astfel, în condițiile în care nu este efectuată monitorizarea formării valorii totale a obiectului de inventar (valoarea inițială și toate capitalizările ulterioare) și amortizării aferente acestui obiect de inventar, efectele economice nu pot fi determinate deoarece fără sistematizarea informației pentru fiecare obiect de inventar, nu este cunoscută durata de utilizare a acestuia. Or, reiterăm că modificările propuse de către ANRE exclud determinarea amortizării pentru fiecare obiect de inventar. Suplimentar, fără determinarea valorii și amortizării fiecărui obiect de inventar nu este posibilă luarea deciziei privind eficiența investițiilor. Or, în luarea deciziei de a investi este necesară informația cu privire la:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) durata de utilizare rămasă în scopuri tarifare; 2) valoarea totală a obiectului de inventar în scopuri tarifare; 3) gradul de amortizare acumulată al obiectului de inventar în scopuri tarifare. 	
--	--	--	---	--

			<p>Concluzionând cele menționate mai sus, modificarea metodei de determinare a amortizării anuale, în special prin excluderea calculului anual pentru fiecare obiect de inventar va avea drept consecință:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) excluderea integrală a transparenței în determinarea amortizării anuale a mijloacelor fixe; 2) lipsa monitorizării recuperării investițiilor efectuate pentru obiectele investiționale; 3) recuperarea accelerată a valorilor investiționale prin amortizarea activelor determinată în rezultatul „duratei de utilizare medii anuale”, ceea ce va avea drept efect majorarea tarifelor reglementate; 4) lipsa reglementărilor aferente determinării cheltuielilor de amortizare a mijloacelor fixe pentru situațiile în care valoarea investițională și amortizarea anuală/acumulată urmează a fi excluse din tarif ca rezultat al efectuării controlului de către ANRE, derecunoașterii parțiale/integrale a mijloacelor fixe, conservării/neutilizării mijloacelor fixe, etc.; 5) diminuarea rentabilității reglementate la investițiile efectuate de către titularul de licență, inclusiv celor în baza Acordului internațional. <p>De notat că, în Hotărârile ANRE privind rezultatele controlului este indicată cerința ANRE privind evidența amortizării mijloacelor fixe în scopuri tarifare pentru fiecare număr de inventar. După aplicarea modificărilor propuse, evidența solicitată de către ANRE nu va putea fi aplicată în practică. Astfel, pe de o parte, ANRE recunoaște și obligă necesitatea evidenței pentru fiec</p>	
pct.2, sbp.13) pct.42	SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023	La pct. 42 sbp. 12) se exclud cuvintele „ în anul precedent de reglementare”.	<p>Referitor la modificările la pct. 42 sbp. 12) din Metodologia tarifară, considerăm necesară menținerea redacției actuale a sbp. 12.</p> <p>Având în vedere că aprobarea investițiilor de către ANRE are loc în anul următor după realizarea acestora, respectiv și amortizarea anuală este inclusă în scopuri tarifare după aprobarea de către ANRE a investițiilor. Astfel, recuperarea valorii investiționale are loc începând cu anul următor de</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>ANRE nu urmărește obiectivul de a lipsi titularii de licență de posibilitatea recuperării integrale a valorii investițiilor realizate și aprobate în scopuri tarifare. Relația de calcul a cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (<i>relația (10), pct. 39 din proiect</i>)</p>

			reglementare. Din aceste considerente, în scopuri tarifare, amortizarea aferentă anului în care a avut loc derecunoașterea (casarea) mijlocului fix, este inclusă în scopuri tarifare. Prin excluderea sintagmei date, titularul de licență nu-și va recupera amortizarea anuală aferentă cel puțin unui an din valoarea investițională. De aceea, pentru claritate, sintagma „în anul precedent de reglementare” trebuie păstrată. Suplimentar, această prevedere corespunde integral modificărilor propuse de către Agenție la pct. 45 din Metodologia tarifară.	prevede determinarea cheltuielilor de amortizare pentru anul „j” pe baza indicatorilor înregistrați la situația din anul „j-1”. Respectiv, valorile mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale ieșite din evidența contabilă reflectă aceeași perioadă, „j-1”.
pct.2, sbp.14) pct.43	SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023	Pct. 43 va avea următorul cuprins: ”43. La stabilirea bazei de calcul, valoarea netă și amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate, se alocă între activitățile reglementate proporțional valorii nete a activelor repartizabile aferente acestor activități.”	Referitor la modificările la pct. 43 din Metodologia tarifară, considerăm oportună menținerea redacției actuale a prevederilor. În redacția actuală, repartizarea cheltuielilor, care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate sunt alocate între activități proporțional valorii inițiale a activelor repartizabile. Respectiv, dacă activul este utilizat în activitatea reglementată și contribuie la producerea sau distribuția energiei, cheltuielile aferente amortizării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale cu destinație comună se repartizează proporțional tuturor activelor implicate în procesul de producere a energiei electrice și energiei termice și distribuție, transport și furnizare a energiei termice consumatorilor, chiar dacă valoarea acestora este integral amortizată în scopuri tarifare. Conform redacției noi, cheltuielile aferente amortizării mijloacelor fixe și imobilizărilor corporale cu destinație comună vor fi repartizate doar la acele active unde au avut loc cele mai multe investiții, ceea ce reprezintă o incorectitudine. Or, în condițiile în care, mijloacele fixe destinate activității de producere a energiei electrice, deși sunt în mare parte amortizate integral, acestea sunt implicate în continuare în activitatea reglementată, iar cheltuielile aferente amortizării mijloacelor fixe cu destinație comună nu vor fi repartizate activității de producere a energiei electrice, dar activității de	Se acceptă parțial. Pct. 43 se propune în următoarea redacție: ”43. La stabilirea bazei de calcul, valoarea netă și amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate, se alocă între activitățile reglementate proporțional valorii inițiale a activelor repartizabile aferente acestor activități la aprobarea bazei de calcul.”

			<p>distribuție a energiei termice, ceea ce va majora suplimentar doar tariful la livrarea energiei termice. Totodată, întreprinderea nu va avea mijloacele proprii necesare pentru efectuarea investițiilor în activitatea de producere a energiei electrice și termice în cogenerare, din lipsa mijloacelor financiare și a sursei tarifare constituite în baza cheltuielilor de amortizare a mijloacelor fixe acceptate în scopuri tarifare pentru activitatea reglementată respectivă.</p> <p>Suplimentar, menționăm că, atât prevederile Legii nr. 92/2014, Legii nr. 107/2016, cât și prevederile Metodologiei tarifare, indică expres separarea activităților pentru garantarea lipsei subvențiilor încrucșate.</p> <p>Menținerea redacției actuale, denotă suplimentar necesitatea stabilirii bazei de calcul nu conform valorii nete, dar valorii de intrare a activelor (pct. 38 sbp. 1) din Metodologia tarifară).</p>	
pct.2, sbp.13) pct.42	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	La pct. 42 sbp. 12) se exclud cuvintele „în anul precedent de reglementare”.	<p>Cu privire la modificările la pct. 42 subpct. 12) din Metodologia tarifară, considerăm oportună menținerea în redacția actuală a prevederilor.</p> <p>Dat fiind procedura de aprobare a investițiilor, amortizarea anuală este inclusă în scopuri tarifare după aprobarea de către ANRE a investițiilor. Astfel, recuperarea valorii investiționale are loc începând cu următorul an de reglementare. Din aceste considerente, în scopuri tarifare, amortizarea aferentă anului în care a avut loc derecunoașterea valorii mijlocului fix, este inclusă în scopuri tarifare. Prin excluderea sintagmei date, titularul de licență nu-și va recupera amortizarea anuală aferentă cel puțin unui an din valoarea investițională. Din aceste considerente, pentru claritate, sintagma „în anul precedent de reglementare” trebuie păstrată. Suplimentar, această prevedere corespunde integral modificărilor propuse la pct. 45 din Metodologia tarifară.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct.2, sbp.13) pct.42, SA “Termoelectrica”</p>
pct.2, sbp.14) pct.43,	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	Pct. 43 va avea următorul cuprins: ”43. La stabilirea bazei de calcul, valoarea netă și amortizarea mijloacelor fixe și	<p>Cu privire la modificările la pct. 43 din Metodologia tarifară, considerăm oportună menținerea în redacția actuală a prevederilor.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p>

		<p>imobilizărilor necorporale, care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate, se alocă între activitățile reglementate proporțional valorii nete a activelor repartizabile aferente acestor activități.”</p>	<p>În redacția actuală, repartizarea cheltuielilor, care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate sunt alocate între activități proporțional valorii inițiale a activelor repartizabile. Respectiv, dacă activul este utilizat în activitatea reglementată și contribuie la producerea sau distribuția energiei, cheltuielile aferente amortizării mijloacelor fixe cu destinație comună se repartizează proporțional tuturor activelor implicate în procesul de producere și distribuție, chiar dacă valoarea acestora este integral amortizată. Conform redacției noi, cheltuielile aferente amortizării mijloacelor fixe cu destinație comună vor fi repartizate doar la acele active unde au avut loc investițiile, ceea ce reprezintă o incorectitudine. Or, în condițiile în care, mijloacele fixe destinate activității de producere a energiei electrice, deși sunt în mare parte amortizate integral, acestea sunt implicate în continuare în activitatea reglementată, iar cheltuielile aferente amortizării mijloacelor fixe cu destinație comună nu vor fi repartizate activității de producere a energiei electrice, dar activității de distribuție a energiei termice, ceea ce va majora suplimentar doar tariful la livrarea energiei termice. În acest caz, întreprinderea nu va avea mijloacele proprii necesare pentru efectuarea investițiilor în activitatea de producere a energiei, din lipsa mijloacelor financiare constituite în baza cheltuielilor de amortizare a mijloacelor fixe.</p> <p>Suplimentar, atragem atenție că, atât prevederile Legii nr. 92/2014, Legii nr. 107/2016, cât și prevederile Metodologiei tarifare, indică expres separarea activităților pentru garantarea lipsei subvențiilor încrucișate.</p> <p>Menținerea redacției actuale, denotă suplimentar necesitatea stabilirii bazei de calcul nu conform valorii nete, dar valorii de intrare a activelor (pct. 38 subpct. 1) din Metodologia tarifară).</p>	<p>Vezi comentariile la pct. 2, sbp. 14) pct.43, SA “Termoelectrica”.</p>
<p>pct.2, sbp.16) pct.46</p>	<p>Ministerul Energiei nr. 07-1230 din 25.08.2023</p>	<p>Pct. 46 va avea următorul cuprins: ”46. Mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a 5 ani de reglementare, cu</p>	<p>La sbp. 16) considerăm necesar de a preciza în ce moment începe perioada de 5 ani, menționată în redacția propusă la pct. 46 din Metodologie.</p>	

		<p>excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor. În cazul utilizării acestor mijloace în alte scopuri după expirarea perioadei de 5 ani, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate. Pentru activitatea de distribuție a energiei termice, din totalul investițiilor executate, cel puțin 70% vor fi destinate extinderii, reconstrucției, modernizării, renovării și reabilitării rețelelor termice.”</p>		<p>Modificările din Metodologia tarifară 396/2019 din 01.11.2019 vor intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial.</p>
<p>pct.2, sbp.16) pct.46</p>	<p>SA “Termoelectrica ” nr.79/216dt din 21.04.2023</p>	<p>Pct. 46 va avea următorul cuprins: 4 ”46. Mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a 5 ani de reglementare, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor. În cazul utilizării acestor mijloace în alte scopuri după expirarea perioadei de 5 ani, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate. Pentru activitatea de distribuție a energiei termice, din totalul investițiilor executate, cel puțin 70% vor fi destinate extinderii, reconstrucției, modernizării, renovării și reabilitării rețelelor termice.”</p>	<p>Prima propoziție va avea următorul conținut: „<i>În cazul în care gradul de amortizare a mijlocului fix și imobilizării necorporale, aferent unui obiect de inventar, depășește valoarea de 40%, mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în preț și tarif, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor</i>”.</p> <p>Luând în considerație că majoritatea mijloacelor fixe ale ”TERMOELECTRICA” S.A. sunt cu un grad avansat de uzură, în special aferente activităților de producere, prin prevederile date vor fi stimulați titularii de licență pentru a efectua investiții noi și reducerea reparațiilor capitale la mijloacele fixe existente, ceea va avea drept efect majorarea fiabilității și calității serviciilor prestate.</p> <p>Argumentare: Referitor la modificările la pct. 46 din Metodologia tarifară, în contextul inițierii procedurii de elaborare a Proiectului de modificare, ”TERMOELECTRICA” S.A. a remis propuneri de modificare a pct. 46 și de completare cu un punct nou 46¹ prin scrisoarea nr. 79/216dt din 21.04.2023.</p> <p>Astfel, la punctul 46, s-a propus înlocuirea primei propoziții cu următorul text: „În cazul în care gradul de amortizare a mijlocului fix și</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>ANRE consideră oportună promovarea politicilor investiționale active și identificarea resurselor în scopul asigurării competitivității și calității serviciului prestat. În acest sens, a fost revizuită considerabil abordarea restrictivă a reglementatorului cu privire la utilizarea resurselor financiare acumulate din amortizarea anuală inclusă în tarif și determinarea rentabilității reglementate a titularului de licență în scopul identificării resurselor financiare suplimentare orientate în scopuri investiționale.</p> <p>Pct 46 a fost redactat pentru a facilita acumularea mijloacelor financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a 5 ani de reglementare, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, și utilizarea lor de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor.</p> <p>Concomitent, prevederile date presupun din partea titularilor de licență o gestiune responsabilă și monitorizare continuă a resurselor financiare acumulate din cheltuielile de amortizarea acceptate în</p>

			<p>imobilizării necorporale, aferent unui obiect de inventar, depășește valoarea de 40%, mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor”.</p> <p>Luând în considerație că majoritatea mijloacelor fixe ale ”TERMOELECTRICA” S.A. sunt cu un grad avansat de uzură, în special aferente activităților de producere, prin prevederile date vor fi stimulați titularii de licență pentru a efectua investiții noi și reducerea reparațiilor capitale la mijloacele fixe existente, ceea ce va avea drept efect majorarea fiabilității și calității serviciilor prestate.</p> <p>Suplimentar, această abordare se regăsește și în Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 535/2019 din 27 decembrie 2019.</p> <p>Totodată, s-a propus de a include un punct nou 46¹ cu următorul conținut: „Pentru proiectele investiționale, care pot fi executate din mijloacele financiare proprii acumulate doar pe parcursul mai multor ani, se admite constituirea Fondului de dezvoltare destinat investițiilor de valoare semnificativă, format din mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale, aferente investițiilor din surse proprii. În cazul constituirii Fondului de dezvoltare, Agenția nu va diminua costul total reglementat pentru anul de reglementare următor, în cuantumul mijloacelor financiare care nu au fost utilizate în scopuri investiționale”.</p> <p>Având în vedere că echipamentele energetice de bază ale ”TERMOELECTRICA” S.A. sunt cu un grad avansat de uzură și totodată înlocuirea acestora este foarte costisitoare, îndeosebi efectuarea unor investiții majore în cogenerare necesită mijloace financiare semnificative care, de regulă nu pot fi acumulate într-o singură perioadă de reglementare, este indispensabil promovarea</p>	<p>scopuri tarifare de către reglementator și stabilirea gradului de valorificare a lor în scopuri investiționale.</p> <p>Redacția pct. 46 se modifică și se propune în următoarea redacție:</p> <p>”46. Mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a unei perioade constituite din 5 ani consecutivi de reglementare, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor. În cazul valorificării în scopuri investiționale a acestor mijloace financiare pe parcursul celor 2 ani consecutivi de reglementare în cuantum mai mic de 50%, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate. După expirarea perioadei de 5 ani, în cazul utilizării în alte scopuri a mijloacelor financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a unei perioade constituite din 5 ani consecutivi de reglementare, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate.”.</p>
--	--	--	--	--

			<p>creării fondurilor de dezvoltare necesare pentru stimularea efectuării investițiilor noi. În acest context, se propune ca mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale aferente mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale din surse proprii incluse în preț și tarif și neutilizate într-un an de reglementare să fie posibil de a fi acumulate pe parcursul mai multor ani tarifari și utilizate ulterior pentru efectuarea unor investiții majore pentru asigurarea fiabilității și continuității activităților reglementate.</p> <p>Menționăm că, propunerea de constituire a Fondului de dezvoltare nu presupune acumularea nejustificată a resurselor financiare, dar existența unor proiecte investiționale care să justifice necesitatea acumulării acestora pe parcursul mai multor perioade de reglementare.</p> <p>Respectiv, considerăm mai rezonabil constituirea unor mijloace pentru reinvestire fără stabilirea termenului de reinvestire pentru perioada de 5 ani după cum propune Agenția, din considerentele că termenul de 5 ani nu este axat pe proiectele investiționale planificate, dar pe un termen arbitrar de 5 ani care nu are justificare.</p> <p>Spre exemplu, în condițiile în care, în 3 sau 4 ani, din cei 5 admiși de către ANRE conform Proiectului de modificare, întreprinderea va reinvesti integral mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarife, iar acumularea resurselor necesare pentru proiecte investiționale va avea loc doar începând cu al 4-lea sau al 5-lea an, conform acestor prevederi pe de o parte entitatea nu va putea efectua proiectul investițional costisitor din cauza mijloacelor financiare insuficient acumulate, iar pe de altă parte ANRE va exclude aceste mijloace din cauza neutilizării în anul respectiv. Astfel, pentru implementarea proiectelor importante, îndeosebi cele ce țin de cogenerare, termenul executării investițiilor va fi amânat pentru acumularea resurselor financiare pentru următorii 5 ani.</p>	
--	--	--	---	--

			<p>Ca urmare, propunem includerea pct.46 în redacția propusă de "Termoelectrica" SA.</p> <p>Totodată nu este clar care va fi abordarea ANRE în cazul când în prețuri/tarife aprobate este inclusă componenta de corectare pozitivă, ce conduce la neacoperirea costurilor. În cazul când ponderea combustibilului utilizat în structura prețului la energia electrică constituie cca 85-90 % evident titularul de licență nu va avea mijloace financiare pentru efectuarea investițiilor.</p> <p>Ca urmare, solicităm respectuos să fie descrisă și situația dată în proiectul Metodologiei tarifare.</p>	
pct.2, sbp.16) pct.46	SA "CET-Nord" nr.310-08/1460 din 25.08.23	<p>Pct. 46 va avea următorul cuprins:</p> <p>"46. Mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a 5 ani de reglementare, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor. În cazul utilizării acestor mijloace în alte scopuri după expirarea perioadei de 5 ani, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate. Pentru activitatea de distribuție a energiei termice, din totalul investițiilor executate, cel puțin 70% vor fi destinate extinderii, reconstrucției, modernizării, renovării și reabilitării rețelelor termice."</p>	<p>La prima propoziție se propune următorul conținut: „În cazul în care gradul de amortizare a mijlocului fix și imobilizării necorporale, aferent unui obiect de inventar, depășește valoarea de 40%, mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor”.</p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Deoarece ponderea mijloacelor fixe amortizate integral este mai mare decât ponderea mijloacelor fixe noi, prin această abordare va avea loc stimularea investițiilor noi și reducerea reparațiilor capitalizate, ceea ce va avea drept efect majorarea calității serviciilor prestate și eficientizarea cheltuielilor reglementate. Reiterăm că, dat fiind gradul avansat al amortizării mijloacelor fixe în cadrul întreprinderilor, prevederea dată va fi aplicată, în mare parte, pentru investițiile noi.</p> <p>Suplimentar, această abordare se regăsește și în Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 535/2019 din 27 decembrie 2019.</p> <p>Referitor la utilizarea mijloacelor financiare în scopuri investiționale și constituirea Fondului de dezvoltare destinat investițiilor de valoare semnificativă, S.A., CET-Nord” a venit cu</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. 2, sbp. 16) pct. 46, SA "Termoelectrica".</p>

		<p>argumentele de rigoare prin scrisoarea nr. 310-08/0579 din 19.04.2023 și reconfirmă argumentele expuse în scrisoarea nominalizată .</p> <p>Totodată, propunerea ANRE cu privire la stabilirea termenului de reinvestire pentru perioada de 5 ani, nu este argumentată, din considerentele că nu este axată pe proiectele investiționale planificate, dar pe un termen de 5 ani care nu are nici o justificare.</p> <p>Spre exemplu, în condițiile în care, în 3 sau 4 ani, din cei 5 admiși de către ANRE conform Proiectului de modificare, întreprinderea va reinvesti integral mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif, iar acumularea resurselor necesare pentru proiecte investiționale va avea loc doar începând cu al 4-lea sau al 5-lea an, rezultatul acestor prevederi va constitui insuficiența mijloacelor financiare acumulate și excluderea acestora din tarifele reglementate. Astfel, pentru implementarea proiectelor importante, termenul executării investițiilor va fi amânat pentru acumularea resurselor financiare pentru următorii 5 ani.</p> <p>Subliniem că, propunerea de constituire a Fondului de dezvoltare nu presupune acumularea nejustificată a resurselor financiare, dar existența unor proiecte care să justifice necesitatea acumulării acestora pe parcursul mai multor perioade de reglementare.</p>	
pct.46 ¹	<p>SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23</p>	<p>Se propune includerea pct. 46¹ cu următorul conținut: <i>„Pentru proiectele investiționale, care pot fi executate din mijloacele financiare proprii acumulate doar pe parcursul mai multor ani, se admite constituirea Fondului de dezvoltare destinat investițiilor de valoare semnificativă, format din mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale, aferente investițiilor din surse proprii. În cazul constituirii Fondului de dezvoltare, Agenția nu va diminua costul total reglementat pentru anul de reglementare următor, în cuantumul mijloacelor financiare care nu au fost utilizate în scopuri investiționale”.</i></p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Specificul activităților reglementate în sectorul termoelectric, în special producerea energiei, se caracterizează prin costuri semnificative, care de regulă nu pot fi acumulate de către întreprindere din sursele proprii, într-o singură perioadă de reglementare. Luând în considerare că utilajul de producere a energiei este cu un grad înalt de amortizare și necesită investiții importante, promovarea Fondului de dezvoltare va permite acumularea resurselor necesare în scopul eficientizării activității reglementate. De notat că,</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Agenția nu este autoritatea cu privire la acordarea permisiunii/refuzului de constituire a Fondurilor de dezvoltare destinat investițiilor în cadrul întreprinderilor termoelectrice.</p> <p>Această prevedere poate fi examinată și aprobată la nivel legislativ.</p> <p>Fondurile de dezvoltare destinate investițiilor pot fi constituite și la inițiativa unităților economice, chiar dacă la nivel legislativ nu sunt astfel de prevederi.</p>

		formarea Fondului de dezvoltare nu presupune neefectuarea investițiilor critice, care necesită implementare de urgență a acestora, respectiv, anual întreprinderea în mod obligatoriu va efectua investițiile necesare, ceea ce presupune că Fondul de dezvoltare nu va fi	Suplimentar a vedea comentariile de la pct. 2, sbp. 16) pct.46, S.A. „Termoelectrica”.
pct.46 ¹	SA “Termoelectrica” nr.79/216dt din 21.04.2023	De inclus <u>un punct nou 46¹</u> cu următorul conținut: „ <i>Pentru proiectele investiționale, care pot fi executate din mijloacele financiare proprii acumulate doar pe parcursul mai multor ani, se admite constituirea Fondului de dezvoltare destinat investițiilor de valoare semnificativă, format din mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale, aferente investițiilor din surse proprii. În cazul constituirii Fondului de dezvoltare, Agenția nu va diminua costul total reglementat pentru anul de reglementare următor, în cuantumul mijloacelor financiare care nu au fost utilizate în scopuri investiționale</i> ”.	Nu se acceptă. A vedea comentariile de la pct. 2, sbp. 16) pct. 46, S.A. „Termoelectrica”.
pct.48 sbp.1)	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	Se propune completarea la pct. 48 subpct. 1) la final cu următoarea propoziție: „ <i>Numărul personalului va fi acceptat mai mare decât cel efectiv angajat, dar nu mai mare decât cel prevăzut în Statele de personal în vigoare, în situațiile în care titularul de licență va justifica necesitatea angajării personalului pentru suplinirea funcțiilor vacante</i> ”. Argumentele S.A. „CET-Nord”: Situația actuală denotă lipsa personalului calificat în sectorul energetic. Deși întreprinderea permanent desfășoară concursuri de angajare a personalului la funcțiile vacante, angajarea nemijlocită a acestora este foarte dificilă. Astfel, la momentul examinării cheltuielilor de bază este posibil ca unele funcții prevăzute în Statele de personal să fie vacante, care ulterior în mod obligatoriu vor fi completate. Respectiv, deși funcția temporar vacantă este strict necesară, în condițiile în care nu vor fi efectuate modificările propuse, întreprinderea nu va avea acoperirea cheltuielilor justificate. În aceste condiții, titularul de licență va avea posibilitatea să ofere toate argumentele necesare pentru funcțiile vacante care	Nu se acceptă. Numărul personalului efectiv la momentul examinării și aprobării cheltuielilor de bază reflectă aspectele politicilor de resurse umane promovate de întreprindere și tendințele de corelare a numărului mediu scriptic al personalului, pentru o anumită perioadă de timp, cu volumul de activitate a întreprinderii în perioada respectivă. Numărul personalului efectiv reprezintă cel mai elocvent indicator care reflectă <i>la zi</i> necesitățile entității economice stabilit în corespundere cu volumul de activitate a întreprinderii. Funcțiile vacante pot fi existente în cadrul entității o perioadă de timp și mai mare de un an, pot fi modificate chiar și de câteva ori pe an, inclusiv în corespundere cu politicile implementate privind cantitatea și calitatea resurselor umane, și nu semnifică faptul că funcțiile vacante vor fi completate. Insuficiența resurselor financiare pentru onorarea obligațiunilor față de personalul întreprinderii, invocată de titularul de licență, nu este determinată de gradul de completare a funcțiilor vacante.

pct.48 sbp.1)	SA "Termoelectrica" nr.79/216dt din 21.04.2023	<p>La final de completat cu o propoziție nouă cu următorul conținut: "Numărul personalului va fi acceptat mai mare decât cel efectiv angajat, dar nu mai mare decât cel prevăzut în Statele de personal în vigoare, în situațiile în care titularul de licență va justifica necesitatea angajării personalului pentru suplinirea funcțiilor vacante".</p> <p>Luând în considerație fluctuația cadrelor, lipsa personalului calificat în domeniul termoelectric, precum și necesitatea de pregătire a unui specialist o perioadă de timp îndelungată de minimum cca un an în cazul personalului operativ și de deservire, pentru asigurarea procesului tehnologic, întru asigurarea funcționalității și fiabilității utilajului de bază și auxiliar energetic este indispensabil acceptarea în cheltuielile privind retribuirea muncii a unor categorii de personal funcțiile cărora sunt temporar vacante la momentul aprobării cheltuielilor de bază, însă care vor fi suplinite pe parcursul anului.</p> <p>Totodată, având în vedere regimul activității întreprinderii cu flux continuu (24/24 ore), personalul operativ chiar dacă în unele cazuri este vacant, este indispensabil pentru asigurarea procesului de producere și este numărul strict necesar de personal pentru lucrul în schimburi aprobat conform Statelor de personal. În cazul în care nu este suficient personal la un loc de muncă, salariații existenți lucrează în schimburi, astfel fiind remunerați pentru timpul efectiv de muncă conform Codului Muncii. Respectiv, cheltuielile pentru retribuirea muncii sunt utilizate pentru retribuirea muncii, pentru timpul efectiv lucrat, iar în cazul excluderii unităților de personal operativ, personal de deservire a utilajului, precum și a personalului care asigură funcționalitatea entității întreprinderea nu va avea acoperirea cheltuielilor privind retribuirea muncii și nu va dispune de surse financiare pentru achitarea salariului pentru timpul efectiv lucrat.</p>	<p>Nu se acceptă. Vezi comentariul de la pct. 48 sbp. 1) a SA „CET-Nord”.</p>
pct. 48 sbp.3)	SA "CET-Nord" nr.310-08/1460 din 25.08.23	<p>3) coeficientul de complexitate recomandat la stabilirea salariului tarifar. Acest coeficient se aplică la nivelul efectiv aplicat de către întreprindere; La pct. 48 subpct. 3) cuvântul „recomandat” de schimbat cu cuvântul „aplicat” și după sintagma „salariul tarifar” de completat cu „/salariul de funcție”.</p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Modificările propuse sunt necesare în contextul modificării legislației în vigoare aferente remunerării muncii.</p>	<p>Se acceptă. Conform notei 2) a Anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 743 din 11 iunie 2002 cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară, coeficienții de complexitate au caracter <i>orientativ</i> în procesul negocierilor la stabilirea salariului tarifar pentru categoria I de calificare la nivel de ramură sau de unitate economică. Conform notei la textul anexelor menționate coeficienții sunt aplicați și nu <i>recomandați</i>.</p> <p>Redacția pct. 48 alin. 3) se modifică și se propune în următoarea redacție: „3) coeficientul de complexitate aplicat la stabilirea salariului tarifar. Acest coeficient se aplică la nivelul efectiv aplicat de către întreprindere, dar nu mai mare decât cel prevăzut în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.743 din 11.06.2002 cu privire la</p>

			salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară;”
pct. 48 sbp.3)	SA “Termoelectrica ” nr.79/216dt din 21.04.2023	Cuvântul ” <i>recomandar</i> ” de substituit cu cuvântul ” <i>aplicat</i> ” și după sintagma ” <i>salariul tarifar</i> ” de completat cu sintagma ” <i>/de funcție</i> ”. Modificările date poartă caracter redacțional în conformitate cu modificările efectuate în Hotărârea Guvernului nr. 743/2002.	Se acceptă. Vezi comentariul ANRE de la pct. 48 sbp. 3) a SA „CET-Nord”.
pct.51 ¹	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	Se propune de inclus pct. 51 ¹ cu următorul conținut: „ <i>Dacă, pe parcursul perioadei de valabilitate a cheltuielilor de bază, titularul de licență a majorat justificat numărul efectiv al salariaților încadrați nemijlocit în activitatea reglementată, la actualizarea prețurilor pentru anul „j-1”, majorarea CRMj aferentă anului „j-1”, determinată conform Metodologiei, va fi recunoscută în scopuri tarifare, dacă sunt îndeplinite concomitent următoarele condiții:</i> 1) <i>majorarea numărului salariaților a fost cauzată de modificarea cadrului normativ, extinderea activităților reglementate, reluarea atribuțiilor anterior externalizare, etc.;</i> 2) <i>sunt prezentate argumentele de rigoare și documentele justificative, care ar confirma necesitatea majorării numărului salariaților și modificarea corespunzătoare a Statelor de personal”.</i> Argumentele S.A. „CET-Nord”: Pe parcursul perioadei de valabilitate a cheltuielilor de bază (5 ani) pot interveni factori externi imprevizibili care pot influența esențial mărimea Fondului de retribuire a muncii precum: fuziunea întreprinderii, majorarea numărului surselor de producere, reluarea atribuțiilor aferente activităților reglementate care anterior au fost externalizate, etc. Modificarea propusă va permite acoperirea cheltuielilor justificate și necesare activităților reglementate.	Nu se acceptă. Cadrul normativ în vigoare nu impune entităților economice majorarea numărului salariaților. Cu privire la extinderea activităților reglementate în conformitate cu art. 32 din Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, fuziunea unităților termoelectrice între ele, precum și cu alte societăți comerciale, crearea de uniuni, etc. este acceptată cu condiția că reorganizarea preconizată nu va avea ca efect majorarea tarifelor. Majorarea numărului de salariați ca urmare a preluării anumitor sarcini externalizate, dacă anterior au fost externalizate anumite lucrări sau servicii, acestea au fost efectuate, inclusiv din considerentul, că pot fi prestate de terțe părți cu costuri mai mici. Respectiv, majorarea cheltuielilor reglementate determinate de circumstanțele enunțate de întreprindere, nu poate fi acceptată. Obiectivul principal al reglementatorului și al managementului întreprinderii licențiate trebuie să fie eficientizarea activităților reglementate și asigurarea protecției intereselor legale ale consumatorilor.

			Respectarea criteriului eficienței economice nu presupune majorarea cheltuielilor și acoperirea lor ulterioară din contul consumatorilor.
pct. 51 ¹	SA “Termoelectrica” nr.79/216dt din 21.04.2023	<p>După punctul 51, de introdus <u>un punct nou 51¹</u> cu următorul conținut:</p> <p><i>Dacă, pe parcursul perioadei de valabilitate a cheltuielilor de bază, titularul de licență a majorat justificat numărul efectiv al salariaților încadrați nemijlocit în activitatea reglementată, la actualizarea prețurilor pentru anul „j-1”, majorarea CRMj aferentă anului „j-1”, determinată conform Metodologiei, va fi recunoscută în scopuri tarifare, dacă sunt îndeplinite concomitent următoarele condiții:</i></p> <p><i>1) majorarea numărului salariaților a fost cauzată de modificarea cadrului normativ, extinderea activităților reglementate, reluarea atribuțiilor anterior externalizate, etc.;</i></p> <p><i>2) sunt prezentate argumentele de rigoare și documentele justificative, care ar confirma necesitatea majorării numărului salariaților și modificarea corespunzătoare a Statelor de personal.”</i></p> <p>Propunerile date sunt argumentate prin faptul că pe parcursul perioadei de valabilitate a cheltuielilor de bază (5 ani) pot apărea situații care sunt imprevizibile la aprobarea cheltuielilor de bază însă care sunt strict necesare, cum ar fi, majorarea numărului surselor de producere, fuzionarea unor întreprinderi sau activități, reluarea atribuțiilor aferente activităților reglementate care anterior au fost externalizate, etc. și care pot influența esențial cheltuielile aferente retribuirii muncii. Modificarea propusă va permite acoperirea cheltuielilor justificate și necesare aferente desfășurării activităților reglementate. În context indicăm faptul, că realizarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare privind realizarea celui de-al doilea Proiect de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică ratificat prin Legea nr. 193/2020 va fi necesar, după caz, crearea noilor locuri de muncă.</p>	Nu se acceptă. Vezi comentariul de la pct. 51 ¹ a SA „CET-Nord”.
pct.69	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	Se propune completarea pct. 69 cu următorul text: „ <i>Termenul de aplicare a Hotărârii Consiliului de administrație privind aprobarea cheltuielilor de bază este extins tacit, doar în condițiile în care nu au fost aprobate cheltuielile de bază pentru următoarea perioadă de reglementare și doar în scopul ajustării prețurilor/tarifelor. La actualizarea prețurilor/tarifelor reglementate, pentru perioada în care a fost extinsă valabilitatea cheltuielilor de bază precedente, sunt luate în considerare cheltuielile de bază noi aprobate pentru perioada respectivă de reglementare. La prima stabilire a prețurilor/tarifelor, până la aprobarea</i>	Nu se acceptă. Prevederile cadrului normativ și de reglementare sunt obligatorii atât pentru reglementator, cât și pentru titularii de licență.

		<p><i>cheltuielilor de bază, prețurile/tarifele se determină luând în considerare cheltuielile efective aferente anului curent de activitate reglementată, cu respectarea prevederilor Metodologiei. La actualizarea prețurilor/tarifelor sunt luate în considerare cheltuielile de bază aprobate de Agenție pentru perioada respectivă de reglementare.”</i></p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: În corespundere cu prevederile pct. 16 din Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 286 din 17.10.2018, termenul de 180 de zile poate fi extins. Astfel, în scopul asigurării ajustării în termen a prețului și tarifului reglementat și neadmiterii constituirii excedentului sau deficitului tarifar, procedura de ajustare nu trebuie să fie dependentă de procedura de examinare și aprobare a cheltuielilor de bază. Totodată, la actualizarea prețului și tarifului va fi efectuată corectarea valorilor cheltuielilor de bază reglementate conform Hotărârii ANRE.</p>	<p>Titularii de licență sunt obligați să respecte prevederile legislației sectoriale, Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 286/2018 din 17.10.2018 și Metodologiei tarifare 396/2019 din 01.11.2019.</p>
pct.69	<p>SA “Termoelectrica ” nr.79/216dt din 21.04.2023</p>	<p>În final de completat cu o propoziție nouă cu următorul text: <i>”Termenul de aplicare a Hotărârii Consiliului de administrație privind aprobarea cheltuielilor de bază este extins tacit, doar în condițiile în care nu au fost aprobate cheltuielile de bază pentru următoarea perioadă de reglementare și doar în scopul ajustării prețurilor/tarifelor. La actualizarea prețurilor/tarifelor reglementate, pentru perioada în care a fost extinsă valabilitatea cheltuielilor de bază precedente, sunt luate în considerare cheltuielile de bază noi aprobate pentru perioada respectivă de reglementare. La prima stabilire a prețurilor/tarifelor, până la aprobarea cheltuielilor de bază, prețurile/tarifele se determină luând în considerare cheltuielile efective aferente anului curent de activitate reglementată, cu respectarea prevederilor Metodologiei. La actualizarea prețurilor/tarifelor sunt luate în considerare cheltuielile de bază aprobate de Agenție pentru perioada respectivă de reglementare.”</i></p> <p>Având în vedere că procesul de elaborare, examinare și aprobare a cheltuielilor de bază este foarte laborios și necesită o perioadă îndelungată de timp (cel puțin 180 zile care poate fi extins) în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate, pentru asigurarea continuității activităților reglementate, acoperirea cheltuielilor strict necesare și neadmiterii în viitor a acumulării unui deficit sau excedent tarifar exorbitant, procedura de ajustare a prețului și tarifului nu trebuie să fie dependentă de procedura de aprobare a cheltuielilor de bază. În același timp, corectarea valorilor cheltuielilor va fi efectuată la actualizarea prețului și tarifului. De notat că, exemplu concret în care lipsa aprobării cheltuielilor de bază pe parcursul anului 2020, la entitate, a avut drept efect imposibilitatea prezentării cererii de ajustare anuală a tarifelor până la aprobarea cheltuielilor de bază, ceea ce a condus la constituirea unui excedent tarifar.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. 69 a SA „CET-Nord”.</p>

pct.74	SA "CET-Nord" nr.310-08/1460 din 25.08.23	<p>Se propune la pct. 74 excluderea sintagmei „<i>pentru anul următor de reglementare</i>” și includerea după ultima propoziție a următorului text: „<i>Corecția valorii cheltuielilor materiale și valorii cheltuielilor aferente serviciilor prestate de terți, în mărimea mijloacelor neutilizate conform destinației pe parcursul a 5 ani, va fi efectuată după expirarea termenului de valabilitate a cheltuielilor de bază, prin componenta de corectare a venitului reglementat determinată pentru anul următor de reglementare</i>”.</p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Cheltuielile de bază sunt aprobate de către Agenție pentru o perioadă de 5 ani. Totodată, fiecare tip de cheltuială are periodicitate de efectuare diferită precum: anuale, o dată la 2, 3, 4 sau 5 ani. Astfel, la examinarea cheltuielilor de bază, recuperarea acestora prin prețurile și tarifele reglementate are loc în mod uniform ceea ce nu reflectă modalitatea de constituire a acestora. Respectiv, pentru cheltuielile care sunt efectuate cu o periodicitate mai mare de un an, la analiza comparativă anuală a cheltuielilor efective cu cele recunoscute în scopuri tarifare va avea loc distorsionarea informațiilor și excluderea nejustificată a cheltuielilor strict necesare.</p> <p><i>Spre exemplu:</i> Cheltuielile care sunt efectuate o dată la cinci ani vor avea impact de majorare a valorii efective doar într-un singur an, iar în ceilalți ani aceste valori nu vor fi reflectate în evidența contabilă, ceea ce va crea o concluzie eronată despre neutilizarea mijloacelor financiare în activitatea reglementată, deși acestea au fost utilizate integral într-o singură perioadă de reglementare, dar nu pe parcursul celor cinci ani de valabilitate a Hotărârii ANRE privind cheltuielile de bază. Important de menționat că, stabilirea periodicității nu este un drept al titularului de licență, dar aceasta depinde de prevederile cadrului normativ în vigoare, respectiv nu poate fi modificat de către întreprindere în scopul uniformizării acestora conform Hotărârii ANRE.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Cheltuielile materiale și cele aferente serviciilor prestate de terți reprezintă cheltuieli curente aferente perioadei și parte componentă a cheltuielilor de bază reglementate.</p> <p>Aceste cheltuieli nu au caracter de acumulare și amânare a consumului și cheltuielilor curente pentru alte perioade de reglementare, dar reprezintă cheltuieli minime strict necesare pentru desfășurarea fiabilă a activității reglementate pe parcursul unui an calendaristic.</p> <p>Planificarea calitativă de către titularul de licență, a cheltuielilor curente anuale în procesul de elaborare a cererii cu privire la aprobarea cheltuielilor de bază, elimină circumstanțele elucidate în propunerile titularului de licență la pct. 74.</p> <p>Planificarea coerentă a cheltuielilor curente de către titularii de licență și justificarea cheltuielilor de bază solicitate, nu resupune un exercițiu complicat, dacă sunt luate în considerare, inclusiv, planurile de activitate a întreprinderii pe termen scurt (de până la un an), mediu și lung.</p>
pct.74	SA "Termoelectrica" nr.79/216dt din 21.04.2023	<p>Din Metodologia tarifară nr. 396/2019 în ultima frază de exclus sintagma "pentru anul următor de reglementare", și în final punctul 74 de completat cu o propoziție nouă care va avea următorul cuprins:</p> <p><i>"Corecția valorii cheltuielilor materiale și valorii cheltuielilor aferente serviciilor prestate de terți, în mărimea mijloacelor neutilizate conform destinației pe parcursul a 5 ani, va fi efectuată după expirarea termenului de valabilitate a cheltuielilor de bază, prin componenta de corectare a venitului reglementat determinată pentru anul următor de reglementare."</i></p> <p>Necesitatea modificării și completării punctului 74 derivă din faptul că aprobarea cheltuielilor de bază are loc odată la 5 ani și Agenția ia în considerare periodicitatea suportării acestora în cazul în care periodicitatea este mai mare de un an: spre exemplu verificarea periodică a</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariul de la pct. 74 a SA „CET-Nord”.</p>

		<p>aparater de măsură și control (odată la 2-5 ani); mijloacele individuale de protecție; acumulatorii; alte obiecte de mică valoare și scurtă durată; deservirea tehnică; etc.</p> <p>Respectiv în perioada de valabilitate a cheltuielilor de bază într-un an tarifar titularul de licență poate suporta cheltuieli mai mari față de cele incluse uniform în cheltuielile de bază și respectiv în alt an tarifar vor fi mai mici față de valorile repartizate uniform în perioada de valabilitate a cheltuielilor de bază. Astfel, excluderea valorii neutilizate într-un an tarifar și totodată neacceptarea excedentului cheltuielilor respective efectiv suportate în alt an tarifar, conduce la neacoperirea cheltuielilor strict necesare în scopuri tarifare în anul următor de reglementare.</p>	
pct. 91	<p>SA „CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23</p>	<p>Se propune excluderea subpunctelor 11) și 12).</p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Investițiile care sunt necesare sau obligatorii a priori sunt impuse prin prevederile cadrului normativ sau au importanță majoră în asigurarea securității în funcționarea sistemului. Astfel, în condițiile în care prin prevederile cadrului normativ efectuarea acestora nu poate fi condiționată, valoarea amortizării anuale și rentabilității nu poate fi un impediment pentru neexecutarea investițiilor.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>La aprobarea planului anual de investiții, proiectele de investiții evaluate în baza criteriilor de eficiență și necesitate nu sunt condiționate de durata de utilizare a obiectului de investiții și amortizarea anuală estimată. Proiectelor de investiții catalogate ca necesare se aprobă de către Agenție în Planul anual de investiții în cazul în care analiza denotă că implementarea proiectului va contribui la asigurarea calității, fiabilității și continuității activității de producere a energiei electrice și/sau termice și livrare de energie termică către consumatori. Iar proiectele de investiții evaluate ca obligatorii se includ de titular și se aprobă de Agenție în baza temeiului legal care obligă titularul de licență să realizeze proiectul de investiții. Informațiile ce urmează a fi prezentate pentru proiectele de investiții incluse în Planul anual de investiții în baza punctului 91 subpunctului 11) și 12) sunt valori estimative, pe care titularul le actualizează la prezentarea Raportului privind realizarea Planului anual de investiții pentru aprobarea în scopuri tarifare a amortizării aferente investițiilor realizate.</p>
pct. 91	<p>SA „Termoelectrica ” nr.79/216dt din 21.04.2023</p>	<p>De exclus subpunctele 11) și 12).</p> <p>Argumentarea excluderii subpunctelor date este oportună, deoarece investițiile care sunt necesare sau obligatorii nu pot fi condiționate de valoarea impactului amortizării asupra tarifelor/prețurilor dat fiind faptul că acestea, în conformitate cu prevederile punctului 97 subpunctele 2 și 3 sunt impuse prin prevederile cadrului normativ sau au o importanță majoră asupra fiabilității și securității în funcționarea sistemului.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi argumentarea de la pct. 74 a SA „CET-Nord”.</p>

pct. 96	SA "CET-Nord" nr.310-08/1460 din 25.08.23	<p>Se propune completarea pct.96 cu textul: „Durata de funcționare stabilită în Catalog nu se aplică pentru reparațiile capitalizate la mijloacele fixe existente. Pentru reparațiile capitalizate durata de funcționare stabilită de titularul de licență urmează a fi argumentată.”</p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Catalogul mijloacelor fixe nu prevede separat stabilirea duratei de funcționare doar pentru reparațiile capitalizate. Actul normativ, nu separă reparațiile capitalizate de mijlocul fix de bază, ci prevede doar posibilitatea extinderii termenului de exploatare pentru obiectul integral în rezultatul capitalizării reparațiilor. Astfel, pentru aceste situații nu pot fi făcute referințe la actul normativ nominalizat, din considerentele lipsei unor prevederi în acest sens. Totodată, durata de funcționare pentru reparațiile capitalizate urmează a fi examinată și aprobată de către ANRE luând în considerare: argumentele titularului de licență, documentele justificative și caracterul lucrărilor executate.</p>	<p>Agenția propune modificarea sintagmei din pct. 96 „Durata de utilizare” cu sintagma „Durata de funcționare utilă ...”, în continuare conform textului.</p> <p>Modificarea se propune reieșind din prevederile Hotărârii Guvernului nr. 941 din 22.12.2020 cu privire la aprobarea Catalogului mijloacelor fixe</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>În procesul de examinare a investițiilor realizate de titularul de licență, inclusiv sub formă de capitalizări, Agenția examinează fiecare proiect investițional separat în conformitate cu prevederile Metodologiei tarifare, inclusiv prin prisma stabilirii duratei de funcționare utilă a investiției realizate și acceptate de ANRE.</p> <p>Totodată modificarea pct. 38 alin 2) prevede că durata de funcționare utilă la determinarea amortizării în scopuri tarifare se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale (în continuare Catalog), aplicabil la momentul dării în exploatare a activului și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog”.</p>
pct. 96	SA "Termoelectrica" nr.79/216dt din 21.04.2023	<p>De completat cu o propoziție nouă: "Durata de funcționare stabilită în Catalog nu se aplică pentru reparațiile la mijloacele fixe existente care au fost capitalizate. Pentru reparațiile capitalizate, durata de funcționare stabilită de titularul de licență urmează a fi argumentată".</p> <p>Catalogul mijloacelor fixe nr. 941 din 22.12.2020 nu prevede separat aplicarea acestuia pentru reparațiile capitalizate la mijloacele fixe existente. Catalogul nu separă capitalizarea față de mijlocul fix de bază, durata de funcționare utilă fiind prevăzută pentru mijlocul fix integral și doar prevede posibilitatea extinderii termenului de exploatare pentru obiectul integral, decizia majorării duratei de funcționare utilă fiind stabilită de către persoanele care desfășoară activitate de întreprinzător. Respectiv, durata de utilizare pentru mijloacele fixe capitalizate urmează a fi</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariul de la pct. 96 a SA „CET-Nord”.</p>

		aprobată de către Agenție luînd în considerare argumentele titularului de licențe, documentele justificative, după caz, și caracterul lucrărilor executate.	
pct. 2 sbp.21 (pct. 123)	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	La pct. 123 după prima propoziție, se completează cu o propoziție nouă cu următorul cuprins: <i>„Pentru investițiile care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate, valoarea și amortizarea acestora se alocă între activitățile reglementate proporțional valorilor nete a activelor repartizabile aferente acestor activități stabilite la determinarea bazei de calcul.”</i>	<p>Cu privire la modificările la pct. 123 din Metodologia tarifară, considerăm că includerea prevederilor date este nejustificată din următoarele considerente.</p> <p>Alocarea valorii și amortizării investițiilor aprobate de către ANRE trebuie efectuată la valoarea de intrare a activelor, dar nu la valoarea netă a acestora. Argumentele necesare sunt prezentate la modificările de la pct. 43 din Metodologia tarifară.</p>
pct.2, sbp.21) pct.123	SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023	La pct. 123 după prima propoziție, se completează cu o propoziție nouă cu următorul cuprins: <i>„Pentru investițiile care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate, valoarea și amortizarea acestora se alocă între activitățile reglementate proporțional valorilor nete a activelor repartizabile aferente acestor activități stabilite la determinarea bazei de calcul.”</i>	<p>Referitor la modificările la pct. 123 din Metodologia tarifară, considerăm că includerea prevederilor date este nejustificată conform argumentelor indicate în prezenta scrisoare în punctul 10, privind modificările de la pct. 43 din Metodologia tarifară.</p>
			<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Pct. 123 se propune pentru examinare și aprobare în următoarea redacție:</p> <p>„123. Agenția examinează Raportul privind realizarea Planului anual de investiții pentru anul precedent de reglementare și aprobă, în scopuri tarifare, valoarea și amortizarea investițiilor realizate. Pentru investițiile care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate, valoarea și amortizarea acestora se alocă între activitățile reglementate proporțional valorii inițiale a activelor repartizabile aferente acestor activități la aprobarea bazei de calcul. Valoarea inițială a activelor repartizabile stabilită la aprobarea bazei de calcul va fi actualizată o dată la 5 ani cu valoarea investițiilor noi realizate și aprobate de Agenție în scopuri tarifare pe parcursul perioadei respective.”.</p>
			<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. 2 sbp.21 (pct. 123), SA “CET-Nord”.</p>

<p>sbp.22 pct.126</p>	<p>Ministerul Energiei nr. 07-1230 din 25.08.2023</p>	<p>La pct. 126, prima propoziție va avea următorul cuprins: <i>“Obiectele de investiții realizate pentru restabilirea mijloacelor fixe în urma situațiilor excepționale și de avarie, pentru executarea prescripțiilor organelor abilitate, cât și pentru soluționarea petițiilor onsumatorilor în condițiile și termenele stabilite de regulamentele Agenției, realizate ulterior aprobării modificărilor planului anual de investiții, se includ separat în Raportul privind realizarea Planului anual de investiții pentru anul precedent de reglementare”.</i></p>	<p>Modificarea propusă la pct. 126 nu este corelată cu prevederile Secțiunii 5 din Metodologie, or activitățile titularului de licență în situații de urgență și activitățile planificate urmează a fi tratate în mod diferit. Situațiile descrise în pct. 126 sunt situații imprevizibile, care necesită acțiuni urgente ale titularului de licență pentru restabilirea utilajului, reluarea prestării serviciilor, soluționarea prescripțiilor și a reclamațiilor consumatorilor.</p> <p>Prin urmare, în situațiile de urgență titularul de licență nu are timpul necesar pentru aplicarea procedurii de modificare a planului. Modificarea propusă la pct. 126 ar însemna că obiectele de investiții realizate în situații de urgență vor fi incluse în modificarea planului post-factum, deja după realizare, distorsionând astfel principiile generale de planificare.</p> <p>Mai mult ca atât, în redacția actuală, pct. 126 deja prevede obligația titularului de licență de a justifica separat realizarea investițiilor în situații de urgență, cu indicarea adreselor și timpului când au avut loc lucrările respective, cu prezentarea justificărilor necesare. În acest context, considerăm justificată completarea primei propoziții din pct. 126 cu cuvintele „și de avarie”, fără alte modificări al redacției actuale.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>pct.2, sbp.25) 27),28)pc t.138,140 , 141, 142</p>	<p>SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023</p>	<p>La pct. 138: formula (36) va avea următorul cuprins:</p> $TP_j = \frac{VP_j + Cc_{j-1}}{ELP_j}$ $= \frac{(CRP_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELP_j} \quad (36)$ <p>după definiția termenului „R_j ” se completează cu definiția termenului „V_{cj} ” care va avea următorul cuprins: „V_{cj} – venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate în anul „j”. Venitul din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate care nu poate fi alocat direct, se repartizează între cele două forme de energie (electrică și termică) proporțional ponderii</p>	<p>Se propune la punctele 138, 140, 141 și 142 după textul: <i>Cc_{j-1}</i>, de inclus următoarea propoziție: <i>”La ajustarea prețului și/sau tarifului reglementat, în cazul excedentului tarifar aferent perioadelor precedente de reglementare valoarea componentei de corectare a venitului reglementat (excedent tarifar) inclusă în structura prețului și/sau tarifului reglementat nu va depăși valoarea rentabilității reglementate pentru anul ”j”.</i>”</p> <p>Includerea unei valori mai mari a excedentului tarifar decât mărimea rentabilității totale reglementate într-un singur an de reglementare, conduce inevitabil spre acumularea unor noi datorii, diminuarea efectuării investițiilor, neachitarea plăților salariale, impozite și taxe</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Titularii de licență trebuie să manifeste responsabilitate și respect în raport cu consumatorii atât în situațiile când se înregistrează deficit tarifar, cât și în situațiile când se înregistrează excedent tarifar.</p> <p>Or, reieșind din formularea propusă, entitatea termoelectrică este ”preocupată” în special de situațiile când urmează se restituie consumatorilor excedentul tarifar încasat în perioadele precedente prin care au fost creditați de către consumatori cu mijloace financiare atrase fără a suporta costuri de atragere a acestor mijloace.</p>

		<p>cheltuielilor de procurare a combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în totalul cheltuielilor privind utilizarea combustibilului reflectat la producerea ambelor forme de energie;”</p> <p>La pct. 140 formula (37) va avea următorul cuprins:</p> $TP_j = \frac{VP_j + Cc_{j-1}}{ELp_j}$ $= \frac{(CRP_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELp_j} \quad (37)$ <p>La pct. 141: formula (38) va avea următorul cuprins:</p> $TDF_j = \frac{VDF_j + Cc_{j-1}}{ELdf_j}$ $= \frac{(CDF_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELdf_j} \quad (38)$ <p>după formula (38) se completează cu cuvântul „unde:”;</p> <p>la formula (39) în definiția termenului PT_j cuvintele „a pierderilor” se substituie cu cuvintele „ale pierderilor”.</p> <p>La pct. 142 formula (40) va avea următorul cuprins:</p> $TL_j = \frac{VL_j + Cc_{j-1}}{ELL_j}$ $= \frac{(CL_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELL_j} \quad (40)$	<p>etc., din cauza că prețul și tariful nu va asigura acoperirea cheltuielilor strict necesare pentru desfășurarea activităților reglementate, efectuarea investițiilor obligatorii și necesare și poate pune în pericol funcționarea întreprinderii și riscuri sporite privind aprovizionarea consumatorilor cu energie în mod fiabil și continuu, precum și asigurarea securității energetice a țării.</p> <p>Referitor la modificările la pct. 138, 140, 141 și 142 din Metodologia tarifară, considerăm completarea formulei de calcul cu „venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate” nejustificată și o imixiune în activitatea nereglementată a întreprinderii din următoarele considerente:</p> <p>Venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate, reprezintă activitate nereglementată, care nu include nici o categorie de cheltuieli sau venituri care ar putea avea tangență cu veniturile reglementate.</p> <p>Suplimentar, Vă informăm că, veniturile nereglementate din locațiune se determină de către întreprindere în baza Legii bugetului de stat, Anexa 9 „Determinarea cuantumului minim al chiriei bunurilor proprietate publică” și aceste venituri sunt coordonate cu fondatorul întreprinderii Agenția Proprietății Publice. Atragem atenția că, în corespundere cu prevederile Anexei 9 la Legea bugetului de stat, determinarea cuantumului minim al chiriei are loc cu aplicarea diversilor coeficienți, precum: coeficientul de amplasare a încăperii/suprafeței amenajate, coeficientul de amenajare tehnică,</p>	<p>În acest context, titularii de licență trebuie să manifeste o monitorizare a evoluției valorilor componente de corectare.</p> <p>Pentru a asigura evitarea acumulării devierilor tarifare Agenția a propus modificarea pct. 146 din metodologie, care prevede că în cazul existenței unor factori obiectivi, care generează necesitatea majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul de licență sau Agenția va iniția procedura de ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>În corespundere cu prevederile în vigoare ale pct. 8 din Metodologia nr. 396/2019 din 01.11.2019 venitul reglementat reprezintă venitul aferent unui an calendaristic de reglementare, recunoscut de organul de reglementare ca fiind necesar și justificat pentru acoperirea tuturor cheltuielilor reglementate ale titularului de licență și pentru obținerea unui nivel rezonabil de rentabilitate.</p> <p>Respectiv, categorii de cheltuieli incluse în structura cheltuielilor de bază reglementate și în structura prețului și tarifului reglementat, fiind recuperate prin intermediul veniturilor înregistrate de la acordarea activelor reglementate în locațiune, nu pot fi recuperate repetat.</p> <p>În contextul monitorizării de către Agenție a cheltuielilor acceptate în scopuri tarifare, recuperarea acestor cheltuieli din alte surse decât cele stabilite în activitatea licențiată a</p>
--	--	--	---	--

			<p>coeficientul de ramură privind utilizarea încăperii/suprafeței amenajate, coeficientul de piață, coeficienți care nu reprezintă cheltuieli și nu pot în nici un mod să se regăsească în evidența contabilă, respectiv nici în activitatea reglementată.</p> <p>Totodată, în corespundere cu prevederile Hotărârii ANRE nr. 157/2018 din 07.05.2018 cu privire la raportările titularilor de licențe din sectoarele electroenergetic și termoeenergetic, titularii de licență prezintă anual Formularul C1.1. „Situția privind mijloacele fixe și imobilizările necorporale”, în care conform Adnotării, mijloacele fixe aferente activității nereglementate și cele care nu se includ în calculele tarifelor conform Metodologiei tarifare, sunt reflectate separat. În acest sens, la examinarea bazei de calcul, pentru activele care sunt transmise în locațiune, cheltuielile de amortizare nici nu se includ în scopuri tarifare și sunt reflectate separat în evidența contabilă.</p> <p>Respectiv titularii de licențe respectă prevederile Legii nr. 92/2014, Legii nr. 107/2016, care indică că Unitățile termoeenergetice care desfășoară mai multe tipuri de activități ce țin de producerea, distribuția și furnizarea energiei termice și/sau dacă desfășoară și alte activități vor ține o evidență contabilă separată pentru fiecare activitate economică, în conformitate cu prezenta lege și cu standardele de contabilitate. Astfel, nici în structura cheltuielilor de bază, nici în baza de calcul aferentă amortizării nu se regăsesc imobilizările corporale și necorporale, care sunt date în chirie, evidența lor este separată în contabilitate și rapoartele prezentate Agenției.</p> <p>Astfel, la determinarea TPj – tarifului pentru producerea energiei termice, TDFj – tarifului la distribuția și furnizarea energiei termice și TLj – tarifului pentru energia termică livrată consumatorilor imobilizările corporale date în locațiune nu sunt incluse în categoria activelor imobilizate reglementate.</p>	<p>unității termoeenergetice, nu pot fi admise și puse repetat în sarcina consumatorului.</p> <p>Proiectul de modificare a pct. 138, 140, 141 și 142 din Metodologia tarifară nr. 396/2019 are drept scop optimizarea principiilor și metodelor de reglementare a activității pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, inclusiv, prin introducerea prevederilor suplimentare privind diminuarea venitului reglementat, aferent activității licențiate a unității termoeenergetice, cu valoarea veniturilor înregistrate din activitatea de acordare a activelor reglementate în locațiune.</p> <p>În proiectul de modificare a pct. 138, 140, 141 și 142, în formulele de calcul propuse a fi completate cu includerea abrevierii V_{cj} se redactează descierea indicatorului V_{cj}, după cum urmează:</p> <p>“ V_{cj} – venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate calculat în proporție de 95,0 % din valoarea venitului înregistrat efectiv în anul „j”. Venitul din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate care nu poate fi alocat direct, se repartizează între cele două forme de energie (electrică și termică) proporțional ponderii cheltuielilor de procurare a combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în totalul cheltuielilor privind utilizarea combustibilului reflectat la producerea ambelor forme de energie;”</p>
--	--	--	---	---

			<p>Conform celor indicate mai sus, propunem excluderea din pct. 138, 140, 141 și 142 din Metodologia tarifară, din formula de calcul a indicatorului „Vcj -venitului înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate în anul „j””.</p> <p>Menționăm că, în corespundere cu prevederile pct. 42 sbp. 2) din Metodologia tarifară, în baza de calcul nu se includ mijloacele fixe transmise în leasing operațional.</p> <p>În acest sens, considerăm că diminuarea veniturilor reglementate din contul veniturilor nereglementate aferente acordării în locațiune a activelor este abuzivă și constituie motiv de înregistrare a pierderilor de către întreprindere. Deoarece, pe de o parte ANRE nu include în scopuri tarifare impozitele aferente mijloacelor fixe transmise în locațiune (impozitul pe bunurile imobiliare, impozitul funciar), de asemenea amortizarea mijloacelor fixe aferente locațiunii și celelalte cheltuieli aferente mijloacelor fixe transmise în locațiune, iar pe de altă parte lipsește întreprinderea de veniturile și profitul de la darea în locațiune a bunurilor, încăperilor temporar neutilizate, ceea ce este total neargumentat și lipsit de sens. Venitul obținut de la darea în locațiune urmează de fapt să acopere cheltuielile aferente de la darea în locațiune (impozite, amortizare, alte cheltuieli).</p> <p>Conform Hotărârii Guvernului nr. 483 din 29.03.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de dare în locațiune a activelor neutilizate ”Mijloacele financiare obținute din locațiunea activelor neutilizate (cu excepția autorităților/instituțiilor bugetare) după acoperirea cheltuielilor aferente locațiunii lor, sânt folosite la plata restanțelor întreprinderii față de bugetul public național și a restanțelor la plata salariilor. Mijloacele financiare rămase după efectuarea acestor plăți se investesc în dezvoltarea întreprinderii, la decizia consiliului ei”.</p>	
--	--	--	--	--

<p>sbp.26) pct.139</p>		<p>La pct. 139 textul „în baza parametrilor tehnici stabiliți în Programul de producere coordonat cu Agenția” se exclude.</p>	<p>Referitor la modificările la pct. 139 din Metodologia tarifară, solicităm menținerea prevederilor în redacția actuală.</p> <p>Argumente exhaustive cu privire la oportunitatea prezentării Programului de producere și elaborarea cererii de ajustare a prețurilor și tarifelor în baza Programului coordonat anual din timp cu ANRE, au fost prezentate mai sus în prezenta scrisoare.</p> <p>De notat că, determinarea venitului reglementat, atât la etapa ajustării prețului/tarifului, cât și la etapa actualizării, fără Programul de producere anual nu este posibil.</p> <p>Repetat, menționăm că, excluderea coordonării prealabile a Programului de producere va avea drept efect extinderea nejustificată a termenului de examinare a cererii titularului de licență privind ajustarea prețului/tarifului reglementat, ceea ce va crea cu certitudine majorarea devierilor tarifare (componentei de corectare a venitului reglementat).</p> <p>15). Referitor la modificările la pct. 141 la formula (39) din Metodologia tarifară. Denumirea indicată în Metodologia tarifară, corespunde în totalitate denumirii aprobate de către ANRE prin Hotărârea ANRE nr. 742 din 18.12.2014.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>În conformitate cu cadrul normativ în vigoare art. 45 alin. (4) din Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării „Tarifele și componentele tarifelor pentru energia termică nu includ și nu iau în calcul pierderile supranormative de energie termică, precum și alte consumuri sau cheltuieli nejustificate”. Potrivit art. 45 alin. (7) din Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, pierderile de energie termică din rețeaua termică, incluse în tariful la energia termică, se determină în baza unei metodologii elaborate și aprobate de Agenție. În scopul stabilirii unei metode unice de determinare a pierderilor de energie termică și agent termic în rețelele aflate la balanța operatorilor care prestează servicii de alimentare centralizată cu energie termică, de către Agenție a fost elaborată <i>Metodologia de determinare a valorilor normative a pierderilor de energie termică, de agent termic și a valorilor indicilor normativi de funcționare a rețelelor termice cu apă, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 742 din 18.12.2014.</i></p> <p>Sintagma „<i>pierderi nejustificate</i>”, în opinia Agenției, lasă loc pentru interpretări, care ulterior vor servi temei pentru ca titularul de licență să solicite includerea tuturor</p>
----------------------------	--	---	---	---

				<p>pierderilor de energie termică, drept pierderi justificate.</p> <p>Modificările și completările propuse nu trebuie să fie direcționate spre reducerea eficienței funcționării sistemului de alimentare centralizată cu energie termică, dar pentru a crește eficiența, a reduce cheltuielile tarifare, iar în consecință de a reduce tariful pentru energia termică livrată consumatorilor.</p>
<p>sbp. 25), 27), 28), 29)</p> <p>pct.138,140, 141, 142</p>	<p>SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23</p>	<p>La pct. 138: formula (36) va avea următorul cuprins:</p> $TP_j = \frac{VP_j + Cc_{j-1}}{ELP_j} = \frac{(CRP_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELP_j} \quad (36)$ <p>după definiția temenului „R_j” se completează cu definiția termenului „V_{cj}” care va avea următorul cuprins: „V_{cj} – venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate în anul „j”. Venitul din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate care nu poate fi alocat direct, se repartizează între cele două forme de energie (electrică și termică) proporțional ponderii cheltuielilor de procurare a combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în totalul cheltuielilor privind utilizarea combustibilului reflectat la producerea ambelor forme de energie;”</p> <p>La pct. 140 formula (37) va avea următorul cuprins:</p> $TP_j = \frac{VP_j + Cc_{j-1}}{ELp_j} = \frac{(CRP_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELp_j} \quad (37)$ <p>La pct. 141: formula (38) va avea următorul cuprins:</p>	<p>Cu privire la modificările pct. 138, 140, 141 și 142 din Metodologia tarifară, considerăm completarea formulei de calcul cu „venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate” nejustificată din următoarele considerente.</p> <p>Venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate, reprezintă activitate nereglementată, care nu include nici o categorie de cheltuieli sau venituri care ar putea avea tangență cu veniturile reglementate.</p> <p>Suplimentar, Vă informăm că, veniturile nereglementate din locațiune se determină de către întreprindere în baza Legii bugetului de stat, Anexa 9 „Determinarea cuantumului minim al chiriei bunurilor proprietate publică” și aceste venituri sunt coordonate cu fondatorul întreprinderii Agenția Proprietății Publice. Important de atras atenție că, în corespundere cu prevederile Anexei 9 la Legea bugetului, determinarea cuantumului minim al chiriei are loc cu aplicarea diversilor coeficienți, precum: coeficientul de amplasare a încăperii/suprafeței amenajate, coeficientul de amenajare tehnică, coeficientul de ramură privind utilizarea încăperii/suprafeței amenajate, coeficientul de piață, coeficientul de calcul, coeficienți care nu reprezintă cheltuieli și nu pot în nici un mod să se regăsească în evidența contabilă, respectiv nici incidental nu pot să se regăsească în activitatea reglementată.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. 2, sbp. 25) 27) 28) pct. 138, 140, 141, 142, SA “Termoelectrica”.</p>

		$TDF_j = \frac{VDF_j + Cc_{j-1}}{ELdf_j}$ $= \frac{(CDF_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELdf_j} \quad (38)$ <p>după formula (38) se completează cu cuvântul „unde:”;</p> <p>la formula (39) în definiția termenului PTj cuvintele „a pierderilor” se substituie cu cuvintele „ale pierderilor”.</p> <p>La pct. 142 formula (40) va avea următorul cuprins:</p> $TL_j = \frac{VL_j + Cc_{j-1}}{ELl_j}$ $= \frac{(CL_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELl_j} \quad (40)$	<p>Totodată, în corespundere cu prevederile Hotărârii ANRE nr. 157/2018 din 07.05.2018 cu privire la raportările titularilor de licențe din sectoarele electroenergetic și termoelectric, titularii de licență prezintă anual Formularul C1.1. „Situția privind mijloacele fixe și imobilizările necorporale”, în care conform Adnotării, mijloacele fixe aferente activității nereglementate și cele care nu se includ în calculele tarifelor conform Metodologiei tarifare, sunt reflectate separat. În acest sens, la examinarea bazei de calcul, pentru activele care sunt transmise în locațiune, cheltuielile de amortizare nici nu se includ în scopuri tarifare și sunt reflectate separat în evidența contabilă.</p> <p>Menționăm că, în corespundere cu prevederile pct. 42 subpct. 2) din Metodologia tarifară, în baza de calcul nu se includ mijloacele fixe transmise în leasing operațional.</p> <p>În acest sens, considerăm că diminuarea veniturilor reglementate din contul veniturilor nereglementate aferente acordării în locațiune a activelor este abuzivă.</p> <p>La pct. 138, 140, 141 și 142 după textul „Cc_{j-1} – componenta de corectare a venitului reglementat a titularului de licență, determinată pentru perioada precedentă de reglementare” se propune includerea următoarei propoziții: <i>„La ajustarea prețului și/sau tarifului reglementat, în cazul excedentului tarifar aferent perioadelor precedente de reglementare, valoarea componentei de corectare a venitului reglementat (excedent tarifar) inclusă în structura prețului și/sau tarifului nu va depăși valoarea rentabilității reglementate pentru anul „j”</i>”.</p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Includerea excedentului tarifar mai mare decât rentabilitatea reglementată reprezintă neacoperirea cheltuielilor strict necesare activității întreprinderii ceea ce va avea drept efect neonorarea obligațiilor financiare față de furnizorul de combustibil primar (gaze</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. 2, sbp. 25) 27) 28) pct. 138, 140, 141, 142, SA “Termoelectrica”.</p>
--	--	---	---	--

			<p>naturale, păcură, etc) și alți furnizori, diminuarea investițiilor efectuate, neachitarea plăților salariale, etc. Totodată, limitarea excedentului tarifar va permite acoperirea cheltuielilor strict necesare și efectuarea investițiilor obligatorii, care vor avea drept efect majorarea rentabilității reglementate ceea ce va permite diminuarea mai rapidă a excedentului tarifar aferent perioadelor precedente de reglementare.</p> <p>Cu privire la modificările la pct. 139 din Metodologia tarifară, solicităm menținerea prevederilor în redacția actuală.</p> <p>Argumente exhaustive cu privire la oportunitatea prezentării Programului de producere până la începutul anului de gestiune și elaborarea cererii de ajustare a prețurilor și tarifelor în baza Programului coordonat din timp cu ANRE, au fost expuse mai sus în prezentul aviz.</p> <p>De notat că, determinarea venitului reglementat, atât la etapa ajustării prețului/tarifului, cât și la etapa actualizării, fără Programul de producere nu este posibilă a priori.</p> <p>Reiterăm că, excluderea coordonării prealabile a Programului de producere va avea drept efect extinderea nejustificată a termenului de examinare a cererii titularului de licență privind ajustarea prețului/tarifului reglementat, ceea ce va crea cu certitudine majorarea devierilor tarifare (componentei de corectare a venitului reglementat).</p> <p>Cu privire la modificările la pct. 141 formula (39) din Metodologia tarifară. Denumirea indicată în Metodologia tarifară, corespunde 100% denumirii aprobate de către ANRE. Dacă sunt obiecții cu privire la denumirea Metodologiei indicate în explicații la formula (39), Agenția urmează să efectueze modificările de rigoare la actul normativ aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 742 din 18.12.2014 și ulterior în prevederile Metodologiei tarifare.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct. 2, sbp. 25) 27) 28) pct. 138, 140, 141, 142, SA “Termoelectrica”.</p>
--	--	--	--	--

<p>sbp.28), 29) pct. 141, 142</p>	<p>SA “Apă-Canal Chișinău”</p>	<p>La pct. 141: formula (38) va avea următorul cuprins:</p> $TDF_j = \frac{VDF_j + Cc_{j-1}}{ELdf_j}$ $= \frac{(CDF_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELdf_j} \quad (38)$ <p>după formula (38) se completează cu cuvântul „unde:”;</p> <p>la formula (39) în definiția termenului PTj cuvintele „a pierderilor” se substituie cu cuvintele „ale pierderilor”.</p> <p>La pct. 142 formula (40) va avea următorul cuprins:</p> $TL_j = \frac{VL_j + Cc_{j-1}}{ELL_j}$ $= \frac{(CL_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELL_j} \quad (40)$	<p>Se propune ca pct. 141 și 142 a Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, aprobată prin HCA al A.N.R.E. nr. 396/2019 din 01.11.2019, sintagma „dar nu mai mare decât nivelul efectiv înregistrat în anul „j”, să fie înlocuită cu sintagma „care reprezintă valoarea pierderilor normative din anul „j””.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>În conformitate cu cadrul normativ în vigoare art. 45 alin. (4) din Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării „Tarifele și componentele tarifelor pentru energia termică nu includ și nu iau în calcul pierderile supranormative de energie termică, precum și alte consumuri sau cheltuieli nejustificate”. Potrivit art. 45 alin. (7) din Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, pierderile de energie termică din rețeaua termică, incluse în tariful la energia termică, se determină în baza unei metodologii elaborate și aprobate de Agenție. În scopul stabilirii unei metode unice de determinare a pierderilor de energie termică și agent termic în rețelele aflate la balanța operatorilor care prestează servicii de alimentare centralizată cu energie termică, de către Agenție a fost elaborată <i>Metodologia de determinare a valorilor normative a pierderilor de energie termică, de agent termic și a valorilor indicilor normativi de funcționare a rețelelor termice cu apă, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 742 din 18.12.2014</i>. Pentru mai mulți titulari de licență nivelul pierderilor de energie termică determinat în conformitate cu prevederile Metodologiei nr. 742 din 18.12.2014 nu corespunde cu cel efectiv de aceea este imperios să se specifice că valoarea determinată nu poate fi mai mare decât cea efectiv înregistrată</p>
<p>pct.2, sbp.31) pct.145</p>	<p>SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23</p>	<p>Pct. 145 va avea următorul cuprins: „ 145. Agenția examinează materialele prezentate și aprobă prețurile și tarifele ajustate pentru anul „j””.</p>	<p>La pct. 145 prima propoziție se propune cu următorul conținut: „La ajustarea prețurilor și a tarifelor, componenta de corectare a venitului reglementat pentru anul j-1, este acceptată spre examinare doar după prezentarea de către titularii de licență a Raportului de activitate pentru anul „j-1”, în corespundere cu cerințele Agenției. Componenta de corectare a venitului reglementat</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Agenția a exclus din pct. 145 restricția privind acceptarea cererii de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate doar după prezentarea de către titularii de licență a Raportului de activitate pentru anul „j-1” și a simplificat procedura privind acceptarea</p>

			<p>pentru anul „j-1” se aprobă prin Hotărâre separată a Agenției”.</p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Determinarea și includerea componentei de corectare a venitului reglementat poate avea loc doar după prezentarea Raportului de activitate. Totodată, neprezentarea Raportului anual de activitate nu poate fi impediment pentru neexaminarea celorlalte componente al prețului/tarifului reglementat, mai ales în condițiile pct. 18 din Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate, conform căruia Agenția este în drept să examineze cererea doar în partea în care este argumentată. Suplimentar, aprobarea componentei de corectare a venitului reglementat prin Hotărârea ANRE va permite reflectarea justă a excedentului sau deficitului tarifar în evidența contabilă conform IFRS 14 Conturi de amânare aferente activităților reglementate.</p>	<p>cererilor titularilor de licență de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate.</p>
<p>pct.2, sbp.31) pct.145</p>	<p>SA “Termoelectrica” nr.79/1551 din 30.08.2023</p>	<p>Pct. 145 va avea următorul cuprins: „ 145. Agenția examinează materialele prezentate și aprobă prețurile și tarifele ajustate pentru anul „j” ”.</p>	<p>La punctul 145 prima propoziție se propune de a fi expusă în următoarea redacție: <i>La ajustarea prețurilor și a tarifelor, componenta de corectare a venitului reglementat pentru anul ”j-1” este acceptată spre examinare doar după prezentarea de către titularii de licență a Raportului de activitate pentru anul „j-1”, în corespundere cu cerințele Agenției. Componenta de corectare a venitului reglementat pentru anul ”j-1” se aprobă prin Hotărâre separată a Agenției”.</i></p> <p>Determinarea și includerea valorii finale a componentei de corectare a venitului reglementat poate avea loc doar după prezentarea Raportului anual de activitate care conține informația necesară pentru actualizare. Totodată, în condițiile unor fluctuații majore a prețurilor la resursele energetice primare (apă, energie electrică, reagenți chimici, etc.) și/sau a indicatorilor macroeconomici, neprezentarea Raportului anual de activitate nu ar trebui să constituie impediment pentru depunerea cererii de ajustare anuală, fapt ce poate conduce la</p>	<p>Nu se acceptă. Vezi comentariile de la pct.2, sbp.31) pct.145, SA „CET-Nord”.</p>

			tergiversarea ajustării anuale a prețului/tarifului și la acumularea datoriilor față de furnizori.	
pct.2, sbp.32) pct.146	SA "Termoelectrica" nr.79/1551 din 30.08.2023	Pct. 146 va avea următorul cuprins: „146. În cazul existenței unor factori obiectivi, care generează necesitatea majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul de licență sau Agenția va iniția procedura de ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate. În cazul modificării tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării prețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune”.	<p>La punctul 146 prima propoziție se propune în următoarea redacție: <i>”Ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor, este efectuată doar în condițiile modificării prețurilor/tarifelor la combustibilul achiziționat pentru utilizare în activitatea reglementată.”</i></p> <p>Propunerea este argumentată din cauza că în activitatea de producere titularul de licență poate utiliza și alt tip de combustibil decât gazele naturale.</p> <p>Referitor la modificările la pct. 146 din Metodologia tarifară considerăm modificările propuse distructive pentru activitățile reglementate a titularului de licență din următoarele considerente.</p> <p>Modificarea integrală a prevederilor pct. 146 și excluderea prevederilor pct. 146 din Metodologia tarifară în redacția actuală, conform căroră „ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor, este efectuată doar în condițiile modificării tarifelor la gazele naturale procurate. În acest caz, Agenția va determina prețurile și tarifele aferente activității reglementate, în baza componentelor incluse în tariful în vigoare. Aprobarea extraordinară se efectuează fără solicitarea întreprinderii”, permit diminuarea la minim a devierilor tarifare de la achiziția combustibilului primar pentru producerea energiei, cu condiția intervenirii prompte de către ANRE și efectuarea ajustării extraordinare. În acest sens, solicităm respectuos, menținerea prevederilor în vigoare, care va permite ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor la modificarea prețului de achiziție a gazelor naturale.</p> <p>Respectiv, menținerea prevederilor pct. 146 din Metodologia tarifară soluționează integral problema devierilor tarifare (componentei de corectare a venitului reglementat) aferente anului</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Titularii de licență trebuie să manifeste o monitorizare constantă a evoluției valorilor componente de corectare.</p> <p>Pentru a asigura evitarea acumulării devierilor tarifare Agenția a propus modificarea pct. 146 din metodologie, care prevede că în cazul apariției unor factori obiectivi, care generează necesitatea majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul de licență sau Agenția va iniția procedura de ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate.</p> <p>În condițiile variațiilor majore a prețului de procurare a gazelor naturale, cu un trend ascendent accentuat (situație atipică și fără precedent pe piața gazelor naturale), titularii de licență s-au confruntat cu un deficit de resurse financiare pentru achitarea plăților curente pentru gazele naturale consumate, fapt ce a pereclitat capacitatea de plată.</p> <p>Adoptarea modificărilor propuse de Agenție la pct. 146 va permite titularilor de licență, dar și regulatorului, intervenția promptă și ajustarea prețurilor reglementate la noile realități ale pieței.</p> <p>Prevederile actuale ale pct. 146 din Metodologia tarifară 396/2019 din 01.11.2019 nu au soluționat problema privind generarea devierilor tarifare aferente anului „j”.</p> <p>În condițiile majorării prețului reglementat al gazelor naturale pe parcursul anului de gestiune „j”, prețul mediu de procurare a gazelor inclus în tarif este inferior prețului reglementat și generează devieri financiare</p>

			<p>„j” și nu necesită a fi inclusă o componentă tarifară suplimentară, care nu oferă certitudine și transparență în procesul de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate.</p> <p>Excluderea prevederilor pct. 146 în redacția actuală va avea drept efect acutizarea situațiilor economice precare a întreprinderilor din sectorul termoelectric și lipsa mijloacelor financiare pentru achitarea consumului de gaze naturale.</p> <p>Suplimentar, menționăm că redacția propusă de ajustare a prețului și tarifului reglementat, doar în condițiile în care devierile vor constitui 5% va conduce la imposibilitatea acoperirii costurilor operaționale ale titularului de licență și va conduce la acumularea datoriilor. Menționăm că la moment valoarea cheltuielilor de bază și impozitele aferente (materiale, servicii prestate de terți, retribuirea muncii, plata regulatorie, impozitele obligatorii de stat etc.) constituie cca 8% din totalul veniturilor reglementate. Respectiv, conform proiectului propus, tariful/prețul reglementat al întreprinderii nu trebuie ajustat până aceasta va fi în incapacitate de plată de ași onora toate plățile integral, cu excepția costurilor de achiziție a combustibilului necesar pentru producerea energiei, consumul apei, energiei electrice.</p> <p>Astfel, în scopul asigurării cheltuielilor strict necesare pentru activitățile reglementate, în cazul în care ANRE va decide totuși modificarea punctului 146 din Metodologia tarifară, S.A., „TERMOELECTRICA” propune ca rata de „5%” indicată în Proiect să fie substituită cu sintagma „valoarea anuală a rentabilității reglementate”.</p> <p>La stabilirea unui astfel de prag, este necesar de luat în considerare că, titularii de licență din sectorul termoelectric produc energie în regim de cogenerare, respectiv, este necesară monitorizarea atât a venitului reglementat aferent producerii energiei electrice, cât și venitului reglementat</p>	<p>negative cu toate repercursiunile ulterioare pentru unitățile termoelectrice și pentru consumatori. Și invers, când are loc diminuarea prețului reglementat al gazelor naturale, prețul mediu de procurare a gazelor inclus în tarif este superior prețului reglementat și generează devieri financiare pozitive pentru unitățile termoelectrice.</p> <p>Dacă la o anumită etapă intermediară pe parcursul anului are loc majorarea prețului reglementat al gazelor naturale, acceptarea de către regulator a prețului reglementat majorat al gazelor naturale pentru întregul volum de gaze naturale planificat în Programului de producere aferent anului „j”, oricum generează devieri financiare pozitive pentru întreprinderile din sectorul termoelectric.</p> <p>Și invers, dacă la o anumită etapă intermediară pe parcursul anului are loc diminuarea prețului reglementat al gazelor naturale, acceptarea de către regulator a prețului reglementat diminuat al gazelor naturale pentru întregul volum de gaze naturale planificat în Programului de producere aferent anului „j”, generează devieri financiare negative pentru întreprinderi.</p>
--	--	--	---	---

			<p>aferent energiei termice. De notat că, au existat situații în anii precedenți, în care venitul reglementat aferent unei activități urma să fie ajustat din considerentele „respectării” condițiilor Metodologiei tarifare, iar conform venitul reglementat aferent celeilalte activități, acesta urma a fi menținut la același nivel. Pentru astfel de situații, proiectul Metodologiei tarifare nu stabilește care vor fi reglementările.</p> <p>Legile sectoriale nu prevăd stabilirea plafonului de ajustare a prețurilor și tarifelor pentru producerea energiei electrice, producerea, distribuția și furnizarea energiei termice. Or, Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică stabilește „modul de actualizare a tarifelor în decursul anului, doar în cazul că devierile vor fi mai mari de 5% din costul anual de distribuție și furnizare a energiei electrice stabilit în tarife”, dar nu pentru producerea energiei electrice în regim de cogenerare.</p> <p>Cu referire la textul „În cazul modificării tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării prețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune”, considerăm că, prioritară este păstrarea prevederilor aferente pct. 146 privind ajustarea extraordinară în condițiile modificării prețului de achiziție a combustibilului, fără a include componente necunoscute precum „componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune”, care nu pot fi determinate cu exactitate până la finalizarea anului de gestiune și care vor deveni un mecanism imprevizibil de manevrare nu doar în stabilirea nivelului prețurilor și tarifelor, dar și în determinarea condiției, dacă cererea titularului de licență privind ajustarea prețului/tarifului reglementat va fi examinată de către ANRE sau va</p>	
--	--	--	---	--

			<p>fi respinsă.</p> <p>Repetat, menționăm că, la ajustarea prețurilor, toate componentele sunt planificate, ceea ce nu permite cu exactitate stabilirea valorii finale a componentei de corectare a venitului reglementat. Or, componenta de corectare a venitului reglementat trebuie să rămână o componentă stabilită cu exactitate după încheierea anului de reglementare, determinată reieșind din parametrii efectivi. În caz contrar, această componentă a prețului reglementat va deveni un instrument de manevrare a prețurilor reglementate stabilite de către ANRE. Componenta de corectare a venitului reglementat este determinată nu doar în baza valorilor de achiziție a gazelor naturale, dar și în baza altor cheltuieli reglementate, cât și profitului reglementat. În condițiile în care volumele livrate sunt planificate, repartizarea celorlalte cheltuieli, cât și a profitului, până la încheierea perioadei de gestiune va aduce la amplificarea devierilor tarifare determinate pentru tot anul de gestiune, ceea ce nu poate fi considerat un factor pozitiv în reglementare. Or, în scopul asigurării eficiente a activității reglementate, devierile tarifare urmează a fi cât mai aproape de valoarea „zero” pentru a exclude influența acestora în perioadele ulterioare de reglementare și pentru asigurarea titularilor de licență cu capacitatea de ași onora toate obligațiile curente față de furnizori.</p>	
pct.2, sbp.32) pct.146	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	Pct. 146 va avea următorul cuprins: „146. În cazul existenței unor factori obiectivi, care generează necesitatea majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul de licență sau Agenție va iniția procedura de ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate. În cazul modificării	<p>Cu privire la modificările la pct. 146 din Metodologia tarifară considerăm modificările propuse distructive pentru activitatea titularului de licență din următoarele considerente.</p> <p>Prevederile pct. 146 din Metodologia tarifară în redacția actuală, conform cărora „<i>ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor, este efectuată doar în condițiile modificării tarifelor la gazele naturale procurate. În acest caz, Agenția va determina prețurile și tarifele aferente activității reglementate, în baza componentelor incluse în</i></p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct.2, sbp.32) pct.146, SA „Termoelectrica”.</p>

		<p>tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării prețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune”.</p>	<p><i>tariful în vigoare. Aprobarea extraordinară se efectuează fără solicitarea întreprinderii”</i>, permit diminuarea la minim a devierilor tarifare de la achiziția combustibilului primar pentru producerea energiei, cu condiția respectării de către ANRE a prevederilor cadrului normativ. În acest sens, solicităm, menținerea prevederilor în vigoare, care va permite ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor la modificarea prețului de achiziție a gazelor naturale.</p> <p>Respectiv, menținerea prevederile pct. 146 din Metodologia tarifară soluționează integral problema devierilor tarifare (componentei de corectare a venitului reglementat) aferente anului „j” și nu necesită a fi inclusă o componentă tarifară suplimentară, care nu oferă certitudine și transparență în procesul de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate.</p> <p>Totodată, reiterăm că, excluderea prevederilor pct. 146 va avea drept efect acutizarea situațiilor economice precare a întreprinderilor din sectorul termoelectric.</p> <p>Suplimentar, autorii nu au luat în considerare că valoarea totală a cheltuielilor aferente serviciilor prestate de terți, cheltuielilor materiale, cheltuielilor aferente retribuirii muncii, cheltuielile administrative și alte cheltuieli aferente activității operaționale, dintre care și plățile regulatorii către ANRE, reprezintă 7% din venitul total reglementat al întreprinderii. Respectiv, în opinia ANRE, tariful/prețul reglementat al întreprinderii nu trebuie ajustat până aceasta va fi în incapacitate de plată de ași onora toate plățile integral, cu excepția costurilor de achiziție a combustibilului necesar pentru producerea energiei.</p> <p>Astfel, dat fiind prevederile cadrului normativ superior și prevederile Acordurilor internaționale, care au fost aduse de nenumărate ori la cunoștința ANRE, în scopul asigurării cheltuielilor strict necesare pentru activitățile reglementate, S.A., „CET-Nord” propune ca valoarea de „5%” indicată în Proiect să fie substituită cu sintagma „valoarea anuală a rentabilității reglementate”.</p>	
--	--	---	---	--

			<p>La stabilirea unui astfel de prag, este necesar de luat în considerare că, titularii din sectorul termoelectric produc energie în regim de cogenerare, respectiv, este necesară monitorizarea atât a venitului reglementat aferent producerii energiei electrice, cât și venitului reglementat aferent energiei termice. De notat că, au existat situații în anii precedenți, în care venitul reglementat aferent unei activități urma să fie ajustat din considerentele „respectării” condițiilor Metodologiei tarifare, iar conform venitului reglementat aferent celeilalte activități, acesta urma a fi menținut la același nivel. Pentru astfel de situații, proiectul Metodologiei tarifare nu stabilește care vor fi reglementările.</p> <p>De notat că, Legile sectoriale nu prevăd stabilirea plafonului de ajustare a prețurilor și tarifelor pentru producerea energiei electrice, producerea, distribuția și furnizarea energiei termice. Or, Legea nr. 107/2016 stabilește „modul de actualizare a tarifelor în decursul anului, doar în cazul că devierile vor fi mai mari de 5% din costul anual de distribuție și furnizare a energiei electrice stabilit în tarife”, dar nu pentru producerea energiei electrice în regim de cogenerare.</p> <p>Cu referire la textul „<i>În cazul modificării tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării prețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune</i>”, considerăm că, prioritară este păstrarea prevederilor aferente pct. 146 privind ajustarea extraordinară în condițiile modificării prețului de achiziție a combustibilului, fără a include componente necunoscute precum „<i>componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune</i>”, care nu pot fi determinate cu exactitate până la finalizarea anului de gestiune și care vor</p>	
--	--	--	--	--

			<p>deveni un mecanism de manipulare nu doar în stabilirea nivelului prețurilor și tarifelor, dar și la acceptarea sau respingerea cererii titularului de licență privind ajustarea prețului/tarifului reglementat.</p> <p>Reiterăm că, la ajustarea prețurilor, toate componentele sunt planificate, ceea ce nu permite cu exactitate stabilirea valorii finale a componentei de corectare a venitului reglementat. Or, componenta de corectare a venitului reglementat trebuie să rămână o componentă stabilită cu exactitate după încheierea anului de reglementare, determinată reieșind din parametrii efectivi. În caz contrar, această componentă a prețului reglementat va deveni un instrument de manevrare a prețurilor reglementate stabilite de către ANRE. Reiterăm că, componenta de corectare a venitului reglementat este determinată nu doar în baza valorilor de achiziție a gazelor naturale, dar și în baza altor cheltuieli reglementate, cât și profitului reglementat. În condițiile în care volumele furnizate sunt planificate, repartizarea celorlalte cheltuieli, cât și a profitului, până la încheierea perioadei de gestiune va aduce la amplificarea devierilor tarifare determinate pentru tot anul de gestiune, ceea ce nu poate fi considerat un factor pozitiv în reglementare. Or, în scopul asigurării eficiente a activității reglementate, devierile tarifare urmează a fi cât mai aproape de valoarea „zero” pentru a exclude influența acestora în perioadele ulterioare de reglementare și pentru asigurarea titularilor de licență cu capacitatea de ași onora toate obligațiile curente față de furnizorii de mărfuri și servicii în perioadele care urmează.</p> <p>La pct. 146 prima propoziție se propune cu următorul conținut: <i>„Ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor, este efectuată doar în condițiile modificării prețurilor/tarifelor la combustibilul achiziționat pentru utilizare în activitatea reglementată”.</i></p> <p>Argumentele S.A. „CET-Nord”: Propunerea este argumentată din considerentele că în</p>	
--	--	--	--	--

			activitatea de producere poate fi utilizat și alt tip de combustibil decât gazele naturale.	
sbp.32) pct.146	Ministerul Energiei nr. 07-1230 din 25.08.2023	Pct. 146 va avea următorul cuprins: <i>146. În cazul existenței unor factori obiectivi, care generează necesitatea majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul de licență sau Agenție va iniția procedura de ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate. În cazul modificării tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării rețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune”.</i>	În redacția propusă a pct. 146 de substituit cuvântul „existenței” cu cuvântul „apariției”, iar cuvântul „Agenție” cu cuvântul „Agenția”.	Se acceptă.
pct.147	SA “CET-Nord”	La pct. 147 se propune completarea cu textul: „ori de la o altă dată indicată în textul hotărârii”. Argumentele S.A. „CET-Nord”: Intrarea în vigoare a Hotărârilor ANRE privind prețurile și tarifele reglementate nu trebuie să fie influențată de procedură de publicare. În scopul diminuării devierilor tarifare, aplicarea Hotărârii trebuie să fie posibilă în dependență de situație și la decizia ANRE.		Se acceptă parțial. Pct. 147 se propune în următoarea redacție: <i>“147. Prețurile și tarifele aprobate intră în vigoare odată cu publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, sau la data indicată în textul actului, care nu poate fi anterioară datei publicării.”</i>
pct.147	SA “Termoelectrica” nr.79/1551	Punctul 147 se propune de a fi completat în final cu următorul text: <i>”ori de la altă dată indicată în textul hotărârii”</i> . Intrarea în vigoare a Hotărârilor ANRE privind prețurile și tarifele		Se acceptă parțial.

	din 30.08.2023	<p>reglementate poate avea loc din momentul aprobării sau altă dată, la decizia Consiliului ANRE în scopul diminuării formării devierilor și nu ar trebui să fie influențată sau tergiversată de procedura de publicare în Monitorul Oficial.</p> <p>Reieșind din cele menționate, Proiectul de modificare a Metodologiei tarifare propus și plasat pe site de către ANRE, va conduce la agravarea situației economico-financiare a întreprinderilor termoelectrice, deoarece conform Proiectului propus ANRE exclude prevederile actuale a punctului 146 privind ajustarea extraordinară a prețului și tarifului, în cazurile modificării prețului de achiziție a gazelor naturale și include plafonul de 5% de modificare a venitului reglementat, condiție obligatorie pentru a fi respectată de către titularul de licență, pentru ca Agenția să accepte cererea de ajustare.</p> <p>Suplimentar, revizuirea Programului de producere, la fiecare procedură de depunere a cererii de ajustare a prețului/tarifului reglementat, la fel va avea drept consecință tergiversarea și extinderea termenului de ajustare prin stabilirea unor proceduri suplimentare inutile, dar nu „intervenția promptă” a instituției de reglementare.</p> <p>Astfel, modificările propuse în proiectul plasat vor avea drept efect: extinderea termenului de examinare a cererii de ajustare a prețului/tarifului reglementat, ceea ce va conduce la majorarea devierilor financiare; crearea unor noi impedimente de acceptare a cererii de ajustare prin plafonarea de 5%, ceea ce va crea deficit de mijloace financiare pentru acoperirea cheltuielilor strict necesare inclusiv consumul gazelor naturale; diminuarea veniturilor reglementate în valoarea veniturilor nereglementate obținute din leasingul operațional (locațiunea bunurilor), ceea ce va diminua nejustificat veniturile întreprinderii cu valoarea exclusă de către ANRE și neacoperirea cheltuielilor aferente locațiunii; stabilirea unei proceduri foarte generale de determinare a amortizării în scopuri tarifare, ceea ce va exclude posibilitatea respectării propriilor Hotărâri ale ANRE și monitorizarea amortizării fiecărui mijloc fix și imobilizare necorporală în scopuri tarifare.</p>		Vezi comentariile de la pct. 147, SA “CET-Nord”.
sbp.33) pct.151	SA “CET-Nord” nr.310-08/1460 din 25.08.23	Pct. 151 se abrogă	<p>Cu privire la excluderea pct. 151 din Metodologia tarifară considerăm necesară menținerea prevederilor în redacția actuală.</p> <p>Pct. 151 prevede procedura de actualizare a prețurilor și tarifelor, în special determinarea cheltuielilor aferente procurării resurselor energetice primare, livrărilor utile.</p> <p>Totodată, pentru fiecare categorie de cheltuieli este indicată procedura de actualizare care este aplicată: directă sau prin aplicarea indicilor de actualizare. Respectiv, aceste prevederi clarifică modalitatea de determinare a cheltuielilor actualizate în scopuri tarifare. Or, procedurile de actualizare și de ajustare fiind proceduri distincte, la excluderea prevederilor pct. 151, alte prevederi care să stabilească succint modalitatea de determinare a componentelor tarifare pentru</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Mecanismul de actualizare anuală al venitului reglementat pentru anul „j-1” este reflectat exhaustiv în conținutul metodologiei tarifare. Nu se impune repetarea anumitor reguli, imlementarea cărora se regăsește în textul metodologiei.</p>

			determinarea componentei de corectare a venitului reglementat nu sunt stabilite.	
pct.2, sbp.33) pct.151	SA "Termoelectrica" nr.79/1551 din 30.08.2023	Pct. 151 se abrogă	<p>Referitor la excluderea pct. 151 din Metodologia tarifară considerăm necesară menținerea prevederilor în redacția actuală. Punctul 151 prevede modalitatea de actualizare a prețurilor și tarifelor pentru anul j-1", în special determinarea cheltuielilor aferente procurării resurselor energetice primare, livrărilor utile, etc., iar excluderea descrierii în Metodologie a modului de actualizare a prețurilor și tarifelor va conduce la imposibilitatea determinării de către titularii de licență a componentei de corectare a venitului reglementat (a devierilor financiare).</p> <p>Respectiv, aceste prevederi clarifică modalitatea de determinare a cheltuielilor actualizate în scopuri tarifare. Or, procedurile de actualizare și de ajustare fiind două proceduri distincte, prin excluderea prevederilor pct. 151, alte prevederi care să stabilească succint modalitatea de determinare a componentelor tarifare pentru determinarea componentei de corectare a venitului reglementat nu sunt stabilite.</p> <p>Suplimentar, menționăm că, drept răspuns la scrisoarea nr. 04-04/1411 din 05.04.2023 privind inițierea, de către ANRE, a procedurii de elaborare a proiectului Hotărârii de modificare a Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice nr. 396/2019 (în continuare Metodologia tarifară nr. 396/2019), care are drept scop optimizarea principiilor și metodelor de reglementare a activității pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, prin scrisoarea nr. 79/216dt din 21.04.2023 "TERMOELECTRICA" S.A., a remis propuneri cu privire la elaborarea proiectului de modificare,</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la sbp.33) pct.151, SA "CET-Nord"</p>

			care însă nu se regăsesc în proiectul elaborat de către ANRE	
	SA "CET-Nord"	<p>Astfel, propunerile incluse în Proiectul de modificare contravin obiectivelor stabilite în Nota informativă la Proiect prin care ANRE a indicat că: „<i>Reieșind din realitățile dure caracteristice sezonului de încălzire 2022-2023, majorarea semnificativă, în ritmuri accelerate, a prețurilor de procurare a resurselor energetice primare a determinat creșterea accentuată a cheltuielilor curente privind procurarea gazelor naturale și a energiei electrice consumate în activitatea de producere a energiei de unitățile termoelectrice și nerecuperarea periodică, pe parcursul anului de gestiune, a cheltuielilor respective. Acest aspect a determinat înregistrarea de către titularii de licență a pierderilor financiare, diminuarea capacității de onorare a plăților curente și acumularea datoriilor curente comerciale, în special, către furnizorul de gaze naturale. În contextul dat, se impun anumite prevederi metodologice care ar permite intervenția promptă a reglementatorului și stabilirea prețurilor și tarifelor reglementate care să acopere costurile minime, reale și necesare entității termoelectrice în desfășurarea activității reglementate</i>”.</p> <p>Or, contrar celor declarate, conform modificărilor din Proiect, ANRE exclude pct. 146 din Metodologia tarifară, care permite în prezent ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor în cazurile modificării prețului de achiziție a gazelor naturale și include plafonul de 5% de modificare a venitului reglementat, condiție obligatorie pentru a fi respectată de către titularul de licență, pentru ca Agenția să accepte cererea de ajustare.</p> <p>Suplimentar, revizuirea Programului de producere, la fiecare procedură de depunere a cererii de ajustare a prețului/tarifului reglementat, la fel va avea drept consecință extinderea termenului de ajustare prin stabilirea unor proceduri suplimentare ineficiente, dar nu „intervenția promptă” a instituției de reglementare.</p> <p>În această ordine de idei, modificările propuse vor avea drept efect: extinderea termenului de examinare a cererii de ajustare a prețului/tarifului reglementat, ceea ce va conduce la majorarea devierilor tarifare; crearea unor noi impedimente de acceptare a cererii de ajustare prin plafonarea de 5%, ceea ce va crea deficit de mijloace financiare necesare pentru acoperirea cheltuielilor strict necesare; diminuarea veniturilor reglementate în valoarea veniturilor nereglementate obținute din leasingul operațional, ceea ce va diminua nejustificat veniturile întreprinderii în valoarea exclusă de către ANRE; stabilirea unei proceduri foarte generale de determinare a amortizării în scopuri tarifare, ceea ce va exclude posibilitatea informării APP, Ministerelor, organelor de control cu privire la gradul de recuperare a mijloacelor fixe în scopuri tarifare, inclusiv celor aferente Acordurilor internaționale, etc.</p> <p>Astfel, ținând cont de faptul că propunerile S.A.„CET-Nord”, formulate prin scrisoarea nr. 310-08/0579 din 19.04.2023, nu au fost luate în considerare la elaborarea proiectului de modificare a Metodologiei, iar argumentele ANRE în acest sens nu sunt cunoscute, reiterăm solicitarea de examinare a propunerilor și obiectivelor formulate prin prezenta scrisoare,</p>	<p>Opinia titularului de licență cu privire la consecințele negative ale modificărilor propuse de Agenție în proiectul de modificare a Metodologiei tarifare nr. 396 din 01.11.2019 au caracter subiectiv și premeditat.</p> <p>Demararea procedurii de modificare a metodologiei tarifare a fost precedată de impactul negativ al evenimentelor din anul 2022 asupra viabilității economico-financiare a întreprinderilor din sectorul termoelectric. În condițiile variațiilor majore a prețului de procurare a gazelor naturale, cu un trend ascendent (situație atipică și fără precedent pe piața gazelor naturale), titularii de licență s-au confruntat cu un deficit de resurse financiare pentru achitarea procurărilor de gaze naturale.</p> <p>Obiectivul urmărit de reglementator la demararea procedurii publice privind modificarea metodologiei tarifare a fost preluarea propunerilor constructive de la titularii de licențe pentru a optimiza conținutul metodologic și a evita apariția consecințelor negative similare evenimentelor atipice anului 2022.</p> <p>Cu regret, propunerile s-au axat în mare parte pe menținerea redacției actuale restrictive a metodologiei tarifare și includerea unor prevederi noi, care ar fortifica și mai mult poziția monopolistă a întreprinderilor din sectorul termoelectric și neglijarea completamente a intereselor legale ale consumatorilor.</p> <p>Agenția, prin modificările propuse la metodologia tarifară, a urmărit obiectivul ajustării redacției actuale în scopul evitării acumulării devierilor financiare, stabilirea prețurilor și tarifelor reglementate care să acopere costurile minime, reale și necesare</p>	

		reflectarea integrală a acestora (fără redactări sau omisiuni) în Sinteza la proiectul Hotărârii ANRE și organizarea ședințelor comune de lucru cu reprezentanții fondatorului APP și Ministerului Energiei în calitate de responsabil pentru implementarea Acordului de împrumut ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 99/2022.	entităților termoelectrice în desfășurarea activității reglementate, promovarea activă a politicilor investiționale în sector, și nu în ultimul rând, protecția intereselor legale ale consumatorilor.
	Ministerul Energiei nr. 07-1230 din 25.08.2023	<p>Subsecvent, considerăm oportun efectuarea unei analize suplimentare aferent nivelului de rentabilitate reglementată în sectorul termoelectric, comparativ cu alte sectoare reglementate, în contextul în care sectorul termoelectric din Republica Moldova se confruntă actualmente cu provocări financiare semnificative, în special în perioada rece a anului.</p> <p>Rentabilitatea reglementată în acest sector este influențată de factori precum costurile ridicate ale resurselor energetice primare, tehnologiile de producere a energiei termice mai vechi, respectiv, costuri mari pentru reparație și mentenanța utilajului, precum și reglementările stricte referitoare la tarifele aprobate, ceea ce denotă complexitatea înaltă a domeniului termoelectric și urmează a fi reflectat prin prisma valorii rentabilității reglementate a întreprinderilor din acest sector.</p> <p>De asemenea, considerăm oportun evaluarea situației respective, comparativ cu alte țări în ceea ce privește nivelul de rentabilitate reglementată în sectorul termoelectric, precum și examinarea posibilității preluării experienței acestora în soluționarea problematicii respective. Propunerea respectivă derivă din faptul că diferite țări pot avea modele diferite de reglementare și structuri de piață, ceea ce poate soluționa modul în care companiile din acest sector își pot asigura buna funcționare, precum și asigurarea continuității furnizării serviciilor de importanță socială majoră. Totodată, menționăm că, promovarea sistemelor de alimentare centralizate cu energie termică și a cogenerării, vine să susțină politica statului de a atinge obiectivele asumate în domeniul eficienței energetice, energiei regenerabile și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Nivelul de rentabilitate este propus pentru a fi determinat prin metoda costului mediu ponderat al capitalului și aplicat la valoarea netă a tuturor mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale reglementate deținute în cadrul întreprinderii, inclusiv a investițiilor relaizate și acceptate de ANRE în scopuri tarifare.</p> <p>Agenția a modificat substanțial abordarea privind rentabilitatea în sectorul termoelectric pentru a permite unităților termoelectrice canalizarea resurselor financiare în scopul dezvoltării, re tehnologizării și modernizării întreprinderii.</p>
Cap. III secț. 1	ÎM RCT Comrat nr. 28 din 19.04.2023	<u>A determina cheltuielile privind retribuirea muncii de la numărul de personal conform tabelului de personal al întreprinderii.</u>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Cheltuielile aferente retribuirii muncii se determină conform Secțiunii 3, pct. 47-51.</p> <p>La actualizarea anuală a cheltuielilor aferente retribuirii muncii se aplică indicele prețurilor de consum/coeficientul creșterii medii anuale a salariului minim, care implică și evoluțiile din cadrul economiei naționale.</p> <p>La stabilirea cheltuielilor de bază Agenția se ghidează de prevederile pct. 48 și respectarea principiului cheltuielilor minime strict</p>

			<p>necesare prevăzut în metodologia tarifară și legile sectoriale.</p> <p>Propunerea privind determinarea cheltuielilor aferente retribuirii muncii conform <i>"Tabelului funcțiilor/statelor de personal"</i>, nu poate fi acceptată.</p> <p><i>"Tabelului funcțiilor/statelor de personal"</i> nu reflectă numărul de personal efectiv angajat la o anumită perioadă de timp, și nici numărul mediu scriptic al personalului.</p> <p>Abordarea propusă de titularul de licență prevede acceptarea în scopuri tarifare, inclusiv a funcțiilor vacante, ca parte componentă a statelor de funcții, ce va antrena majorarea nejustificată a cheltuielilor de retribuire a muncii în scopuri tarifare, iar consumatorul va achita anumite cheltuieli care efectiv nu sunt înregistrate.</p> <p>Funcțiile vacante pot fi existente în cadrul entității o perioadă de timp nedeterminată, pot fi reduse/majorate chiar și de câteva ori pe an, inclusiv în corespundere cu politicile implementate privind cantitatea și calitatea resurselor umane, și nu semnifică faptul că statele de personal vor fi completate integral și sunt corelate direct cu volumul de activitate a întreprinderii.</p>
	<p>Întreprinderea Municipală „Servicii Comunal-Locative” Orhei nr. 2/0-776 din 30.08.2023</p>	<p>Î.M „Servicii Comunal-Locative” Orhei, propune de a include un punct în care expres să prevadă că, la determinarea cheltuielilor aferente procurării resurselor energetice primare, materialelor, serviciilor prestate de terți, retribuirii muncii, să fie aplicate prețurile de piață în vigoare, la momentul furnizării energiei termice. Ținând cont, de fluctuația prețurilor, în ultima perioadă, solicităm ca tarifele să fie ajustate în dependență de modificarea acestora.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Agenția, prin modificările propuse la metodologia tarifară, a urmărit obiectivul ajustării redacției actuale în scopul evitării acumulării devierilor financiare, stabilirea prețurilor și tarifelor reglementate care să acopere costurile minime, reale și necesare entităților termoenergetice în desfășurarea activității reglementate și promovarea activă a politicilor investiționale în sector.</p> <p>Cheltuielile materiale, a serviciilor prestate de terți, cheltuielile de retribuire a muncii sunt aprobate de Agenție în componența cheltuielilor de bază reglementate pe un</p>

			termen de 5 ani și se indexează anual în conformitate cu prevederile metodologiei tarifare. Respectiv, acoperirea cheltuielilor curente majorate ca urmare a deprecierei monedei naționale, sunt acoperite prin procedeul de indexare a cheltuielilor de bază reglementate.
	ÎM “Servicii Comunale Glodeni”	Reflectarea în Metodologie a cazurilor când întreprinderile efectuează servicii de producere și suportă cheltuieli pentru reparația rețelelor termice, procurarea utilajului și e.t.r., dar din diferite motive care nu depind de întreprindere, mijloacele fixe nu sunt transmise în gestiune întreprinderi.	Nu se acceptă. În structura tarifului reglementat se includ cheltuielile de amortizare a lucrărilor cu caracter investițional conform prevederilor Capitolului III, Secțiunea 2 și Capitolului IV. Nu pot fi admise în scopuri tarifare reparații, procurări de utilaje, echipamente, etc., care nu se regăsesc în gestiunea unității termoelectrice și/sau nu sunt înregistrate în structura Bilanțului contabil a întreprinderii.
	SA “ Comgaz-Plus” Ungheni nr. 91 din 29.08.2023	Lipsa de propuneri și obiecții	Se acceptă
	Centrul Național Anticorupție nr. 06/2/13463 din 28.08.2023	Prevederile proiectului, nu promovează interesele private ce contravin interesului public general (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr. 82 din 25 mai 2017).	Se acceptă
pct.1	Ministerul Justiției nr.04/02-8195 din 14.09.23	Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 396/2019 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 360-366, art. 2028), înregistrat la Ministerul Justiției cu nr. 1505 din 22 noiembrie 2019, se modifică după cum urmează:	La pct. 1, după textul „nr. 396/2019” se va completa cu denumirea Hotărârii – „cu privire la aprobarea Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice”.
<i>sbp.1)</i>	Ministerul Justiției	Titlul Hotărârii va avea următorul conținut: „HOTĂRÂRE cu privire la aprobarea Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate de producere a energiei	La sbp. 1), în dispoziție, textul „Titlul Hotărârii va avea următorul conținut:” se va substitui cu textul „Denumirea va avea următorul cuprins:” (observație valabilă și pentru pct. 2 sbp. 1)), iar în

		electrice de către centralele de termoficare urbane și tarifelor pentru producerea distribuția și furnizarea energiei termice”.	denumire cuvântul „HOTĂRÎRE” se va exclude ca fiind excedent în cazul dat.	
sbp.2)	Ministerul Justiției	Pct. 1 va avea următorul cuprins: „Se aprobă Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate de producere a energiei electrice de către centralele de termoficare urbane și tarifelor pentru producerea distribuția și furnizarea energiei termice (se anexează).”	La sbp. 2) între semnele citării se va indica inclusiv numărul punctului expus în redacție nouă. Concomitent, semnalăm că pct. 1 și 2 urmează a fi unificate și expuse într-un singur punct, structurat în subpuncte, ce vizează modificările efectuate în textul hotărârii, respectiv, în textul metodologiei.	Nu se acceptă pentru a nu crea confuzie
sbp.5)	Ministerul Justiției	noțiunea: „prețurile pentru energia electrică și termică produsă de centralele electrice de termoficare” se substituie cu noțiunea „prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare” care va avea următorul cuprins	La pct. 2: la sbp. 5), amendamentul ce vizează substituirea noțiunii „prețurile pentru energia electrică și termică produsă de centralele electrice de termoficare”, cuvintele „care va avea” se vor substitui cu prepoziția „cu”;	Se acceptă
sbp.6)	Ministerul Justiției	La pct. 10 în propoziția a treia: cuvintele „cheltuielile alocate acestora” se substituie cu cuvintele „veniturile de la prestarea serviciilor respective”; cuvântul „costului” se substituie cu cuvântul „venitului”.	la sbp. 6), pentru un spor de precizie, se va menționa că modificările propuse se operează în propoziția a treia din pct. 10.	Se acceptă parțial La sbp. 6) în proiectul de Hotărâre va avea următorul cuprins: „La pct. 10 în propoziția a treia: (...)” în continuare conform textului.
sbp.9)	Ministerul Justiției	La pct. 38: sbp. 1) va avea următorul cuprins: „1) baza de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (BC0) (în continuare baza de calcul) care reprezintă valoarea netă a activelor la începutul primului an de aplicare a Metodologiei cu excepția activelor date în exploatare în anul premergător primului an de aplicare a Metodologiei. Baza de calcul necesară pentru determinarea amortizării în scopuri tarifare este determinată în baza costului istoric al mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale și se aprobă de Agenție pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei.”; sbp. 2) va avea următorul cuprins:	la sbp. 9), se va ține cont că se expun consecutiv sbp. 1) și 2) din pct. 38, astfel, în dispoziția de modificare se va indica: „sbp. 1) și 2) vor avea următorul cuprins:”, urmată de redarea acestora (observație valabilă inclusiv pentru sbp. 10)-12), 24), 31) și 32));	Se acceptă În proiectul de hotărâre la sbp. 9) se va indica: „sbp. 1) și 2) vor avea următorul cuprins:” urmată de redarea acestora.

		<p>„2) durata de utilizare aplicată la determinarea amortizării în scopuri tarifare se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale (în continuare Catalog), aplicabil la momentul dării în exploatare a activului și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog.”;</p> <p>sbp. 3) se exclud cuvintele „pe fiecare obiect de inventar”.</p>		
sbp.21)	Ministerul Justiției	<p>La pct. 123 după prima propoziție, se completează cu o propoziție nouă cu următorul cuprins: „Pentru investițiile care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate, valoarea și amortizarea acestora se alocă între activitățile reglementate proporțional valorilor nete a activelor repartizabile aferente acestor activități stabilite la determinarea bazei de calcul.”</p>	la sbp. 21), în dispoziție, se va exclude cuvântul „nouă”;	Se acceptă
sbp.23)		<p>La pct. 136: sbp. 1), 2) și 7) se exclud. sbp 2) cuvintele „reflectate la ieșiri în evidența contabilă” se substituie cu cuvântul „derecunoscute”.</p>	la sbp. 23), atenționăm că în dispoziția de modificare a sbp. 1), 2) și 7) din pct. 136, cuvintele „se exclud” se vor substitui cu cuvintele „se abrogă”. În context, se va ține cont că, sintagma „se exclud” se utilizează doar în cazul excluderii unor cuvinte, sintagme, propoziții, iar pentru exprimarea normativă a intenției de scoatere din vigoare a unor prevederi se utilizează cuvintele „se abrogă”. Totodată, prevederea privind abrogarea respectivelor subpuncte urmează a fi expusă separat pentru fiecare element structural, deoarece acestea nu vizează subpuncte enumerate succesiv. De asemenea, nu este clar raționamentul operării modificărilor în sbp. 2), în măsura în care acesta se propune a fi abrogat.	Se acceptă
<p>Propuneri suplimentare la proiectul privind modificarea Hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 396/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice în urma ședinței de lucru cu părțile interesate din data de 26.09.2023.</p>				
pct.2, sbp.5) pct.8	SA “CET-Nord” nr. 310-08/1628 din 02.10.2023	la noțiunea „livrări utile” după textul „5 ani” se completează cu textul „livrările utile de la începutul anului „j”	Referitor la completarea noțiunii „livrări utile” cu textul „livrările utile de la începutul anului „j” până la momentul ajustării, precum și	Nu se acceptă. Vezi comentariile de la SA “Termoelectrica” pct.2, sbp.5) pct.8.

		<p>până la momentul ajustării, precum și prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării”.</p>	<p>prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării”. Considerăm că Programul de producere prezentat până la data de 31 decembrie și coordonat cu ANRE, inclusiv parametri tehnici aferenți consumului tehnologic și pierderilor normative aprobați prin Hotărârea Agenției nu vor putea fi aplicați în cererea de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate deoarece la depunerea cererii de ajustare, indiferent de perioadă, vor fi modificate inevitabil volumele totale a energiei livrate, ceea ce impune în mod direct modificarea Programului de producere și nivelul consumului tehnologic și pierderilor normative aprobate deja de către ANRE. Subsecvent, necesitatea modificării Programului de producere, reieșind din livrările efective, nu reprezintă doar modificarea matematică a valorii acestui parametru, dar efectuarea calculelor suplimentare aferente procesului de producere și aprobarea de către ANRE a consumului tehnologic și pierderilor normative reieșind din parametri modificați în cadrul cererii de ajustare. Mai mult decât atât, efectuarea prognozelor exacte a livrărilor utile este imposibilă, mai ales în cazurile în care cererea de ajustare va fi înaintată de către S.A., „CET-Nord” la începutul anului, efectul preconizat de diminuare a diferențelor dintre valorile planificate a livrărilor utile și valorile efective a livrărilor vor fi nesemnificative comparativ cu impactul neajustării prețurilor și tarifelor în cazul modificării costului de achiziție a gazelor naturale. Ca urmare, ajustarea tardivă a prețurilor/tarifelor reglementate va avea un impact financiar semnificativ asupra activităților reglementate. Luând în considerare raționamentele expuse, stabilirea obligativității de prezentare spre coordonare a Programului de producere, până la începerea anului de gestiune, conform pct. 21 din Metodologia tarifară în vigoare, este justificată și prin: a) excluderea divergențelor dintre opinia ANRE și titularilor de licență cu privire la prognoza livrărilor pentru perioada ulterioară</p>	<p>Programul de producere coordonat cu ANRE pentru anul „j” nu semnifică faptul că condițiile efective de activitate a întreprinderii sunt în strînsă concordanță. Programul de producere este o planificare curentă pe termen de până la 12 luni, care poate fi actualizat și ajustat pe parcursul anului în funcție de diverși factori. În cazul ajustării prețului și tarifului reglementat în decursul anului de gestiune, livrările utile planificate în Programul de producere coordonat cu Agenția pot devia substanțial de la livrările utile prognozate pentru perioada imediat următoare și până la finele anului de gestiune. În cazul când este lesne de înțeles, că Programul de producere coordonat cu Agenția nu poate fi realizat efectiv, nu există raționamente de a determina tariful ajustat în baza unui volum al livrărilor și consumurilor de resurse primare de resurse, care în realitate nu vor fi înregistrate. Pentru a evita diferențele majore dintre sarcina prevăzută în Programul de producere planificat coordonat cu Agenția și sarcina revizuită, prognozată la etapa ajustării prețului și tarifului reglementat în decursul anului de gestiune, Agenția consideră argumentată propunerea de a ajusta Programul de producere în corespondere cu prognoza argumentată a întreprinderii pentru perioada ulterioară ajustării, care are un impact semnificativ asupra cuantumului prețului și tarifului reglementat.</p>
--	--	---	---	--

			<p>depunerii cererii; b) coordonarea Programului de producere, prealabil depunerii cererii de ajustare; c) aprobarea Hotărârii ANRE a consumului tehnologic și pierderilor normative reieșind din cantitățile produse și livrate de energie, până la depunerea cererii de ajustare; d) reducerea termenului de examinare a cererii de ajustare a prețului și tarifului, prin includerea în cererea S.A., „CET-Nord” a parametrilor tehnici deja coordonați și aprobați de către ANRE. Suplimentar reiterăm că, sintagma „momentul ajustării” este inaplicabilă deoarece „momentul ajustării” prețurilor și tarifelor nu este echivalent cu momentul depunerii cererii titularului de licență. Respectiv, S.A., „CET-Nord” nu poate cunoaște care va fi momentul ajustării prețurilor și tarifelor, dar poate prezenta doar valorile efective și prognozate la momentul depunerii cererii. În acest sens, considerăm oportună modificarea sintagmei „momentul ajustării” cu sintagma „momentul depunerii cererii”.</p> <p>Prin urmare, <i>solicităm modificarea noțiunii de „livrări utile” după cum urmează</i>: „după textul „5 ani” se completează cu textul „livrările utile efective de la începutul anului „j” până la momentul depunerii cererii titularului de licență, precum și prognoza întreprinderii pentru perioada ulterioară 2 depunerii cererii. Titularul de licență efectuează prognoza livrărilor utile pentru perioada ulterioară depunerii cererii luând în considerare livrările medii efective pe parcursul ultimilor 5 ani, aferente lunilor similare”.</p>	
			<p>În condițiile în care ANRE își menține poziția de modificare a livrărilor utile prognozate, reieșind din livrările efective, în scopul garantării aplicabilității prevederilor Metodologiei tarifare, solicităm modificarea noțiunii de „livrări utile” și „momentul ajustării” după textul ”5 ani” se completează cu textul „livrările utile efective de la începutul anului „j” până la momentul depunerii cererii titularului de licență, precum și prognoza întreprinderii pentru perioada ulterioară depunerii</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct.8, SA “CET-Nord”, scrisoarea nr. 310-08/1628 din 02.10.2023</p>

	<p>SA “Termoelectrica ” nr. 79/1978 din 02.10.2023</p>		<p>cererii. Titularul de licență efectuează prognoza livrărilor utile pentru perioada ulterioară depunerii cererii luând în considerare livrările medii efective pe parcursul ultimilor 5 ani, aferente lunilor similare”.</p> <p>Atragem atenție că, în timp ce Agenția va fi în proces de examinare a cererii titularului de licență, livrările utile până la momentul ajustării prețurilor și tarifelor, cât și livrările prognozate, esențial vor fi modificate, ceea ce presupune modificarea suplimentară a Programului de producere și consumului tehnologic și pierderilor normative aprobate deja de către ANRE. De notat că, anterior ajustarea prețurilor/tarifelor reglementate nu putea fi efectuată în termeni proximi, ceea ce avea drept efect acumularea suplimentară a devierilor financiare, neachitarea consumului de gaze naturale către S.A. ”Moldovagaz” din cauza neacoperirii costurilor prin intermediul tarifelor, mai ales în condițiile modificării prețului de achiziție a combustibilului necesar pentru producerea energiei, costul căruia constituie cca 85,6% din venitul reglementat. Astfel, luând în vedere că în Nota informativă la proiect se menționează că modificările propuse sunt „în scopul facilitării intervenției reglementatorului privind stabilirea prețurilor și tarifelor care să acopere costurile minime și necesare în asigurarea prestării serviciilor în condiții de fiabilitate”, solicităm includerea în metodologie a termenului de ajustarea tarifului în cazul aplicării punctului menționat pînă la 30 zile calendaristice din data depunerii cererii.</p>	
pct. 21	<p>SA “Termoelectrica ” nr.79/1978 din 2.10.2023</p>	<p>La pct. 21 cuvântul „decembrie” se substituie cu cuvântul „ianuarie”;</p>	<p>Reieșind din modificările propuse la noțiunea „livrări utile”, Programul de producere prezentat până la data de 31 decembrie și coordonat cu ANRE, inclusiv parametrii tehnici aferenți consumului tehnologic și pierderilor normative aprobați prin Hotărârea Agenției nu vor putea fi aplicat în cererea de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate din considerentele că la depunerea cererii de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate, indiferent de perioadă, vor fi</p>	<p>Prevederile în vigoare ale pct. 21 din Metodologia tarifară 396/2019 din 01.11.2019 nu se modifică. Terminul de prezentare a Programului de producere planificat pentru anul următor este 31 decembrie.</p>

			<p>modificate inevitabil volumele totale a energiei livrate, ceea ce impune în mod direct modificarea Programului de producere și nivelul consumului tehnologic și pierderilor normative aprobate deja de către ANRE.</p> <p>Astfel, la pct. 2, sbp. 7) din proiectul de Hotărâre, se propune completarea textului de la pct. 21 din Metodologie cu următorul conținut: „Programul de producere efectiv realizat pentru anul precedent se prezintă concomitent cu Raportul anual de activitate al întreprinderii iar programul de producere planificat în condițiile modificărilor propuse la pct. 8 – la momentul depunerii cererii de către titularul de licență”</p> <p>În condițiile în care ANRE își menține poziția de modificare a pct. 28, în scopul garantării acoperirii integrale costurilor real suportate, solicităm după textul în propoziția a doua după sintagma ”La determinarea cheltuielilor”, propunem de a fi completat cu sintagma ”de achiziție a gazelor naturale”, și în final de completat cu următoarea sintagmă ”iar pentru alte tipuri de combustibil- prețurile de achiziție, conform achizițiilor efectuate de către titularul de licență în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2020”</p> <p>Repetat atragem atenția că prin redacția propusă de Agenție precum că ”La determinarea cheltuielilor, prețurile aplicate nu vor depăși prețurile reglementate de furnizare a gazelor naturale aprobate de Agenție, întreprinderea nu va acoperi integral costurile reale suportate de achiziție a combustibilului spre exemplu:</p> <p>a) în cazul lipsei de gaze naturale (spre exemplu criza din an 2021/2022) poate fi necesară utilizarea combustibilului alternativ păcură prețul de piață al căruia poate fi mai mare decât prețul gazelor naturale;</p> <p>în cazul utilizării obligatorii a combustibilului ecologic (în condițiile când există careva HG, Directive, etc.) prețul acestora la fel poate fi mai mare.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Pct 28 se propune în următoarea redacție: <i>”28. Cheltuielile privind procurarea combustibilului se determină în baza consumului de combustibil în expresie naturală și prețurilor de procurare ale acestuia. La determinarea cheltuielilor de achiziție a gazelor naturale, prețurile aplicate nu vor depăși prețurile reglementate de furnizare a gazelor naturale aprobate de Agenție. ”.</i></p> <p>Propunerea titularului de licență cu privire la includerea trimiterilor la prevederile Legii nr. 74/2020 se regăsește la pct. 5 alin. 5 din proiectul Metodologiei propus pentru examinare și aprobare. Mecanismul aplicat la determinarea și reglementarea prețurilor și tarifelor se bazează, inclusiv, pe criteriul privind efectuarea de către titularii de licențe a achizițiilor bunurilor, lucrărilor și serviciilor în corespundere cu Legea nr.74/2020 din 21.05.2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale</p>
--	--	--	---	--

<p>sbp.2, pct.38</p>	<p>SA “Termoelectrica ” nr.79/1978 din 2.10.2023</p>	<p>,2) durata de funcționare utilă la determinarea amortizării în scopuri tarifare se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale (în continuare Catalog), aplicabil la momentul dării în exploatare a activului și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog.”;</p>	<p>Pentru a evita discrepanțele în aplicarea duratei de funcționare a obiectelor în cazul extinderii duratei de utilizare a mijloacelor fixe în rezultatul investițiilor efectuate în obiective existente, solicităm modificarea sbp. 2 al pct.38 în următoarea redacție: ”durata de utilizare aplicată la determinarea amortizării în scopuri tarifare pentru obiectele de inventar noi se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe (în continuare Catalog), și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog. În cazul extinderii duratei de utilizare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale existente, pe termen stabilit de către titularul de licență la durata de funcționare utilă rămasă în evidența contabilă a întreprinderii, ca rezultat al investițiilor efectuate, similar va fi extinsă și durata de utilizare a investiției acceptate în scopuri tarifare, cu condiția că investițiile au fost aprobate de Agenție”.</p> <p>Prin acceptarea propunerii Agenției precum că ”durata de utilizare aplicată la determinarea amortizării în scopuri tarifare se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale (în continuare Catalog), aplicabil la momentul dării în exploatare a activului și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog.” întreprinderea nu va recupera integral investițiile efectuate în mijloace fixe existente spre exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Datorită faptului că majoritatea rețelelor sunt amortizate integral în evidența contabilă oricare investiție în rețelele menționate urmează a fi capitalizate în scopuri financiare/fiscale. Ca urmare, în cazul efectuării reparațiilor pe un segment minor al rețelei, Agenția stabilește durata de funcționare în conformitate cu durata de utilizare stabilită în Catalog, ca pentru un mijloc fix nou, iar în cazul casării obiectivului integral menționat la care a fost efectuată o investiție minoră care doar a prelungit durata cu cca 2-3 ani, recuperarea investiției efectuate va fi imposibilă; 	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct.2, sbp. 9,10,11 12) pct.38, 39,40, 41, SA “Termoelectrica”.</p>
--------------------------	---	--	---	---

			Datorită abordării Agenției pentru anumite obiective (spre exemplu clădiri) termenul de recuperare a investiției ca urmare a reparațiilor capitale efectuate a fost extins până la 88 ani, ca rezultat termenul stabilit nu va permite recuperarea investițiilor în termenul real al exploatării mijloacelor fixe.	
pct.2, sbp.16) pct.46	SA “CET-Nord” nr. 310-08/1628 din 02.10.2023	sbp. 2) va avea următorul cuprins: ”2) <i>cuantumul salariului minim pe țară;</i> ” sbp. 3) va avea următorul cuprins: „3) <i>coeficientul de complexitate aplicat la stabilirea salariului tarifar. Acest coeficient se aplică la nivelul efectiv aplicat de către întreprindere, dar nu mai mare decât cel prevăzut în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.743 din 11.06.2002 cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară;</i> ”	Referitor la modificările propuse la pct. 46 din Metodologia tarifară, conform celor enunțate în Sinteză, Agenția propune o nouă redacție a prevederilor după cum urmează: „Mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a unei perioade constituite din 5 ani consecutivi de reglementare, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor. În cazul valorificării în scopuri investiționale a acestor mijloace financiare pe parcursul celor 2 ani consecutivi de reglementare în cuantum mai mic de 50%, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate. După expirarea perioadei de 5 ani, în cazul utilizării în alte scopuri a mijloacelor financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a unei perioade constituite din 5 ani consecutivi de reglementare, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate”. Considerăm că prin diminuarea termenului efectiv de acumulare a mijloacelor financiare necesare investițiilor de la 5 ani la 2 ani, există riscul că în tariful/prețul reglementat să nu fie inclusă valoarea integrală a amortizării reglementate, ci doar valoarea mai mică de 50%. Suplimentar, în cazul aplicării excluderii mijloacelor financiare după 2 ani, reduce la zero efortul scontat și dimpotrivă formează impedimente în realizarea acestor investiții. Un exemplu elocvent este prezentat în tabelul de mai jos.	Nu se acceptă. Agenția, prin modificările propuse la metodologia tarifară a urmărit, inclusiv, obiectivul privind promovarea activă a politicilor investiționale în sector. Prevederi similare în sectorul termoelectric nu au existat până în prezent. Propunerea de modificare radicală a redacției în vigoare a pct. 46 urmărește obiectivul de a facilita acumularea mijloacelor financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a 5 ani de reglementare, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, și utilizarea de către titularii de licență a mijloacelor respective doar în scopul efectuării investițiilor. Concomitent, prevederile date impun o monitorizare continuă a resurselor financiare acumulate din cheltuielile de amortizarea acceptate în scopuri tarifare de către reglementator și titular de licență, precum și stabilirea gradului de valorificare a lor în scopuri investiționale. Redacția propusă a pct. 46 prevede expres „... După expirarea perioadei de 5 ani, în cazul utilizării în alte scopuri a mijloacelor financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a unei perioade constituite din 5 ani consecutivi de reglementare, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate.” Respectiv, după 5 ani de

Anul	Cheltuielile de amortizare determinate în scopuri tarifare	Valoarea investițiilor efectuate		Valoarea investițiilor or ne efectuate, excluse din tari	reglementare investițiile sumative realizate de titularul de licență fiind comparate cu cheltuielile de amortizare sumative acceptate în scopuri tarifare în perioada respectivă, titularul de licență și reglementatorul vor reveni asupra valorilor componente de corectare aferent anului 3 de reglementare reieșind din cuantumurile mijloacelor financiare nevalorificate la etapa respectivă și care ulterior au fost valorificate în scopuri investiționale.
		Lei	% din cheltuielile de amortizare		
2023	20,000,000	9,800,000	49%	10,200,000	
2024	20,200,000	9,898.000	49%	10,302,000	
2025	20,400,000	40,902,000	201%		
2026	20,500,000	20,500,000	100%	0	
2027	20,700,000	20,700,000	100%		
Total	101,800,000	101,800,000		20,502,000	

Conform exemplului de mai sus, pentru executarea unui proiect investițional în valoare de 30 906 mii lei, acumularea mijloacelor financiare necesare poate fi efectuată în 3 ani, deoarece în cadrul întreprinderii există și investiții aferente asigurării fiabilității și calității serviciilor efectuarea cărora nu poate fi amânată pentru alte perioade (în exemplu de mai sus, această valoare este stabilită la un nivel de 49%).

Astfel, investițiile neexecutate în anul 2023 și 2024 în valoare de 20 502 mii lei, urmau a fi executate integral în anul 2025, ca parte componentă a proiectului investițional în valoare de 30 906 mii lei. Respectiv, resursele necesare proiectului investițional au fost acumulate integral doar în anul 2025, însă nu vor fi disponibile din considerentele că urmează a fi excluse de către ANRE. Respectiv, de facto aplicarea termenului de 2 ani, nu va permite acumularea fondurilor investiționale necesare.

			<p>Suplimentar, deoarece nu există procedura de recalculare a valorilor amortizării utilizate în scopuri investiționale pe parcursul a 5 ani, valoarea totală a amortizării excluse, chiar dacă ulterior urmează a fi utilizată în scopuri investiționale, nu va fi recuperată de către întreprindere.</p> <p>Din aceste considerente, S.A., „CET-Nord” propune următoarea redacție a pct. 46: „Mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif pe parcursul a unei perioade constituite din 5 ani consecutivi de reglementare, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor.</p> <p>După expirarea perioadei de 5 ani, Agenția va determina valoarea cumulativă a mijloacelor financiare aferente amortizării anuale calculate, care urma a fi investită și valoarea cumulativă a investițiilor efectuate de facto de către titularul de licență. 3 În cazul valorificării parțiale în scopuri investiționale a mărimii valorii amortizării anuale cumulative determinate pentru perioada de 5 ani, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor financiare care nu au fost utilizate în scopuri investiționale”</p>	
<p>pct.2, sbp.25) 27),28)pc t.138,140 , 141, 142</p>	<p>SA “CET-Nord” nr. 310-08/1628 din 02.10.2023</p>	<p>La pct. 138: formula (36) va avea următorul cuprins:</p> $TP_j = \frac{VP_j + Cc_{j-1}}{ELP_j}$ $= \frac{(CRP_j + PE_j + R_j - Vc_j) + Cc_{j-1}}{ELP_j} \quad (36)$ <p>după definiția temenului „Rj ” se completează cu definiția termenului „Vcj ” care va avea următorul cuprins: „Vcj – venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate în anul „j”. Venitul din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate care nu poate fi alocat direct, se repartizează între cele două forme de energie (electrică și termică) proporțional ponderii cheltuielilor de procurare a</p>	<p>3) Referitor la modificările propuse la pct. 138, 140, 141, 142 din Metodologia tarifară, comunicăm următoarele.</p> <p>Completarea formulei de calcul cu „venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate” este nejustificată deoarece venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate, reprezintă activitate nereglementată, care nu include nici o categorie de cheltuieli sau venituri care ar putea avea tangență cu veniturile reglementate. În Sinteza la Proiect, ANRE a indicat că: „categoriile de cheltuieli incluse în structura cheltuielilor de bază reglementate și în structura prețului și tarifului reglementat, fiind recuperate prin intermediul veniturilor înregistrate</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>În proiectul de modificare a pct. 138, 140, 141 și 142, în formulele de calcul propuse a fi completate cu includerea abrevierii Vcj se redactează descieri indicatorului Vcj, după cum urmează:</p> <p>“ Vcj – venitul înregistrat de titularul de licență din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate calculat în proporție de 95,0 % din valoarea venitului înregistrat efectiv în anul „j”. Venitul din acordarea în locațiune a activelor imobilizate reglementate care nu poate fi alocat direct, se repartizează între cele două forme de energie (electrică și termică) proporțional ponderii cheltuielilor de</p>

		<p>combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în totalul cheltuielilor privind utilizarea combustibilului reflectat la producerea ambelor forme de energie;”</p> <p>La pct. 140 formula (37) va avea următorul cuprins:</p> $TP_j = \frac{VP_j + C_{c_{j-1}}}{ELp_j}$ $= \frac{(CRP_j + PE_j + R_j - Vc_j) + C_{c_{j-1}}}{ELp_j} \quad (37)$ <p>La pct. 141: formula (38) va avea următorul cuprins:</p> $TDF_j = \frac{VDF_j + C_{c_{j-1}}}{ELdf_j}$ $= \frac{(CDF_j + PE_j + R_j - Vc_j) + C_{c_{j-1}}}{ELdf_j} \quad (38)$ <p>după formula (38) se completează cu cuvântul „unde:”;</p> <p>la formula (39) în definiția termenului PT_j cuvintele „a pierderilor” se substituie cu cuvintele „ale pierderilor”.</p> <p>La pct. 142 formula (40) va avea următorul cuprins:</p> $TL_j = \frac{VL_j + C_{c_{j-1}}}{ELL_j}$ $= \frac{(CL_j + PE_j + R_j - Vc_j) + C_{c_{j-1}}}{ELL_j} \quad (40)$	<p>de la acordarea activelor reglementate în locațiune, nu pot fi recuperate repetat.</p> <p>În contextul monitorizării de către Agenție a cheltuielilor acceptate în scopuri tarifare, recuperarea acestor cheltuieli din alte surse decât cele stabilite în activitatea licențiată a unității termoelectrice, nu pot fi admise și puse repetat în sarcina consumatorului.</p> <p>Proiectul de modificare a pct. 138, 140, 141 și 142 din Metodologia tarifară nr. 396/2019 are drept scop optimizarea principiilor și metodelor de reglementare a activității pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, inclusiv, prin introducerea prevederilor suplimentare privind diminuarea venitului reglementat, aferent activității licențiate a unității termoelectrice, cu valoarea veniturilor înregistrate din activitatea de acordare a activelor reglementate în locațiune”.</p> <p>Nu suntem de acord cu argumentarea expusă de către ANRE, întrucât excluderea dublării surselor de recuperare a cheltuielilor întreprinderii nu este justificată prin excluderea integrală a veniturilor aferente activităților nereglementate. Respectiv, în condițiile în care, la darea în locațiune se vor regăsi cheltuieli care anterior au fost incluse în prețurile/tarifele reglementate, ANRE urmează să excludă doar cheltuielile vizate, nu și rentabilitatea aferentă dării în locațiune. Or, excluderea profitului/rentabilității din locațiune, respectiv din activitatea nereglementată, reprezintă depășirea atribuțiilor ANRE stabilite prin cadrul normativ.</p>	<p><i>procurare a combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în totalul cheltuielilor privind utilizarea combustibilului reflectat la producerea ambelor forme de energie;”</i></p>
<p>pct.2, sbp.32) pct.146</p>	<p>SA “CET-Nord” nr. 310-08/1628 din 02.10.2023</p>	<p>1) Pct. 146 va avea următorul cuprins:</p> <p>„146. În cazul existenței unor factori obiectivi, care generează necesitatea majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul</p>	<p>Referitor la modificările propuse la pct. 146 din Metodologia tarifară, în următoarea redacție: „În cazul existenței unor factori obiectivi, care generează necesitatea majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul de licență sau Agenție va iniția procedura de</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Vezi comentariile de la pct.2, sbp.32) pct.146, SA „Termoelectrica”.</p>

		<p>de licență sau Agenție va iniția procedura de ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate. În cazul modificării tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării prețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune”.</p>	<p>ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate. În cazul modificării tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării prețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune”, reiterăm solicitarea de menținere a prevederilor în vigoare privind ajustarea extraordinară a prețurilor la producerea energiei electrice și tarifelor la livrarea energiei termice, în condițiile modificării prețurilor de achiziție a gazelor naturale din următoarele considerente:</p> <p>În structura prețului/tarifului reglementat, prețul de achiziție a combustibilului necesar pentru producerea energiei constituie circa 85%. Respectiv, asigurarea acoperirii/ajustării cheltuielilor aferente principalei componente tarifare, este principalul mecanism de asigurare a diminuării excedentului sau deficitului tarifar. Astfel, excluderea mecanismului de ajustare extraordinară va crea în mod inevitabil excedent sau deficit tarifar, doar în condițiile modificării prețului de achiziție a combustibilului utilizat în procesul de producere a energiei, cea ce va avea impact negativ asupra activității întreprinderii. Or, în cazul majorării prețului de achiziție a gazelor naturale, întreprinderea nu va avea acoperirea imediată a cheltuielilor necesare pentru producerea energiei ceea ce contravine Acordului internațional, ratificat prin Legea nr. 99/2022 din 14.04.2022 (Monitorul Oficial nr. 129-133/235 din 29.04.2022).</p>	
pct.2, sbp.32) pct.146	SA “Termoelectrica”	Pct. 146 va avea următorul cuprins: „146. În cazul existenței unor factori obiectivi, care generează necesitatea	Menționează că redacția propusă de ajustare a prețului și tarifului reglementat, doar în condițiile în care devierile vor constitui 5% va conduce la	Nu se acceptă. Vezi comentariile de la pct.2, sbp.32)

	<p>nr.79/1978 din 2.10.2023</p>	<p><i>majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul de licență sau Agenție va iniția procedura de ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare în conformitate cu prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate. În cazul modificării tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării prețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune”.</i></p>	<p>imposibilitatea acoperirii costurilor operaționale ale titularului de licență și va conduce la acumularea datoriilor. Menționăm că la moment valoarea cheltuielilor de bază și impozitele aferente (materiale, servicii prestate de terți, retribuirea muncii, plata regulatorie, impozitele obligatorii de stat etc.) constituie cca 8% din totalul veniturilor reglementate. Respectiv, conform proiectului propus, tariful/prețul reglementat al întreprinderii nu trebuie ajustat până aceasta va fi în incapacitate de plată de ași onora toate plățile integral, cu excepția costurilor de achiziție a combustibilului necesar pentru producerea energiei, consumul apei, energiei electrice.</p> <p>La stabilirea unui astfel de prag, este necesar de luat în considerare că, titularii de licență din sectorul termoelectric produc energie în regim de cogenerare, respectiv, este necesară monitorizarea atât a venitului reglementat aferent producerii energiei electrice, cât și venitului reglementat aferent energiei termice. De notat că, au existat situații în anii precedenți, în care venitul reglementat aferent unei activități urma să fie ajustat din considerentele „respectării” condițiilor Metodologiei tarifare, iar conform venitului reglementat aferent celeilalte activități, acesta urma a fi menținut la același nivel. Pentru astfel de situații, proiectul Metodologiei tarifare nu stabilește care vor fi reglementările.</p> <p>Cu referire la textul „În cazul modificării tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului de gestiune, componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune până la momentul ajustării vor fi incluse în structura tarifelor și prețurilor reglementate calculate astfel ca să fie evitată formarea componentei de corectare din momentul ajustării prețului/tarifului reglementat până la sfârșitul anului de gestiune”, considerăm că, prioritară este păstrarea prevederilor aferente pct. 146 privind ajustarea extraordinară în condițiile modificării prețului de achiziție a</p>	<p>pct.146, SA „Termoelectrica”.</p>
--	-------------------------------------	--	--	--------------------------------------

			<p>combustibilului, fără a include componente necunoscute precum „componentele de corectare generate în perioada anului de gestiune”, care nu pot fi determinate cu exactitate până la finalizarea anului de gestiune și care vor deveni un mecanism imprevizibil de manevrare nu doar în stabilirea nivelului prețurilor și tarifelor, dar și în determinarea condiției, dacă cererea titularului de licență privind ajustarea prețului/tarifului reglementat va fi examinată de către ANRE sau va fi respinsă.</p> <p>Astfel, în condițiile în care ANRE își menține poziția de modificare a pct. 146 din Metodologia tarifară în scopul asigurării cheltuielilor strict necesare pentru activitățile reglementate, S.A. „TERMOELECTRICA” propune după textul ”de 5 %” și înainte de ”titularul de licență sau Agenție” de completat cu textul „din veniturile totale reglementate fără costul combustibilului”.</p> <p>În acest context, solicităm respectuos luarea în considerare a argumentelor, comentariilor și propunerilor menționate mai sus, la etapa de modificare a Metodologiei tarifare nr. 396/2019 de către ANRE.</p>	
	<p>SA “CET-Nord” nr. 310-08/1628 din 02.10.2023</p>	<p>Astfel, conform Secțiunii 3.01. „Alte angajamente referitoare la Proiect” alin. (7) lit.(g) din Acordul de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării proiectului „Sistemul termoelectric al municipiului Bălți (S.A. „CET-Nord”)”, faza II, semnat la Chișinău la 24 decembrie 2021 (în continuare Acord), Împrumutatului îi revine obligația ca „prin intermediul organismelor sale autorizate, să mențină tarifele la SACET care să permită recuperarea integrală a costurilor, acoperind, printre altele cheltuielile prevăzute în Anexa 2 pentru a asigura costurile de deservire a obligațiilor Entității Proiectului în temeiul Acordului de Împrumut Subsidiar”. Subsecvent, în corespundere cu prevederile art. 12 alin. (4) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, la îndeplinirea atribuțiilor sale, Agenția contribuie la realizarea de către Republica Moldova a angajamentelor asumate în baza acordurilor internaționale, inclusiv în cadrul Tratatului Comunității Energetice.</p> <p>Totodată, potrivit art. 23 alin. (2) din Legea nr. 595 din 24.09.1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova autoritățile publice de atribuțiile cărora ține obiectul tratatului internațional asigură executarea obligațiilor, precum și realizarea drepturilor Republicii Moldova care rezultă din prevederile tratatului, și urmăresc executarea acestuia de către cealaltă parte la tratat. Considerăm că, includerea plafonului de ajustare de 5% nu va asigura acoperirea cheltuielilor necesare activității reglementate. Or, rentabilitatea reglementată aferentă producerii energiei electrice constituie 0,1% din veniturile reglementate, iar</p>	<p>Vezi comentariile de la pct.2, sbp.32) pct.146, SA „Termoelectrica”.</p>	

		<p>rentabilitatea reglementată aferentă livrării energiei termice constituie 1,9% din veniturile reglementate. Astfel, cheltuielile întreprinderii nu vor fi acoperite în mărime de 4,9% la producerea energiei electrice și 3,1% la livrarea energiei termice, ceea ce în mărime valorică constituie circa 60 mil lei.</p>	
	<p>SA „CET-Nord” nr. 310-08/1628 din 02.10.2023</p>	<p>Menționăm că, anterior a existat o astfel de practică, unde pct. 34 din Metodologia de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru energia termică livrată consumatorilor nr. 482/2012, prevedea că ajustarea tarifelor în decursul anului de gestiune se efectua doar în cazul existenței unor factori obiectivi ce nu pot fi controlați de operatori (modificarea tarifelor de procurare a gazelor naturale, energiei electrice și termice, volumului de energie termică livrat consumatorilor, adoptării actelor legislative ce duc la modificarea costurilor), care justifică o astfel de actualizare și care duc la o deviere mai mare de 3% de la costurile inițiale totale reglementate”.</p> <p>În acest sens, atragem atenția că, în perioada 2012–2017, adică pe perioada de acțiune a Metodologiei nr. 482/2012, ANRE nu a aprobat nici un preț/tarif reglementat, principalul motiv constituind plafonul de 3%. Or, în această perioadă S.A. „CET-Nord” a acumulat deficit tarifar, care a complicat esențial situația economică a întreprinderii, a majorat datoriile față de furnizorul de gaze naturale și a blocat conturile.</p> <p>Reieșind din raționamentele expuse, S.A. „CET-Nord” a propus includerea plafonului de ajustare reieșind din rentabilitatea reglementată a întreprinderii, dar nu o valoare „aleatorie” nejustificată prin calcul sau prevedere legală precum este inclus în proiect, ceea ce confirmă ilegalitatea modificării propuse.</p> <p>Mai mult decât atât, propunerea formulată de către S.A. „CET-Nord” este aplicabilă și în cazul micșorării prețului de achiziție a gazelor naturale, întrucât excluderea ajustării extraordinare va conduce la constituirea excedentului tarifar, care ulterior urmează a fi inclus în prețurile/tarifele reglementate și la fel va avea același efect - neacoperirea cheltuielilor strict necesare activității reglementate.</p> <p>Astfel, S.A. „CET-Nord” solicită examinarea minuțioasă a propunerilor, obiecțiilor și argumentelor prezentate de către întreprindere începând cu etapa de inițiere a modificărilor Metodologiei tarifare și aprobarea unor decizii care să corespundă prevederilor Legii nr. 92/2014 și Acordului internațional, conform cărora întreprinderea urmează să-și desfășoare activitatea în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului la producerea, distribuția, furnizarea și utilizarea energiei termice și recuperarea integrală a costurilor.</p> <p>Luând în considerare importanța actului normativ elaborat, reiterăm că acordarea unui termen de avizare de doar 1 (una) zi în viziunea noastră este nejustificat deoarece nu se aliniază cu necesitatea de aprobare a actului normativ elaborat în regim de urgență, conform mențiunilor din scrisoarea nr. 310-08/1606 datată 25.09.2023 emisă de către S.A. „CET-Nord”. Acest lucru devine evident mai ales în contextul în care ședința de lucru anunțată de către ANRE cu o zi înainte de desfășurare a limitat capacitatea titularului de licență de a analiza în detaliu Sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor prezentate într-un volum de 94 de pagini, precum și în absența Proiectului de decizie modificat în urma consultărilor</p>	<p>În cazul apariției unor factori obiectivi, care generează necesitatea majorării/micșorării venitului reglementat cu mai mult de 5%, titularul de licență sau Agenția va iniția procedura de ajustare a prețurilor și tarifelor în vigoare. Determinarea variației venitului reglementat cu mai mult de 5%, nu este „aleatorie”, „nejustificată” sau „ilegală”. Variația respectivă este calculată reieșind din factorii cu influență directă asupra venitului reglementat care vor genera variația venitului reglementat cu mai mult de 5%.</p> <p>Suplimentar, vezi comentariile de la pct.2, sbp.32) pct.146, SA „Termoelectrica”.</p>

